

Zpráva o plnění Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 za rok 2012

Podklad pro 20. zasedání Rady vlády pro seniory a stárnutí populace
konané dne 10. října 2013

Obsah:

1.	Úvod	2
2.	Základní principy.....	3
3.	Strategické priority	32
4.	Aktivní stárnutí	32
5.	Prostředí a komunita vstřícná ke stáří	48
6.	Zdraví a zdravé stárnutí	74
7.	Rodina a péče.....	86
8.	Participace a lidská práva	92
9.	Implementace a spolupráce.....	115
10.	Připomínky k programu a další informace k jeho plnění	118

1. Úvod

Usnesením vlády České republiky ze dne 9. ledna 2008 č. 8 byl schválen Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 (dále jen „Program“). Celé znění Programu lze nalézt na stránkách Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (viz <http://www.mpsv.cz/cs/5045>).

Program vychází z předpokladu, že ke zvýšení kvality života ve stáří a k úspěšnému řešení výzev spojených s demografickým stárnutím je nezbytné zaměřit se na následující strategické oblasti a priority, které je žádoucí prosazovat horizontálně napříč sektory a na všech úrovních veřejné správy:

- Aktivní stárnutí
- Prostředí a komunita vstřícná ke stáří
- Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří
- Podpora rodiny a pečovatелů
- Podpora participace na životě společnosti a ochrana lidských práv

Ing. Ludmila Müllerová, ministryně práce a sociálních věcí a předsedkyně Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (dále jen „Rada“), obdržela v souladu s usnesením vlády ze dne 9. ledna 2008 č. 8 od příslušných ministrů a dalších zástupců ústředních správních úřadů zprávu o plnění opatření Programu v rámci jednotlivých resortů. Níže je uveden přehled plnění Programu podle jednotlivých opatření, případně celých oblastí, který byl zpracován na základě obdržených podkladů. Informace v této zprávě tedy odrážejí stav platný do 31. května 2013. Zpráva o plnění Programu se předkládá jako podklad pro 20. zasedání Rady, které se koná dne 10. října 2013.

Vzhledem k tomu, že výše uvedené usnesení v bodě III. vyzývá hejtmany, primátora hlavního města Prahy, primátory měst Brna, Ostravy a Plzně a představitele místní samosprávy ke spolupráci na realizaci cílů a opatření Programu a k podpoře regionálních a místních aktivit v této oblasti požádalo Ministerstvo práce a sociálních věcí hejtmany a primátory uvedených měst o zaslání informací o aktivitách a iniciativách kraje (města) v této oblasti, a současně jim nabídlo možnost uplatnit podněty a návrhy na aktualizaci, doplnění či zpřesnění stávajících opatření Programu dle zkušeností a priorit samosprávy v této oblasti.

Kromě výše uvedených subjektů byly osloveny také vybrané seniorské a proseniorské organizace, jejichž předsedové jsou zároveň členy Rady. Zástupcům těchto organizací byla tak nabídnuta možnost presentovat své aktivity a iniciativy, popř. uplatnit podněty a návrhy na aktualizaci stávajících opatření Programu.

Obdržené informace byly následně zpracovány a předány členům Rady. Pro období 2013 až 2017 byl usnesením vlády České republiky ze dne 13. února 2013 č. 108 schválen nový program „Národní akční plán podporujícího pozitivního stárnutí pro období let 2013 až 2017“.

2. Základní principy

2. A. *Prosazovat uplatňování uvedených principů v jednotlivých oblastech a úrovních veřejné správy a posuzovat politiky a opatření z hlediska jejich dopadu na starší osoby. Klást důraz na zabránění diskriminaci na základě věku a ochranu lidských práv.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Do působnosti odboru personálního spadají opatření z kapitoly základní principy, a to zejména prosazování a uplatňování základních principů v jednotlivých oblastech a úrovních veřejné správy a posuzovat politiky a opatření z hlediska jejich dopadu na starší osoby. Klást důraz na zabránění diskriminaci na základě věku a ochranu lidských práv.

Veškeré interní právní předpisy, jejichž věcným gestorem je odbor personální Ministerstva pro místní rozvoj ČR, jsou v souladu s principem rovného přístupu a nediskriminace. V personální práci (zejm. při výběru nových zaměstnanců, v práci s lidskými zdroji, ve vzdělávání a v odměňování) jsou důsledně uplatňovány etické principy a hodnoty. Na ministerstvu dále působí od roku 2010 Pracovní skupina pro prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na Ministerstvu pro místní rozvoj, jejímiž členy jsou kromě zaměstnanců ministerstva i zástupci podřízených příspěvkových organizací a organizačních složek státu.

Zaměstnavatel vytváří příznivé pracovní prostředí a srovnatelné pracovní podmínky pro všechny své zaměstnance. V rámci zaměstnavatele je v současné době zaměstnáno 8 % osob, které jsou poživateli starobního důchodu a 3 % zaměstnanců v důchodovém věku – celkem se jedná o 77 osob.

V kolektivní smlouvě se zaměstnavatel zavazuje, že bez předchozího souhlasu odborové organizace nedá výpověď z důvodu organizačních změn zaměstnancům v době tří let před datem vzniku nároku na starobní důchod, pokud se nedopustili hrubého porušení pracovní kázně.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR uzavírá s některými bývalými zaměstnanci v důchodovém věku dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti na některé speciální úkoly, případně je zaměstnává na zkrácený pracovní úvazek, a maximálně tak využívá jejich zkušeností.

Všichni zaměstnanci ministerstva mohou využívat flexibilní formy práce (pružnou pracovní dobu) a také až 3 dny indispozičního volna s náhradou platu (volno z důvodu překážky v práci spočívající ve zdravotní indispozici zaměstnance). V odůvodněných případech zaměstnavatel také poskytuje na žádost zaměstnance nezbytné pracovní volno bez náhrady mzdy (např. lázeňská péče, nemoc v rodině apod.).

Zaměstnavatel dále oceňuje pracovní zásluhy zaměstnanců a poskytuje jim odměny k životním jubileím a při skončení pracovního poměru, resp. při prvním přiznání starobního nebo invalidního důchodu III. stupně.

Zaměstnavatel se také v kolektivní smlouvě zavazuje, že před závěrem roku zajistí a uhradí z prostředků FKSP kulturní akci pro bývalé zaměstnance.

Ministerstvo pro místní rozvoj v rámci své gesce za národní regionální programy a program výzkumu a jejich realizaci v obcích a regionech přispívá ke zlepšení života jejich obyvatel. Tím dochází i ke zlepšení životních podmínek starších obyvatel obcí a venkova.

Ministerstvo dopravy

Právní předpisy resortu dopravy jsou připravovány v souladu s obecnými ústavními principy a respektují rovné postavení všech subjektů a také ochranu lidských práv. V dopravních právních předpisech není hledisko věku významné, výjimkou je úprava zdravotní způsobilosti pro výkon určitých činností v dopravě, u které je vyšší věk obvykle spojen s náročnějšími požadavky (např. zdravotní prohlídky v kratších intervalech apod). Obdobné požadavky na osoby staršího věku jsou však obsaženy také v právních předpisech jiných resortů a nemají diskriminační povahu, jejich cílem je zajistit bezpečnost při výkonu těchto činností, zmenšit nebezpečí vzniku škod na zdraví a na majetku a v neposlední řadě zabezpečit také zvýšenou ochranu osob vyššího věku. Věkové kritérium není v právních předpisech Ministerstva dopravy obsaženo ani jako požadavek na osoby, které pracují v příslušných státních a veřejných úřadech. Dopravní zákony a prováděcí právní předpisy tedy splňují požadavky uvedených principů a zajišťují rovné postavení osob z hlediska věku.

V meziresortních připomínkových řízeních k návrhům jiných předkladatelů je hledisko rovného postavení osob s ohledem na jejich věk i jiné faktory sledováno jako jeden ze základních ukazatelů ústavnosti návrhu. V případech, kdy podle názoru Ministerstva dopravy má návrh diskriminační povahu z důvodu věku dotčených subjektů, uplatňuje ministerstvo v tomto směru k návrhu obvykle zásadní připomínku.

Ministerstvo vnitra

Problematika stárnutí je součástí povinného vstupního vzdělávání nových zaměstnanců a zaměstnankyň MV. Koordinátorka problematiky stárnutí v resortu Ministerstva vnitra v roce 2012 přednášela na toto téma zaměstnancům a zaměstnankyním MV a Generálního ředitelství HZS. Další přednáška na toto téma byla realizována pro vedoucí zaměstnance Vyšší policejní školy v Praze.

Ministerstvo obrany

Ministerstvo obrany (dále „MO“) uplatňuje rovný přístup ke všem zaměstnancům (pod tímto pojmem se v dalším textu rozumí muži a ženy) v pracovním i služebním poměru ve všech věkových kategoriích. Diskriminace v jakékoliv podobě je považována za sociálně nežádoucí jev.

Seniorské generaci byl vytvářen široký prostor k účasti na profesních, společenských, kulturních a zájmových aktivitách resortu MO. Snahou bylo, aby tyto aktivity přispívaly ke zkvalitnění životního stylu seniorů a senierek a napomáhaly jim udržet si kontakty s bývalým pracovním prostředím, kde prožili největší část svého aktivního pracovního života.

V oblasti personální práce byl vždy kladen důraz na dodržování zákazu diskriminace z hlediska věku. Tato zásada platí jak při přijímání zaměstnanců do pracovního poměru, tak při řešení personálních opatření se všemi zaměstnanci v pracovním i služebním poměru. Uchazeči a uchazečky o obsazení daného systemizovaného místa jsou posuzováni výhradně na základě splnění stanovených kvalifikačních předpokladů a požadavků, příp. dalších zákonných podmínek. Rovný přístup je uplatňován i v rámci profesního vzdělávání zaměstnanců ve služebním i pracovním poměru.

Vojákům a vojákyním, kteří odcházeli z Armády České republiky (AČR), byla poskytována bezúplatná rekvalifikace před propuštěním ze služebního poměru. Při ukončení pracovního poměru z důvodu reorganizace byla občanským zaměstnancům poskytována pomoc při nalezení vhodného uplatnění na trhu práce, především ve spolupráci s příslušnými úřady práce.

Ochrana lidských práv v resortu MO byla zabezpečována Inspekcí ministra obrany, resp. hlavním inspektorem ochrany lidských práv. Tento odbor zabezpečuje koncepční a analytickou činnost v oblasti ochrany lidských práv, řeší stížnosti zaměstnanců v pracovním i služebním poměru. Inspekce ministra obrany nezaznamenala v uplynulém období žádné podání, které by se týkalo porušení práva na zaměstnání a pracovního/služebního postupu nebo zajištění pracovních/služebních podmínek z důvodu věku.

Uvedená opatření byla plněna průběžně.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury prostřednictvím odboru lidských zdrojů (dále jen „OLZ“) usiluje dlouhodobě o to, aby žádný ze zaměstnanců nebo uchazečů o zaměstnání na Ministerstvu kultury nebyl diskriminován ze žádného důvodu, tedy ani z důvodu věku. Politika dodržování nediskriminačních principů je aplikována jako součást všech postupů i vnitřních norem ministerstva. Všechny materiály, které jsou poskytovány OLZ k připomínkám, jsou zaměstnanci OLZ posuzovány rovněž z pohledu kritéria rovného zacházení.

Skutečnost, že k diskriminaci zaměstnanců z důvodu věku, chápáno ve smyslu vyššího věku, nedochází, je možno doložit věkovým rozbohem struktury zaměstnanců ministerstva. Z něho vyplývá, že co do počtu zaměstnanců nejsilnější je skupina

zaměstnanců ve věku 50-59 let (a to již dlouhodobě), která v roce 2012 tvořila 30,11 % všech zaměstnanců ministerstva. Přihlédneme-li k zastoupení zaměstnanců ve věku 60+, kterých bylo v roce 2012 16,13 % z celkového počtu zaměstnanců, pak početně nejsilnější skupina zaměstnanců ministerstva v roce 2012 byla právě skupina zaměstnanců ve věkové kategorii nad 50 let.

Práva a povinnosti vyplývající ze sjednaného pracovního poměru jsou stejná pro zaměstnance všech věkových kategorií. Nejen že si Ministerstvo kultury dlouhodobě cení znalostí a pracovních zkušeností zaměstnanců vyššího věku, ale umožňuje jim dále se rozvíjet. V průběhu roku 2012 byl realizován projekt, který se mimo jiné zabýval rozvojem manažerských dovedností. Jednotlivých modulů v rámci 4 běhů Manažerské akademie se účastnili vedoucí zaměstnanci bez ohledu na příslušnost k určité věkové skupině. Obecná rovnost přístupu ke vzdělávání je zajištěna vnitřními normami, které neobsahují žádná diskriminační ustanovení. V rámci péče o zaměstnance je na ministerstvu standardně podporován jejich další rozvoj, resp. prohlubování jejich kvalifikace. Na základě plánů vzdělávacích akcí i individuálního zájmu dotyčných je všem zaměstnancům bez rozdílu umožněno účastnit se nabízených vzdělávacích akcí, včetně jazykového vzdělávání. Specificky k prohloubení povědomí o principech politiky nediskriminace a rovného zacházení je minimálně jednou ročně konán seminář. Seminář konaný v roce 2012 měl název „Rovné příležitosti ve světle kriminálních deliktů“. Byl rozdělen na dvě části, z nichž jedna byla věnována obecným principům, druhá se zaměřila na domácí násilí, včetně násilí páchaného na seniorech.

Zaměstnanecké benefity z fondu kulturních a společenských potřeb (dále jen „FKSP“) jsou poskytovány všem zaměstnancům bez rozdílu věku. Pravidla čerpání FKSP jsou tvořena s přihlédnutím k principům rovného zacházení.

Toto opatření je uplatňováno také v rámci příspěvkových organizací Ministerstva kultury i ve všech oblastech, které jsou v gesci Ministerstva kultury.

V oblasti médií a audiovizí je toto opatření naplňováno na základě zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, který v § 2 písm. c) výslovně uvádí: *"Hlavními úkoly veřejné služby v oblasti televizního vysílání jsou zejména vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem mj. na jejich věk, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti."*

Totožné ustanovení obsahuje i zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů.

Obdobné ustanovení obsahuje i zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Toto opatření se dále naplňuje na základě zákona č. 132/2010. Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání).

Podle ust. § 6 odst 2 tohoto zákona *„je poskytovatel audiovizuální mediální služby na vyžádání povinen zajistit, aby audiovizuální mediální služba na vyžádání neobsahovala sdělení záměrně zpracované tak, aby mělo vliv na podvědomí fyzické*

osoby, aniž by jej tato osoba vědomě vnímala, a aby nepodněcovala k nenávisti z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení“.

Další příspěvková organizace Národní ústav lidové kultury ve Strážnici (dále jen „NÚLK“) využívá celoživotních zkušeností a znalostí seniorů – mužů i žen - jak v poradenské a lektorské praxi, tak přímým zapojením seniorů v pracovněprávních vztazích - podílejí se na plnění úkolů NÚLK, na realizaci výzkumných projektů i kulturně výchovných programů (varianty: a) zaměstnanci jako pracující důchodci, b) externí spolupracovníci).

Národní program plnil NÚLK v roce 2012 ve stejném rozsahu jako v předcházejících letech celého sledovaného období 2008 – 2012. Priority navržené v Národním programu jsou v přiměřené míře aplikovány i v rámci jeho činnosti. NÚLK podporuje a aplikuje základní principy Národního programu ve své činnosti tak, aby nedocházelo k diskriminaci na základě věku a byla zajištěna ochrana lidských práv.

Na všech pracovištích, příspěvkových organizacích v gesci odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií (dále jen „OMG“) jsou pracovněprávní předpisy dbající na dodržování zákazu diskriminace plněny nebo se na některých pracovištích vůbec nevyskytla situace, která by potřebu vydání takové vnitřní směrnice vyvolala. V příspěvkových organizacích v gesci OMG pracuje velké procento zaměstnanců ve vyšším věku. Mnohdy se jedná o vědecké pracovníky, jejichž zkušenosti jsou pro organizaci velkým přínosem. Ve většině institucí mají senioři také uplatnění ve vědeckých radách. Další skupinou pracovníků-seniorů, jsou zaměstnanci v pozicích obslužného personálu (např. kustodi v expozicích, šatnáři, vrátní, prodavači upomínkových předmětů atd.). Muzea a galerie velmi často připravují výstavní projekty, v nichž představují významné osobnosti v seniorském věku – tyto výstavy kladou důraz na tvůrčí vývoj osobnosti, její zrání a moudrost ve vyšším věku. Velmi bohatou činnost v oblasti vzdělávacích programů představují starší lidi jako zdroje a nositele znalostí kulturních i duchovních hodnot vyvíjí např. Památník Terezín, který spolupracuje s organizacemi bývalých vězňů. Vzhledem ke stále se zvětšující časové vzdálenosti od konce druhé světové války je průměrný věk těchto osob velmi vysoký. Nejpočetnější skupinu představují členové Terezínské iniciativy, organizace bývalých vězňů terezínského ghetta. Dnes jsou to převážně ti, kteří byli vězněni jako děti. I oni však jsou dnes osmdesátníky. Památník Terezín vynakládá velkou snahu na to, aby jeho vzájemná spolupráce se seniory nebyla pasivní, ale umožnila těmto lidem ještě aktivní působení především v práci s mládeží, zejména pak s žáky a studenty. Proto se řada z nich zúčastňuje besed s mladými lidmi ve vzdělávacích programech Památníku Terezín.

Památník Terezín též přijímá taková opatření, jejichž smyslem je umožnění přístupu starších osob a osob pohybově omezených do jeho výstavních prostor. Většina těchto prostor dnes již disponuje bezbariérovým přístupem.

Pokud jde o příspěvkové organizace v gesci odboru umění, literatury a knihoven, Pražský filharmonický sbor (dále jen PFS) se nebrání zaměstnávání seniorů, naopak

využívá jejich znalostí zejména v dokumentaci práce PFS v uplynulých letech. Seniori spolupracují na zpracovávání databází koncertů a nahrávek do elektronické podoby.

Česká filharmonie přijímá do řad svých zaměstnanců (DPP, DPČ) seniory, kteří jsou zaměstnání jako uvaděči a kustodi.

Institut umění – Divadelní ústav (dále jen IU-DÚ) nemá konkrétní aktivity zaměřené na život seniorů, nicméně naplňuje Národní program již tím, že veškeré své služby nabízí široké veřejnosti a to bez ohledu na věk či pohlaví. Jakákoliv diskriminace na základě věku je v aktivitách IU-DÚ zcela vyloučena. Celostátní i mezinárodní aktivity IU-DÚ, které se zaměřují na různé oblasti umění, jsou zpřístupněny jak mladým lidem, tak seniorům. Jedná se např. o provoz knihovny, studovny, videotéky, o různé semináře či výstavy a další kulturní akce.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu dbá ve vztahu ke spotřebitelům a zvláště pak seniorům na důsledné dodržování zákona 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Česká obchodní inspekce kontroluje dodržování zákazu diskriminace spotřebitelů, v roce 2012 evidovala a šetřila 2 podání s výslovně uvedenou diskriminací starších osob. Mimořádná pozornost byla mimo jiné věnována tzv. předváděcím akcím, kdy většinou v rámci organizovaných zájezdů je účastníkům vnucována koupě nabízeného zboží při častém uplatňování nekalých obchodních praktik. V loňském roce bylo provedeno celkem 282 kontrol na předváděcích akcích, kterých se účastní v převážné míře seniori, přičemž u 206 bylo zjištěno porušení platné legislativy.

Ministerstvo průmyslu a obchodu se podílelo na přípravě novelizace zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, účinné v roce 2013. Novela reagovala na poznatky z praxe a na nejhorší neférové praktiky, k nimž v oblasti spotřebitelského úvěru docházelo. Její součástí je i zákaz použití směnky či šeku ke splacení nebo zajištění splacení spotřebitelského úvěru. Tato úprava přispěla ke zvýšené ochraně seniorů.

Přijetím nového občanského zákoníku došlo také k úpravě spotřebitelské problematiky, a to v návaznosti na transponovanou směrnici EU o právech spotřebitelů. Obsahem jsou především závazkové vztahy – závazky ze smluv uzavíraných se spotřebitelem, uzavírání smluv distančním způsobem a závazky ze smluv uzavíraných mimo obchodní prostory. Spotřebitelé včetně seniorů tak budou lépe chráněni.

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvem zemědělství (dále jen „MZe“) jsou uplatňovány zásady rovných příležitostí bez ohledu na věk, pohlaví, rasu a jiné osobní atributy. Zákaz jakékoliv diskriminace je ostatně dán všemi předpisy, které upravují personální politiku ve veřejné správě. Vždy je dbáno na to, aby materiály na MZe připravované, či zde

hodnocené v rámci připomínkového řízení, byly posuzovány rovněž z hlediska soužití generací a v souladu s Národním programem přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012. Celý systém je řešen komplexně až do nejnižších organizačních článků v jednotlivých regionech, státních podniků a rozpočtových a příspěvkových organizací. Všichni zaměstnanci jsou povinni řídit se zásadami standardního jednání a chování, které stanoví Etický kodex MZe. Na dodržování nestrannosti a rovného přístupu je kladen zvláštní důraz. Veškerými podněty a oznámeními ze strany zaměstnanců se zabývá Etická komise.

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí je se svým přístupem k problematice přípravy na stárnutí v souladu se základními principy přístupu ke starším osobám schválenými Národním programem přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012, přestože v programu není uvedeno jako gestor nebo spolugestor jednotlivých opatření.

V roce 2012 se Ministerstvo životního prostředí zaměřovalo zejména na využívání bývalých zaměstnanců – seniorů při výzkumu a využívání jejich zkušeností při poradenské, oponentní a expertní činnosti aplikované zejména u výzkumných institucí při posuzování odborných výstupů projektů a předávání zkušeností starších zaměstnanců mladším.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Základní principy přístupu ke starším a k procesu stárnutí jsou průběžně uplatňovány v koncepčních dokumentech a dalších materiálech, podkladech zpracovávanými v rámci odboru, v souladu s kompetencemi vymezenými odboru v Organizačním řádu MPSV. Zejména jde o uplatňování principů 2.2 Partnerství vlády a samosprávy, 2.4 Zvláštní pozornost věnovaná znevýhodněným a zranitelným skupinám, 2.6. Dialog s občanskou společností a sociálními partnery, 2.7. Odpovědnost jednotlivce a společnosti nebo 2.8. Snižování sociálních a geografických rozdílů.

Opatření navrhovaná pro oblast důchodového systému jsou vždy posuzována na základě analýzy dopadů nejen na seniory, ale i na osoby v předdůchodovém věku. Všechny návrhy směřují k zabránění jakékoliv diskriminace a směřují k cíli stabilizovat důchodový systém a tím podpořit důvěru v jeho dlouhodobou udržitelnost.

MPSV, prostřednictvím Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, usiluje o vytvoření podmínek pro zdravé, aktivní a důstojné stárnutí a stáří v České republice a aktivní zapojení starších osob do ekonomického a sociálního rozvoje společnosti v kontextu demografického vývoje. Činnost Rady zajišťuje sekretariát Rady, který je organizační součástí Ministerstva práce a sociálních věcí.

Dalším orgánem, kterým MPSV usiluje o zapojení seniorů do rozhodování o otázkách, které se jich významně dotýkají a které mají značný vliv na kvalitu života starších osob, je Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Senioři, obdobně jako rodiče pečující o děti, mají např. potřebu flexibilní úpravy pracovní doby. V rámci

Rady vlády pro rovné příležitosti, resp. Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života, byla ustavena pracovní skupina k „provozním důvodům“ dle § 241 zákoníku práce, která zpracovala dotazníky pro zaměstnavatele, inspektoráty práce, odborové organizace apod., které se vztahují k tématu zvláštních provozních důvodů. Na základě těchto dotazníků budou následně zhodnoceny možnosti dalších kroků v této oblasti.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Členové ČGGS se průběžně věnují přednáškové a vzdělávací činnosti.

2. B. *Navázat spolupráci s grémiem pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu tak, aby při hodnocení dopadů regulace mohly být důkladně hodnoceny a analyzovány dopady na seniorskou populaci.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: 2008

Toto opatření již není aktuální.

2. C. *Vyhodnocovat dopady reform a opatření v oblasti důchodového systému, zdravotnictví, bydlení a sociálních služeb na současnou a budoucí situaci starších osob.*

Gesce: MPSV, MZ, MMR

Spolupráce: MF, ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

V zákoně č.372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách poskytování (zákon o zdravotních službách) je stanoven rovný přístup ke zdravotním službám pro všechny pacienty a jsou stanovena konkrétní vymahatelná práva pacientů. Je tak zabráněno diskriminaci v přístupu ke zdravotním službám na základě věku. Pacient by se měl stát hlavním účastníkem procesu poskytování zdravotních služeb, důraz by měl být kladen na jeho práva a individuální potřeby.

Navrhovaná právní úprava reagovala na potřeby vyplývající z Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny. Při přípravě zákona bylo též přihlíženo k požadavkům na ochranu práv pacientů vyjádřených například v Deklaraci práv onkologických pacientů, která byla přijata dne 29. června 2002 v Oslo na valném shromáždění Asociací evropských lig proti rakovině, a to v obecné rovině ochrany pacienta a respektování jeho práv jako rovnocenného „partnera“ účastníčího se poskytování zdravotních služeb, který se

aktivně podílí na procesu léčby, dále k Zásadám ochrany duševně nemocných, které byly přijaty rezolucí Generálního shromáždění OSN číslo 46/119 dne 17. prosince 1991 a k Akčnímu plánu duševního zdraví pro Evropu, který schválili v roce 2005 ministři zdravotnictví evropských členských států Světové zdravotnické organizace v Deklaraci o duševním zdraví pro Evropu.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Dne 23. srpna 2012 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 268/2012 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 284/2011 Sb., o podmínkách poskytnutí a použití finančních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení formou úvěru na podporu výstavby nájemních bytů na území České republiky. Jedná se o návratnou formu podpory, kdy je poskytován úvěr ve výši max. 70 % celkových rozpočtových investičních nákladů se splatností max. 30 let. Úvěr lze čerpat na novou výstavbu bytových domů s nájemními byty, případně na rekonstrukce existujících staveb, ze kterých vzniknou bytové domy s nájemními byty. V případě výstavby nájemních bytů pro cílovou skupinu (senioři, osoby se zdravotním postižením, osoby s nízkými příjmy a osoby, které přišly o bydlení v důsledku mimořádné události) je poskytnut úvěr se zvýhodněnou úrokovou sazbou.

Novela nařízení vlády č. 284/2011 Sb. byla zpracována na základě vyhodnocení účinků tohoto nařízení v roce 2011 a přinesla mj. snížení věkové hranice seniorů na osoby starší 65 let s cílem zvýšení dostupnosti nájemního bydlení pro seniory ve věku, kdy jsou ještě schopni aktivně a samostatně řešit svou bytovou situaci, a to s ohledem na možné budoucí snížení jejich soběstačnosti, a také rozšíření možnosti stavebních úprav o rozdělení stávajícího nájemního bytu na více nájemních bytů za účelem zvýšení nabídky malometrážních bytů cenově dostupných pro osoby, které nemají dostatek finančních prostředků na nájem velkého bytu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Důchodový systém je průběžně analyzován a monitorován z hlediska finanční udržitelnosti i adekvátnosti dávek a jeho průběžné úpravy jsou prováděny s cílem zabezpečit rovnováhu a posílit jistotu současných i budoucích seniorů v dlouhodobém časovém horizontu. Podrobná analýza dopadů úpravy výpočtu důchodové dávky v souvislosti s nálezem Ústavního soudu (č. 135/2010 Sb.) byla např. provedena pro jednotlivé příjmové decily. Také v rámci návrhů změn v nepojistných dávkových systémech jsou hodnoceny dopady na vybrané skupiny osob, včetně seniorů.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS opatření plní průběžně, věnuje se spolupráci a informování veřejnosti, komentování návrhů opatření a jednání s příslušnými resorty.

Rada seniorů ČR

V průběhu roku 2012 Rada seniorů ČR, obdobně jako v letech předchozích, analyzovala a vyhodnocovala reálnou hodnotu penzí a sociálních dávek, které senioři pobírají. Data byla použita ve stanoviscích Rady při meziresortním připomínkovém řízení tvorby právních předpisů v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví. V loňském roce byla zvláštní pozornost věnována sociálně až existenčně ohroženým segmentům seniorské populace, tj. finanční dostupnosti nájemního bydlení osamocených seniorů po skončené deregulaci nájemného a seniorům s nízkými příjmy při třetinové valorizaci penzí. Rada seniorů zpracovala analytický materiál včetně konkrétních koncepčních a legislativních doporučení. Dokument byl projednán na společném zasedání vedoucích představitelů MPSV a Rady dne 11. února 2013 a také v Radě vlády pro seniory a stárnutí populace dne 16. dubna 2013. Dále byly předloženy konkrétní legislativní návrhy na zkvalitnění tzv. „příspěvku na bydlení“ při legislativním řízení tzv. „normativních nákladů na bydlení“ pro rok 2013.

2. D. *Podporovat odpovědný přístup ke zdraví a hmotnému zabezpečení ve stáří a zvyšovat zdravotní a finanční znalosti a kompetence lidí. Zvyšovat informovanost starších osob o způsobech řešení obtížných životních situací v různých oblastech života.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MPO, MZe, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Toto opatření je plněno prostřednictvím zdravotně výchovných akcí „Dny zdraví,“ které jsou realizovány odbornými pracovníky podpory zdraví Státního zdravotního ústavu ve spolupráci s dalšími subjekty, jako jsou krajské hygienické stanice, Národní síť zdravých měst, krajské úřady, jednotlivé municipality, nevládní neziskové organizace apod.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Personální odbor a odborová organizace MMR spolupracuje s Klubem seniorů, který tvoří bývalí zaměstnanci ministerstva a jeho předchůdců. Personální odbor MMR zajišťuje:

- rezervace zasedací místnosti pro jednání výboru Klubu seniorů – schází se každý měsíc,
- zajištění pronájmu sálu na setkání všech členů Klubu seniorů v klubu City Point (Černé divadlo v Pařížské ulici – 3x ročně z toho v prosinci vánoční setkání),

- objednání a proplacení z FKSP (vánoční setkání Klubu seniorů) vedením ministerstva,
- objednání a proplacení z FKSP (kulturní akce vánočního setkání),
- příprava a rozesílání „Zpravodaje“ členům Klubu seniorů,
- zajištění rekreačních pobytů bývalých zaměstnanců (nejen členů Klubu seniorů) včetně čerpání příspěvků z FKSP (600,- Kč na osobu/rok),

Odbor bytové politiky MMR poskytuje dotace nestátním neziskovým organizacím na poskytování právní a odborné pomoci široké veřejnosti při řešení problémů v celé oblasti bydlení. Odbor stavebního řádu MMR poskytuje dotace těmto organizacím v souvislosti s odstraňováním bariér ve výstavbě.

Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy v rámci své personální politiky aktivně uplatňuje základní principy vyplývající z výše uvedeného národního programu a posuzuje všechna opatření z hlediska jejich dopadu na starší osoby. Témata z oblasti lidských práv jsou nedílnou součástí průběžného vzdělávání zaměstnanců ministerstva dopravy. V rámci přípravy a realizace výběrových řízení do uvolněných funkcí našeho resortu klademe důraz na genderový přístup a zabránění diskriminace na základě věku. Ministerstvo dopravy jako společensky odpovědný zaměstnavatel uzavírá každoročně s výborem základní odborové organizace kolektivní smlouvu, která svými opatřeními mimo jiné podporuje odpovědný přístup zaměstnanců ke zdraví a hmotnému zabezpečení ve stáří. Kolektivní smlouva se vztahuje na zaměstnance v pracovním poměru a na důchodce, kteří odešli do prvního starobního nebo plně invalidního důchodu od zaměstnavatele a jeho právních předchůdců.

Ministerstvo obrany

V rámci resortní prevence sociálně nežádoucích jevů byly všechny věkové kategorie zaměstnanců ve služebním a pracovním poměru informovány o zdravém životním stylu. Vojenské útvary a zařízení trvale propagují a realizují aktivní formy využívání volného času. Zaměstnancům různých věkových kategorií byly nabízeny tělovýchovné, sportovní, kulturní, společenské i zájmové aktivity. Kromě těchto nabídek MO dlouhodobě podporuje činnost klubů vojenských důchodců a zájmových kroužků seniorů s různým zaměřením. Bývalí zaměstnanci resortu MO, kteří patří k seniorské generaci, využívali tělovýchovná, sportovní, kulturní a společenská zařízení. Významnou podporou pro život seniorů a senierek bylo zajišťování různých aktivit, které byly finančně podporovány z prostředků fondu kulturních a sociálních potřeb. Týkalo se to především rekreace, podpory stravování s možností využívání posádkových stravovacích zařízení, oslav životních jubileí apod. K podpoře kvality života zaměstnanců MO pomáhalo i poskytování poradenských služeb v různých oblastech (právo, finance, sociální zabezpečení, psychologická služba, duchovní služba a další). Tyto služby poskytovaly pomoc v tíživých osobních, rodinných, zdravotních a sociálních situacích, mj. i v důchodovém věku a ve stáří. Zabezpečovány byly především vnitroresortními zdroji.

Současná pracovně právní úprava umožňuje občanským zaměstnancům všech věkových kategorií využívat institutu kratší pracovní doby, úpravy pracovní doby včetně pružného rozvržení pracovní doby, jakož i sdílení pracovního místa. Hojně je využívána především úprava pracovní doby dle požadavku a pružné rozvržení pracovní doby. Ostatní flexibilní formy pracovních podmínek napomáhajících ke sladění pracovního a rodinného života, tj. kratší pracovní doba, sdílení pracovního místa, práce z domova, jsou využívány spíše ojediněle.

Současným i bývalým zaměstnancům MO různých věkových kategorií je umožňováno využívání služeb Vojenských lázeňských a rekreačních zařízení.

Od roku 2009 organizuje Univerzita obrany v Brně pro seniory a seniorky tzv. kurzy univerzity třetího věku. První předávání diplomů absolventům tohoto kurzu proběhlo v červnu roku 2009. Do těchto kurzů byly zařazovány nejen přednášky zaměřené na otázky bezpečnosti a obrany státu, vojenství, vojenské vědy a umění, ale i přednášky na téma „Vztahy mezi generacemi a jejich odraz v duševní sféře člověka“, „Zásady správného používání léčivých přípravků“, „Internet v našem životě, práce s informacemi“, „Pozitivní stavy mysli, jak proti starostem“, „Zásady zdravého stravování ve vyšším věku“, „Choroby srdce – hlavní příčiny a prevence“, „Funkční změny organismu ve vyšším věku“. Kurzy byly pořádány formou volně navazujících přednášek, které tvořily logické celky k daným tématům.

V rámci akreditovaného bakalářského a magisterského studia na Univerzitě obrany běží studijní předmět „Pracovní právo a právo sociálního zabezpečení“, který poskytuje informace přínosné v důchodovém věku a ve stáří. Vybrané kapitoly tohoto předmětu byly v modifikované podobě využívány i ve vojensko-odborných přípravách vojáků a zájemců z řad občanských zaměstnanců.

Na vzdělávání nejmladší generace byl zaměřen školní vzdělávací program Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy MO v Moravské Třebové. Problematika společenské kultury byla zahrnuta v předmětu občanská nauka a získané poznatky byly žáky uplatňovány i v praktických činnostech. Týkalo se to především spolupráce s vedením Československé obce legionářské směrem k organizování významných akcí, oslav či pietních aktů. Při společných akcích žáci a žákyně pomáhali starším lidem zvládat mnohdy náročné společenské události. Nenásilnou formou si tak žáci a žákyně pěstují úctu ke stáří.

Uvedená opatření byla plněna průběžně.

Ministerstvo vnitra

V tomto bodu nevykazovalo MV za rok 2012 žádné aktivity.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ke zvýšení informovanosti spotřebitelů v oblasti přeshraničních stížností přispívá Evropské spotřebitelské centrum při České obchodní inspekci, na které se obracejí jak tuzemští, tak zahraniční spotřebitelé. Jedná se o případy související se zahraničními zájezdy, s přeshraničním nákupem.

Důležitou úlohu při mimosoudním řešení spotřebitelských problémů hrály v roce 2012 spotřebitelské organizace (Sdružení českých spotřebitelů, Občanské sdružení spotřebitelů TEST, Spotřebitel net, Sdružení obrany spotřebitelů – Asociace). Řešení sporů touto formou přineslo spotřebitelům úsporu času i financí, a proto sehrálo právě u starších občanů tak důležitou úlohu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci Ministerstva práce a sociálních věcí je informovanost zabezpečována v souvislosti s plněním každodenní agendy. Jsou poskytovány konkrétní informace během konzultačních dnů, dochází k přednáškové, školící, publikační činnosti. V roce 2012 byly vydány letáky k důchodové reformě a manuál k důchodové reformě. Jsou aktualizovány internetové stránky MPSV - i v souvislosti s důchodovou reformou. Kvůli důchodové reformě byl také spuštěn speciální web duchodovareforma.mpsv.cz. Součástí pomoci v hmotné nouzi je sociální poradenství, základní informace jsou poskytovány v rámci administrace všech nepojistných dávkových systémů.

MPSV realizovalo projekt „Ageismus – 3. vlna“, zpracovaný podle dodatku č. 5 Smlouvy mezi MPSV a VÚPSV, v.v.i. o další činnosti k podpoře výkonu a úkolů státní správy ve smyslu zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, podepsané dne 21. dubna 2010. Cílem projektu bylo zopakování základního modulu řešení „Ageismus a věková diskriminace“ a identifikace nejnovějších trendů v kontextu nové ekonomické, demografické a sociální situace. Projekt měl za cíl přispět k debatám o politice zaměstnanosti (identifikací specifických bariér na trhu práce), k diskusím o antidiskriminačním zákoně, a k posílení sociální inkluze osob ohrožených stigmatizací "příliš vysokým" či "příliš nízkým" věkem. Nově byly zařazeny otázky věnující se problematice ohrožení seniorů v oblasti bytové politiky a jejímu přesahu pro "stárnutí v místě", což je klíčový koncept moderních sociálních služeb. Projekt je podkladem k osvětlení situace v oblasti věkové diskriminace a ageismu a bude sloužit jako východisko pro další metodickou a legislativní činnost v oblasti antidiskriminace, pracovního práva, ochrany spotřebitelů a ochrany před týráním a zneužíváním seniorů.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Členové ČGGS se na aktivitách podíleli v rámci svých kompetencí, při jednáních a v rámci jednotlivých projektů.

Rada seniorů ČR

Rada seniorů ČR loni poskytovala bezplatné právní, bytové a sociální poradenství a pomoc prostřednictvím sedmi ambulantních poraden a terénních služeb. Pomohli jsme 2 725 seniorským klientům. Další desetitisíce seniorů byli obslouženi prostřednictvím měsíčníku „Doba seniorů“ a také prostřednictvím webových stránek Rady. Poradenství a pomoc poskytují též některé z členských organizací Rady, ročně

jde řádově o desetitisíce až statisíce případů. Např. odborové organizace, Svaz důchodců ČR a Český svaz žen poskytují poradenství v pracovně právním, sociálním a občanském právu, Svaz diabetiků ČR v problematice diabetu, Sdružení obrany spotřebitelů a Sdružení českých spotřebitelů ve spotřebitelském a finančním právu a Sdružení nájemníků ČR v právu bytovém.

2. E. *Podporovat pozitivní pohled veřejnosti na stáří, stárnutí a starší osoby a usilovat o zlepšení mediální kultury ve vztahu k seniorům. Podporovat vytváření informačních, vzdělávacích a aktivizačních programů pro seniory ve sdělovacích prostředcích.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví v rámci dotačního programu Vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením a v rámci programu grantové podpory umožnilo i v roce 2012 vznik informačních a edukačních materiálů pro širokou veřejnost s cílem usilovat o zlepšení obrazu seniorů ve sdělovacích prostředcích (např. rozhlasové pořady ve spolupráci s Rádiem Classic FM pod názvem Senioři a informační technologie, Doprovázení, atd.). Materiálů z oblasti seniorské problematiky v minulých letech vznikla celá řada. Ministerstvo zdravotnictví v rámci podpory destigmatizace duševních chorob realizovalo ve spolupráci s regionálním úřadem WHO projekt „Podpora procesů destigmatizace v souvislosti s poruchami duševního zdraví a péči o duševní zdraví“.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovalo informační materiál, který se stal podkladem pro Koncepti péče o truchlící a pozůstalé. Materiál je významnou pomocí při řešení těžkých životních situací. Je třeba, aby s touto formou pomoci byli seznámeni všichni, kteří ji mohou využít.

Ministerstvo dopravy

Senioři a stárnoucí populace jsou, zejména ve vztahu k bezpečnosti silničního provozu, jednou z prioritních skupin Národní strategie silničního provozu České republiky na období let 2011 až 2020. Jedná se o samostatný materiál Ministerstva dopravy, který vytyčuje cíle, základní principy a návrhy konkrétních opatření směřujících k zásadnímu snížení nehodovosti na silnicích v ČR. Senioři jsou

významnou skupinou populace, která se na dopravě účastní. Předpokládá se, že podíl obyvatelstva nad 65 let se do roku 2020 zvýší ze současných 15 na 20 %. Lze tak přijmout závěr, že při zvyšujícím se podílu seniorů v populaci dojde i k nárůstu podílu seniorů zúčastněných na dopravě. Trend navíc směřuje k čím dál větší mobilitě a aktivitě seniorů a pozornost je třeba věnovat také starším chodcům.

Také s ohledem na tento vývoj vydalo Ministerstvo dopravy publikaci „Senioři v silniční dopravě – pomocník a rádce seniorům“ (vytvořenou ve spolupráci s oddělením BESIP), která je určena všem seniorům a výchovně vzdělávacím subjektům působícím na tuto věkovou skupinu. Publikace komunikuje populární formou základní okruhy problémů seniorů v dopravním prostředí, včetně témat senior chodec, senior cyklista, senior řidič, rizika dopravních nehod v závislosti na věku řidiče, starší cestující v prostředí osobní hromadné dopravy, konstrukce vozidel ve vztahu ke staršímu řidiči a dalších.

Zákonem č. 101/2013 Sb. novelizujícím zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, došlo s účinností od 1. července 2013 k prodloužení povinnosti absolvovat první pravidelnou lékařskou prohlídku ze současných šedesáti na šedesát pět let. Zohlednilo tak vitalitu starších lidí a také věk pro odchod do důchodu. Od šedesáti pěti let jsou již osoby považovány za seniory, je však nutné zdůraznit, že věková hranice je značně individuální. Již u člověka po šedesátce lze zaznamenat změny v organismu, které mají vliv na jeho chování v dopravě. Z pozitivních vlastností jsou to jednoznačně bohaté životní zkušenosti, znalosti a praxe, mající vliv na správné vyhodnocení situace. Vlastnosti, které negativně ovlivňují chování seniorů v dopravě, jsou zejména způsobeny horším zrakem, sluchem, sníženou pohyblivostí, zvýšenou únavou či sníženou schopností koncentrace a pomalejšími reakcemi. Velký význam má také udržování duševní kondice, k níž jednoznačně řadíme i udržování potřebných znalostí měnících se pravidel silničního provozu.

Celé této široké problematice jsou věnovány každoroční pravidelné besedy a semináře, které se konají ve všech krajích České republiky. Tyto akce jsou organizovány prostřednictvím krajských koordinátorů BESIP a také ve spolupráci s Městskou policií a Policií ČR. Besedy a semináře se konají v Klubech seniorů, domovech důchodců a konaly se i na Fakultě dopravní, Univerzitě třetího věku v Pardubicích.

Jen v roce 2012 bylo na téma „Senioři v silniční dopravě“ realizováno celkem 145 besed a seminářů po celé České republice. Průměrně tak vychází zhruba deset seminářů na region za rok. Semináře jsou doplněny i o videoprojekci s výukovými spoty pro seniory a TV spoty, které byly připraveny v rámci TV seriálu STOP vysílaného na ČT1. Dále jsou na seminářích a besedách rozdávány reflexní předměty a je vysvětlen význam reflexních prvků na oděvu za snížené viditelnosti.

Ministerstvo vnitra

Odbor personální Ministerstva vnitra podporoval v roce 2012 v rámci svých kompetencí pozitivní pohled veřejnosti na stáří, stárnutí a starší osoby a usiloval o

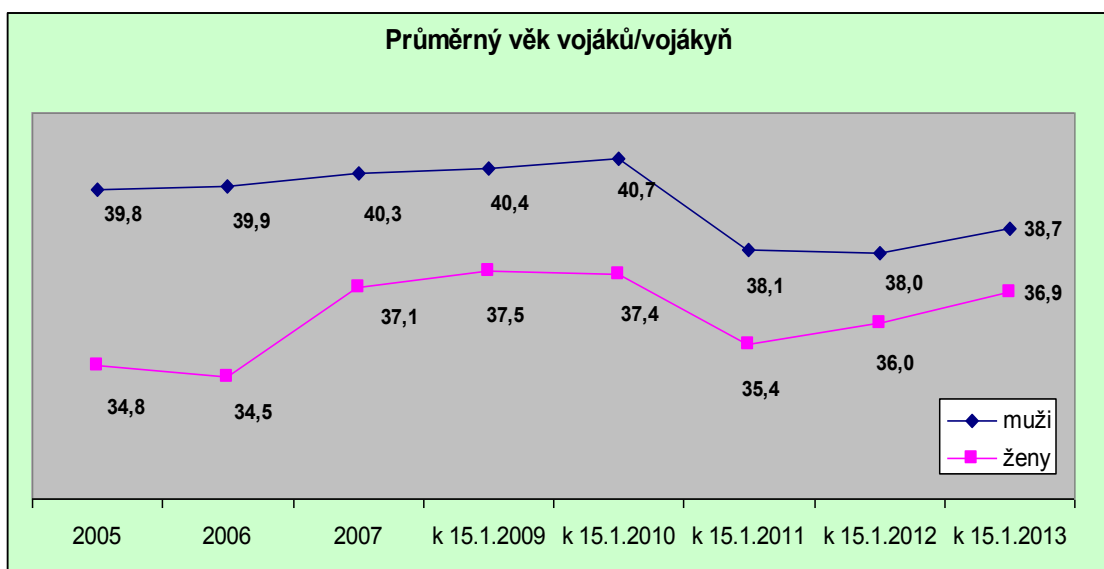
zlepšení vztahu společnosti k seniorům prostřednictvím svého projektu „Akceptace specifických potřeb zaměstnanců a zaměstnankyň Ministerstva vnitra“. Cílem projektu je vytvořit funkční systém zaměstnávání osob ohrožených na trhu práce: alternativní pracovní úvazky, pružná pracovní doba, vzdělávání pro vedoucí zaměstnance a zaměstnankyně, poradenství, dotazníková šetření, metodika pro vedoucí zaměstnance jako návod a pomoc pro a při zaměstnávání těchto osob a spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi, které se zabývají danou problematikou. Zaměstnanci a zaměstnankyně ve věku 55+ jsou jednou z cílových skupin projektu.

Podpora pozitivního pohledu na problematiku stárnutí probíhala prostřednictvím intranetových stránek projektu, na kterém jsou uvedeny statistiky zaměstnanců MV podle věkových skupin, informace, poradna a odkazy na důležité stránky v této oblasti. I v roce 2012 odbor personální pokračoval v systematickém informování a poradenství pro zaměstnance a zaměstnankyně k problematice stárnutí, diskriminace z důvodu věku a odpověďmi na konkrétní dotazy týkající se především vyřizování žádosti o důchod, ale poskytoval i základní informace a poradenství k sociálním službám pro osoby pečující.

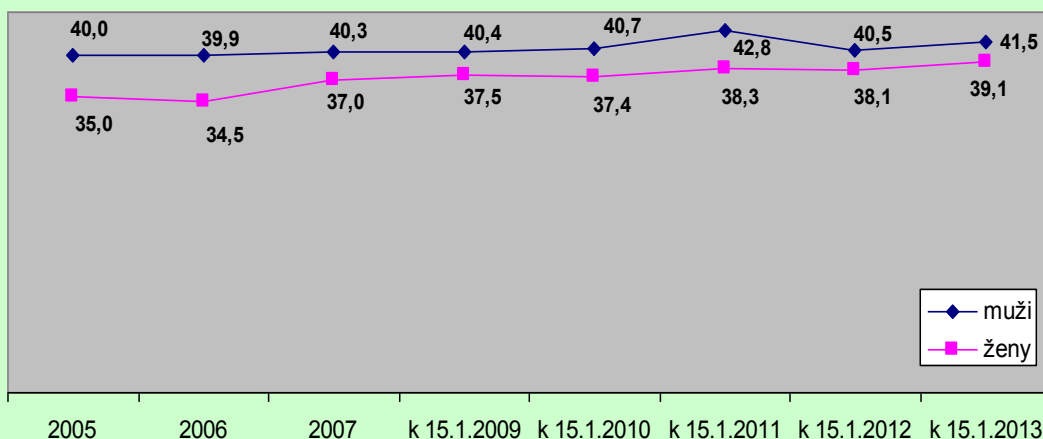
Ministerstvo obrany

Od roku 2002 je zpracovávána, vždy k 15. lednu každého roku, podrobná genderová kvantitativní analýza podílu zastoupení mužů a žen v resortu MO, ve které je sledován i vývoj věkové struktury vojáků/vojákyň a občanských zaměstnanců/zaměstnankyň.

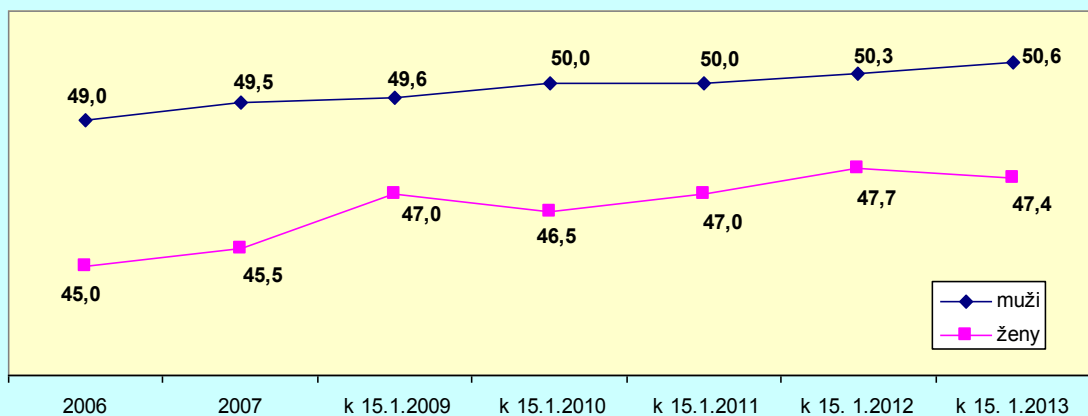
Vývoj průměrného věku zaměstnanců resortu MO od roku 2004 – viz následující grafy.

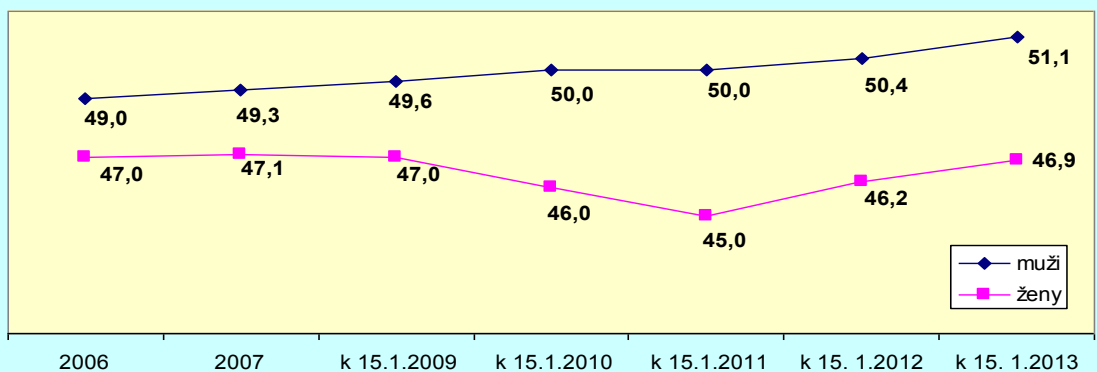
Průměrný věk vojáků/vojákyň ve vedoucích systemizovaných místech

Průměrný věk občanských zaměstnanců/zaměstnankyň

Průměrný věk občanských zaměstnanců/zaměstnankyň ve vedoucích systemizovaných místech

Průběžně je seniorům a seniorkám umožňováno udržení kontinuity svého života s vojenským prostředím. Jedná se např. o poskytování prostorů pro aktivity klubů vojenských důchodců a řady občanských sdružení, která mají vztah k AČR. Velitelé a další vedoucí zaměstnanci zvu seniory a seniorky na významné společenské a kulturní akce, které organizují vojenské útvary.

K zachování přirozeného sociálního prostředí seniorů a seniorek, bývalých zaměstnanců ve služebním poměru, přispívá i možnost nošení služebního stejnokroje po splnění zákonem daných podmínek. Možnost seniorské seberealizace ve společenských sdruženích je podporována resortní dotační politikou zaměřenou do různých oblastí (práce s mládeží, historické tradice, kultura apod.).

Vojenští důchodci, důchodkyně a představitelé partnerských občanských sdružení mají možnost získávat informace o výsledcích vědecké práce na Univerzitě obrany, např. výroční zprávy o činnosti školy, vědecké sborníky, Listy Univerzity obrany a další vydávané publikace. Na jednání vědeckých konferencí a seminářů, které pořádá Univerzita obrany, jsou pravidelně zváni i vojenští důchodci – bývalí vědečtí a vědecko-pedagogičtí pracovníci.

Bývalí zaměstnanci Univerzity obrany mají stejný přístup k zapůjčení všech publikací ve fondech knihoven školy jako současní zaměstnanci.

Ministerstvo kultury

Rok 2012 byl Evropským rokem seniorů. Proto bylo toto téma stanoveno jako profilové pro internetový časopis Místní kultura, který vydává Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (dále jen NIPOS), příspěvková organizace Ministerstva kultury. V průběhu roku byly v časopise zveřejňovány zprávy, recenze, oznámení a redakční publicistické články a informace o dění v této oblasti v ČR. Jednotlivé články se zabývaly kulturními a uměleckými aktivitami seniorů v ČR a upozorňovaly na zajímavosti, šíří těchto aktivit a jejich společenský význam. Mezi aktivitami byly dobrovolnické aktivity seniorů v knihovnách a muzeích, kulturní vystoupení a také kulturně společenské aktivity jako např. péče o místní nemovitou kulturní památku, nehmotné kulturní dědictví (tradiční lidová kultura), spolky rodáků apod. Čeští senioři jsou v této oblasti velmi aktivní a rovněž invenční.

NIPOS realizuje měsíční kalendárium projektů realizovaných občany zdravotně či sociálně znevýhodněných, podpořených ve výběrovém dotačním řízení Ministerstva kultury, vyhlášeném odborem regionální a národnostní kultury. Zahrnuje rovněž i projekty seniorských organizací, případně určených dalším subjektům pro seniory.

Ale i další příspěvkové organizace Ministerstva kultury, se v rámci svých možností snaží naplňovat toto opatření Národního programu tím, že v pořádaných programech nezapomínají ani na problematiku mezigeneračních vztahů a snaží se o výchovu dětí a mládeže, ale i ostatních vrstev obyvatelstva, k úctě ke stáří a rodině (např. NÚLK).

Pozitivní pohled na stáří pomáhá Ministerstvo kultury utvářet též tím, že dlouhodobě udílí Ceny Ministerstva kultury v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit. Ceny se udělují dle nařízení vlády č. 5/2003, o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury ve znění nařízení vlády č. 98/2006. Ceny v oborech zájmových

uměleckých aktivit jsou obsahem § 13 a §14 tohoto nařízení. Cenu Ministerstva kultury v oborech zájmových uměleckých aktivit tvoří diplom a peněžní ocenění ve výši 50 000 Kč.

V roce 2012 ocenění za celoživotní, významný a dlouholetý přínos v oblasti neprofesionálního umění obdrželi:

František Laurin	- Cena za neprofesionální divadelní a slovesné aktivity
PhDr. Věra Matějů	- Cena za neprofesionální audiovizuální a výtvarné aktivity
Mgr. Zdena Synecká	- Cena za dětské umělecké aktivity
PhDr. Věra Kovářů	- Cena za rozvoj tradiční lidové kultury a folkloru
Miroslav Lošťák	- Cena za neprofesionální hudební aktivity
Jena Janovská	- Cena za neprofesionální taneční aktivity

Pokud jde o oblast médií, je na tomto místě třeba opětovně konstatovat, že Ministerstvo kultury nemá přímý vliv na audiovizuální tvorbu a programovou skladbu médií, není oprávněno do činnosti nezávislých provozovatelů televizního a rozhlasového vysílání jakkoli zasahovat. Odbor médií a audiovize však v rámci výběrového dotačního řízení může podporovat vzdělávací projekty v oblasti kinematografie a médií zaměřené na seniory, resp. jimi organizované, a poskytovat touto cestou finanční podporu na pořízení titulků u filmových kopiích. Problematikou seniorů se také částečně zabývají některé filmové festivaly a přehlídky podporované v rámci dotačního řízení jako je například Filmový festival Jeden svět, Festival dokumentárních filmů v Jihlavě apod.

V oblasti, spadající do gesce odboru movitého kulturního dědictví (dále jen OMG), je přirozené sociální prostředí zabezpečováno např. formou rodinného vstupného a slevami pro děti a seniory. Některé organizace mají speciální programy pro děti a seniory. Mnoho organizací právě v tomto duchu průběžně zkvalitňuje svůj program a nabízejí speciální komentované prohlídky výstav a objektů pro seniory. Běžně jsou nabízeny slevy pro seniory, což vyplývá mj. ze zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Příspěvkové organizace pořádají také speciální programy pro seniory – vzpomínkové pořady, besedy se spisovateli, přednášky apod. (Památník národního písemnictví, Národní technické muzeum nebo Národní galerie vytváří speciální programy pro seniory s cílem posílení jejich role u nejmladší generace). Dále například v rámci zabezpečování bezbariérového přístupu do výstavních prostor Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou v roce 2012 zřídilo zvukového průvodce expozicemi, což umožní seniorům, zvláště těm se zrakovým postižením, plnohodnotnou prohlídku.

Národní památkový ústav (dále jen NPÚ) stále obnovuje a rozšiřuje rozsah webových stránek i jednotlivých územních pracovišť a zkvalitňuje jejich obsah. Tím dochází ke zlepšování mediální kultury i ve vztahu k seniorům. V oblasti rezervačních systémů vstupenek na jednotlivé objekty spravované NPÚ dochází ke zvýšení komfortu dostupnosti jednotlivých objektů prostřednictvím webových stránek. Informace o fyzické dostupnosti památek NPÚ jsou pravidelně aktualizovány a

doplňovány na webových stránkách. Pokud si skupina seniorů naplánuje výlet na některou z památek ve správě NPÚ, může se při plánování rozhodovat i na základě:

- umístění památek v krajině (rovina, svah);
- umístění parkovišť a jejich vzdálenosti od vstupů do památek;
- umístění expozicí (přízemí, první patro, druhé patro, třetí patro, palác, věž ...);
- počtu jednotlivých zpřístupněných pater památek;
- počtu schodišť;
- počtu schodů;
- počty zpřístupněných místností;
- délky prohlídky;
- přítomnosti funkčního osobního výtahu s možností použití;
- možnosti si během prohlídky sednout;
- možnosti absolvovat prohlídku na vozíku;
- přítomnosti bezbariérových toalet pro vozíčkáře.

Díky těmto informacím si mohou senioři předem naplánovat, kolik památek navštíví za den, za víkend a zda bude tato návštěva vhodná i pro seniory pohybující se s pomocí hole, berlí, nebo na vozíku.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV bylo koordinátorem Evropského roku 2012 v České republice. Hlavním cílem Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity EY 2012 bylo upozornit na problematiku seniorů, otevřít prostor k novým přístupům a změnám, podnítit zájem neziskových a dobrovolnických organizací k pořádání různých aktivit, které směřují ke zkvalitnění života seniorů ve společnosti.

V rámci EY 2012 se rezort aktivně účastnil řady akcí, např. „Evropské ceny za přínos v oblasti aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“, která byla podmětem k dalším iniciativám a projektům zaměřeným na podporu aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

Pro dosažení cílů uvedeného roku EY 2012 byla navázána spolupráci se všemi relevantními aktéry, mezi které patřily regionální a místní samosprávy, neziskové organizace, církevní organizace, poskytovatelé sociálních služeb či vzdělávací instituce, dále i firmy a podniky ziskové povahy. Za tímto účelem vznikla také tzv. Pracovní skupina EY 2012, jejíž členové – Partneři EY 2012 – aktivně spolupracovali a podporovali myšlenky aktivního stárnutí a rozvoje mezigenerační solidarity v ČR. V průběhu roku se uvedení „Partneři“ spolupodíleli na zpracování nového Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí na období let 2013 až 2017, který je důležitým výstupem EY 2012, a který určuje další směr v oblasti plánování a realizace potřebných kroků vedoucích ke zlepšení postavení starších osob a seniorů ve společnosti. Tento dokument byl schválen Usnesením vlády České republiky dne 13. února 2013 č. 108.

Za vhodný a účinný způsob, jak působit na veřejnost, je publikování a využití úspěšných příkladů dobré praxe, výměna zkušeností, pořádání tematických soutěží a dalších iniciativ, které pomohou zviditelnit úspěchy jak organizací, tak jednotlivců na

veřejnosti a motivovat další zainteresované subjekty. K tomu byla zřízena i na webu MPSV ve složce „Příprava na stárnutí“ rubrika „Příklady dobré praxe“ (<http://www.mpsv.cz/cs/15163>), kde je možnost tyto aktivity prezentovat.

Další aktivitou je zřízení Ceny rady vlády pro seniory a stárnutí populace, která byla odsouhlasena na svém 19. zasedání Rady vlády dne 16. dubna 2013. Cílem vyhlášení Ceny rady je přispět ke zvýšení povědomí o seniorech, motivovat společnost k aktivnímu stárnutí a ukázat na význam mezigenerační solidarity a mezigeneračního dialogu ve společnosti. Vítězové Ceny rady budou vyhlášeni při příležitosti Mezinárodního dne seniorů dne 1. října 2013.

Následující výběr ze seznamu tiskových zpráv Ministerstva práce a sociálních věcí ve sledovaném období od února 2012 do května 201 dokazuje dlouhodobou podporu pozitivního pohledu na stáří a mezigenerační solidaritu ze strany rezortu:

3. 5. 2013 Zachytili jste umělecky stárnutí? Můžete dostat cenu.

Informace pro média formou TZ o soutěži Cena Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, která má za cíl zvýšit povědomí o seniorech, motivovat k aktivnímu stárnutí a ukázat význam mezigeneračního dialogu. Nové soutěže zachycující seniory a stárnutí se může zúčastnit každý, kdo letos publikuje materiál o seniorech v televizi, rozhlasu, tisku, nebo na dané téma nafotí snímky.

2. 5. 2013 Podporuje vaše škola mezigenerační dialog? Přihlaste se do soutěže!

Informace pro média formou TZ o 2. ročníku mezinárodní soutěže pro střední školy Generations@school 2013. Akci pořádá Evropská komise v rámci letošního Evropského roku občanů, který ministerstvo práce a sociálních věcí podporuje. Soutěž je určena pro střední školy, které do 30. června zorganizují vlastní akci na podporu mezigeneračního dialogu. Vítěz získá digitální fotoaparát nebo výlet do Bruselu pro svou třídu.

11. 12. 2012 Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity: Senioři mají velký potenciál, využijme ho

Informace pro média o závěrečné konferenci k Evropskému roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 v Břevnovském klášteře v Praze.

28. 5. 2012 Pozvánka na Zahájení 11. ročníku globální konference ke stárnutí s mottem „Stáří spojuje“

Informace pro média formou avíza a tiskové zprávy o 11. ročníku světové konference ke stárnutí, kterou slavnostně zahájil (tehdejší) ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek a kterou pořádala charitativní organizace Mezinárodní federace stárnutí se sídlem v Kanadě (IFA) ve spolupráci s občanským sdružením Život 90 v Praze. Konference se konala čtyři dny a zúčastnila se jí řada významných zahraničních hostů.

9. 5. 2012: Senioři a středoškoláci společně sprejovali

Informace pro média o akci v rámci projektu generations@school, který si klade za cíl podpořit generační střetávání studentů a seniorů. Projekt je součástí Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. 537 obličejů nasprejovaných na zdi, to je výsledek ojedinělého projektu studentů střední grafické školy a seniory z Centra Elpida.

30. 4. 2012 TZ Přípravy nového Národního programu přípravy na stárnutí na období 2013 až 2017

Informace pro média o hlavním výstupu Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 v České republice, kterým je nový Národní program přípravy na stárnutí na období let 2013 až 2017, jehož cílem je podpořit aktivní zapojení starších osob a seniorů do společnosti a zvýšit kvalitu jejich života.

28. 2. 2012 Tisková zpráva a pozvánka (avízo) na Konferenci Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity 2012 v ČR

Informace pro média a pozvánka na konferenci, která se konala 1. března 2012 v Černínském paláci v Praze. Konferenci zahájil (tehdejší) ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek.

Oddělení public relations Ministerstva práce a sociálních věcí rovněž průběžně zodpovídá novinářské dotazy na témata týkající se aktivního stárnutí apod. Z poslední doby to byly např. odpovědi e-mailem 26. 4. 2013 pro ČRo (redaktorka Petra Benešová, téma „jak firmy přistupují na trhu práce k zaměstnávání seniorů“, statistiky). Oddělení také pravidelně zajišťuje hosty do televizních a rozhlasových pořadů k tématům souvisejícím se stárnutím. Příkladem je živě vysílaný pořad ČT Sama doma, ve kterém byl 14. 3. 2012 hostem ředitel odboru řízení pomoci z ESF Jiří Kinský.

Rada vlády pro seniory a otázky stárnutí prostřednictvím pracovní skupiny pro podporu informovanosti, společenské participace a odstraňování diskriminace starších lidí vyvolala jednání s cílem upozornit na nutnost zvýšit znalost legislativy (sociální, zdravotní, finanční, občanské) u seniorů. Zástupci Rady se zúčastnili jednání Stálé komise Senátu pro sdělovací prostředky, které bylo mj. věnováno problematice vysílání pro seniory a o seniorech ve veřejnoprávních médiích. Cílem bylo upozornit veřejnoprávní média na nutnost zvýšení skladby a počtu pořadů, které budou respektovat demografické trendy české společnosti a více hovořit o problematice seniorské populace.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS intenzivně spolupracuje s médii. Tato spolupráce je v rámci kompetencí zejména těch členů ČGGS, kteří pracují v akademickém prostředí při prosazování těchto zásad.

Rada seniorů ČR

Velké téma současnosti bylo představiteli Rady seniorů ČR několikrát otevřeno při jednáních Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a také při aktivitách k „Evropskému roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“. Rezervy jsou v této oblasti ale nadále obrovské. Mediální obraz seniora v českých médiích je v rozporu s objektivní realitou, dle názoru Rady seniorů veřejnoprávní televize ani veřejnoprávní rozhlas své společenské poslání neplní. I když k určitému zlepšení došlo, seniorská témata stále v nejsledovanějších pořadech chybějí a celkový vysílací čas neodpovídá pětina občanů České republiky. „Někdy máme dojem, že

mediální manipulace veřejnosti a mezigenerační nenávisť je v médiích až systémově produkována“, upozorňuje zpráva Rady seniory ČR.

2. F. V rámci podpory výzkumu zohledňovat „Program výzkumu v oblasti stárnutí pro 21. století“, který byl přijat v roce 2002 ve Valencii. Zvyšovat dostupnost a využívání výsledků výzkumu relevantními subjekty.

Gesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MO, MPO, MZe

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Webové stránky výzkumu Ministerstva pro místní rozvoj se provozují a stále aktualizují prostřednictvím INFOBANKY, kde jsou prezentovány kompletní výsledky výzkumu MMR včetně relevantních informací o jednotlivých výzkumných projektech, které jsou přístupné všem občanům České republiky.

Ministerstvo dopravy

V roce 2011 byl zahájen nový výzkumný program „Alfa“ jehož poskytovatelem je Technologická agentura ČR (TA ČR). V rámci tohoto programu výzkumu, experimentálního vývoje a inovací je řešena problematika dotýkající se dopravní problematiky a výsledky se budou uplatňovat do praxe prostřednictvím TA ČR. TA ČR je v současnosti gestorem dopravního výzkumu a tedy i institucí, která bude aplikovat výsledky do praxe k naplnění „Národního programu přípravy na stáří“. Zaměření projektů se koriguje prostřednictvím rady programu, ve které má MD zastoupení.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS se zúčastňuje jednání a informování o těchto zásadách, vydává také publikace o nich v Praktickém lékaři.

2. G. Usilovat o snižování sociálních a územních rozdílů v přístupu k veřejným službám.

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: MS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace, nestátní neziskové organizace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ačkoliv zřizování či umístování služeb nespadá do působnosti územního plánování, je zajištění dostupnosti území jedním ze standardních cílů územního plánování, který

je prosazován na veškerém řešeném území bez rozdílu. Územní plánování se tak nepřímou spolupodílí na naplňování tohoto cíle.

Ministerstvo dopravy

Vzhledem k nutnosti reagovat na vzrůstající potřeby osob s omezenou schopností pohybu a orientace, seniorů a osob se zvýšenými nároky na kvalitu přepravních služeb (např. specifické potřeby matek s kočárky) Ministerstvo dopravy dlouhodobě usiluje o zlepšení přístupnosti dopravních prostředků, jimiž jsou zajišťovány veřejné služby v přepravě cestujících dle zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o veřejných službách“) tak, aby byly minimalizovány nerovnosti v přístupu k veřejným dopravním službám. Vzhledem ke skutečnosti, že zvyšování kvality veřejných služeb s sebou nese zvyšování kompenzačních plateb z veřejných rozpočtů za tyto služby, popř. snižování objemu veřejných služeb, bylo v nařízení vlády č. 63/2011 Sb., o stanovení minimálních hodnot a ukazatelů standardů kvality a bezpečnosti a o způsobu jejich prokazování v souvislosti s poskytováním veřejných služeb v přepravě cestujících, přistoupeno ke stanovení pouze minimálních počtů bezbariérových vozidel ve veřejné dopravě s tím, že vyšší poměry těchto bezbariérových vozidel budou od dopravců požadovat objednatelé těchto služeb, tj. zejména kraje. Zákon o veřejných službách zakotvuje decentralizaci odpovědnosti za zajišťování veřejných služeb na jednotlivé regiony, které v rámci své samostatné působnosti, do níž Ministerstvo dopravy nezasahuje, rozhodují o kvalitě a kvantitě objednávaných služeb a jejich jednotlivých atributech, neboť právě regiony jsou nejlépe obeznámeny s potřebami svých občanů a jsou schopny nejlépe zajistit potřebná dopravní spojení a optimálně využít disponibilní finanční prostředky. Ministerstvo dopravy dále usiluje o zajištění dostatečného financování veřejné dopravy, které je podmínkou fungujícího systému veřejné dopravy, např. na základě usnesení vlády č. 1132 ze dne 31. 8. 2009 poskytuje krajům účelové dotace na železniční dopravu. V současné době probíhá mezi Ministerstvem dopravy a Ministerstvem financí jednání o revizi systému financování veřejné dopravy.

Z hlediska železniční dopravní infrastruktury lze konstatovat, že celý systém je historicky velmi stabilní a reflektuje stávající sídelní strukturu. S ohledem na dynamický rozvoj konkurenčních dopravních módů se nicméně objevují požadavky lokálně reagovat na nové podmínky, které by umožnily zvýšit atraktivitu železniční dopravy. Jedná se však především o případy lokálního významu, zatímco v dálkové dopravě je situace stabilní. V rámci modernizace železniční sítě jsou vždy analyzovány možnosti zabezpečení co nejvyšší dostupnosti železniční dopravy a to nejen v jádrových oblastech, ale rovněž v oblastech periferních, které se obecně potýkají s nedostatečnou kvalitou obsluhy území veřejnou dopravou.

Ministerstvo kultury

Obecně můžeme konstatovat, že napomáhání snižování sociálních rozdílů, zapojení starších osob do kulturních aktivit či ke zlepšení jejich kulturního vyžití přispívají

i slevy na vstupném. Tyto slevy, pokud jde o divadelní představení a koncerty, jsou seniorům poskytovány několika způsoby – např. slevy na běžná představení či koncerty, speciální představení pro důchodce, speciální předplatné, zpřístupnění generálních zkoušek za symbolické vstupné apod.

Oddělení literatury a knihoven (dále jen OLK), do jehož gesce tato oblast spadá, se v rámci podporovaných projektů nezaměřuje cíleně na seniory. V oblasti literatury zásadním kritériem poskytnutí dotace je umělecká kvalita předloženého projektu. V oblasti knihoven je po celou dobu plnění opatření Národního programu kladen důraz na dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu, což je jeden ze základních principů zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, v platném znění. V evidenci knihoven Ministerstva kultury jsou zapsány pouze knihovny, poskytující služby uvedeným způsobem.

Tento záměr je též explicitně vyjádřen v zásadním strategickém materiálu pro rozvoj knihoven, Koncepti rozvoje knihoven v ČR na léta 2011–2015, která v opatření č. 13 uvádí:

Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb, prosadit kritérium bezbariérovosti služeb knihoven jako kritérium hodnocení kvality služeb
--

Proč tento cíl:

Knihovny jsou ve smyslu knihovního zákona (č. 257/2001 Sb.) garanty rovného přístupu k informacím a vzdělávání, jejich služby jsou poskytovány rovným způsobem všem bez rozdílu. Rozsah a kvalita VKIS (veřejné knihovnické a informační služby) má však nevyrovnanou úroveň, existuje řada překážek, které brání volnému využití VKIS. Pro některé skupiny obyvatel jsou VKIS jen omezeně dostupné.

Stav, kterého má být dosaženo:

Každý obyvatel ČR má přístup k VKIS nezávisle na svém sociálním a ekonomickém postavení, náboženském vyznání, na svém zdravotním stavu nebo věku či na tom, zda sídlí ve městě nebo v malé obci. Knihovny nabízejí bezbariérový přístup do budov, informační systémy pro zdravotně handicapované osoby, poskytují specializované asistenční služby, uplatňují systém slev (netýká se služeb, které jsou podle knihovního zákona povinně poskytovány bezplatně) apod. Nabízejí služby různým minoritám.

Dílčí cíle, projekty/aktivity:

- Provést analýzu bariér dostupnosti VKIS a definovat principy bezbariérovosti VKIS ve vztahu ke znevýhodněným skupinám i široké veřejnosti.
- Promítnout principy bezbariérovostí do standardů, dotačních programů a do hodnocení kvality VKIS.
- Rozšířit služby knihoven pro handicapované občany i národnostní menšiny, nezaměstnané a další znevýhodněné sociální skupiny, i pro občany obcí, v nichž knihovna není.

V této souvislosti zmiňujeme, že příspěvkové organizace ve věcné působnosti OLK: Národní knihovna ČR i Moravská zemská knihovna v Brně zvýhodňují seniory při využívání svých služeb.

Rovněž příspěvkové organizace v gesci OMG poskytují tzv. zvýhodněné vstupné pro seniory. (Podrobně ke slevám viz Příloha č. 1.) Mimo jiné při rekonstrukcích muzejních a galerijních budov je automaticky dbáno na prosazování obecně technických požadavků užívání veřejných budov osobami s omezenou schopností pohybu a orientace.

V oblasti médií a audiovize má naplňování tohoto opatření rovněž oporu v zákoně, neboť podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích jsou od poplatků osvobozeny osoby s úplnou nebo praktickou slepotou obou očí a osoby s oboustrannou úplnou nebo praktickou hluchotou, pokud jsou osaměle žijící; osvobozeny jsou tyto osoby rovněž v případě, kdy žijí společně v jedné domácnosti. Dále je od poplatků osvobozena fyzická osoba, jde-li o jednotlivce, jehož čistý příjem za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 2,15 násobek životního minima, žije-li v téže domácnosti s dalšími osobami a součet jejího čistého příjmu a čistých příjmů těchto osob za uplynulé kalendářní čtvrtletí je nižší než 2,15 násobek životního minima osob žijících v této domácnosti. Takové osvobození se často týká právě seniorů, resp. důchodců, kteří tak mají bezplatný přístup k vysílání České televize a Českého rozhlasu, tedy službě veřejnosti.

Dle ust. § 3 odst. 1 písm. a) zákona o ČT provozuje Česká televize analogové a/nebo digitální vysílání dvou televizních programů, které může přijímat alespoň 95 % obyvatel ČR, a digitální vysílání alespoň dvou dalších programů s plánovaným pokrytím alespoň 95 % obyvatel ČR.

V rámci NPÚ je toto opatření prosazováno prostřednictvím zvolené cenové politiky při stanovení vstupného do zpřístupněných památek. Na všech objektech mají senioři nad 65 let zvýhodněné vstupné. V regionu s nižšími příjmy obyvatelstva odpovídá nižší úroveň stanoveného vstupného do objektů spravovaných NPÚ.

Ve zpřístupněných památkách NPÚ jsou průběžně do interiérů umísťována křesla pro krátké odpočívání si během prohlídky, mimo místa, kde si lze sednout, např. kaple, hudební sály apod. - realizováno především v jihočeských památkách (Český Krumlov, Hluboká, Rožmberk atd.). NPÚ je nositelem projektů IOP, v rámci nichž myslí na zkvalitnění bezbariérové dostupnosti objektů, které jsou v rámci IOP obnovovány (Kuks, Kroměříž, Litomyšl). Tyto úpravy nebudou jen pro pohybově znevýhodněné, ale i pro seniory. NPÚ průběžně upravuje památky tak, aby byly bezbariérově přístupné pro návštěvníky s omezenou schopností pohybu, což oceňují i návštěvníci z řad seniorů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, kraj zajišťuje dostupnost poskytování soc. služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje soc. služeb. Kraj sestavuje tento plán ve spolupráci se zástupci poskytovatelů, uživatelů soc. služeb a obcí na svém území, jmenované

subjekty tedy mají v rámci jednání o podobě plánu možnost usilovat o rozmístění a o poskytování soc. služeb v daném kraji. MPSV k procesu plánování rozvoje soc. služeb vydalo Metodiku pro plánování sociálních služeb a další materiály, v nichž jsou rámcově popsány postupy a metody plánování soc. služeb včetně zapojení všech subjektů, kterých se sociální služby dotýkají.

MPSV také připravilo přílohu č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Příloha vymezuje schopnosti zvládat základní životní potřeby. Při posuzování stupně závislosti dle základních životních potřeb je zohledněno funkční postižení vzniklé následkem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, včetně zohlednění věku posuzovaných.

Rada seniorů ČR

Participace Rady na plnění úkolu byla realizována prostřednictvím aktivit krajských a městských rad seniorů, které spolupracovaly na komunitním a střednědobém plánování sociálních služeb. V Královéhradeckém, Ústeckém kraji a v kraji Vysočina byla regionální dostupnost veřejných služeb monitorována též prostřednictvím krajských porad městských a místních klubů důchodců, které jsme v loňském roce zorganizovali za účasti hejtmanů a dalších představitelů krajských samospráv.

2. H. *V jednotlivých oblastech a politikách zohledňovat rozdílnou situaci a potřeby žen a mužů.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace; vědecké, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Personálním odborem MMR je při obsazování pracovních míst a výběru osob do funkcí respektována zásada rovných příležitostí a mezi základní povinnosti vedoucích zaměstnanců MMR patří dle organizačního řádu sledovat a vyhodnocovat ve své působnosti uplatnění principů rovnosti z hlediska věku i z hlediska rovných příležitostí mužů a žen. V souladu s organizačním řádem MMR a dalšími vnitřními předpisy odpovídá vedoucí zaměstnanec za výběr vhodných kandidátů dle požadované kvalifikace. Všechny výběrové pohovory MMR na obsazení nového pracovního místa se konají za účasti zástupce personálního odboru, jehož úkolem je, kromě jiného, také dohlížet na plnění zásad zákazu diskriminace na základě věku, pohlaví, národnosti a jiného.

Ministerstvo dopravy

Obecně není genderové rozdělení pro veřejnou dopravu relevantní. V případě železničních vozidel/spojů nicméně již někteří dopravci nabízejí oddíly speciálně vyčleněné pro ženy, cestující s dětmi do deseti let, které jsou také pod zvýšeným dohledem doprovodného personálu vlaku. V některých krajích byl v noční regionální železniční dopravě zaveden systém tzv. zón bezpečí, které rovněž garantují vyšší dohled vlakového personálu nad tímto prostorem a tím jeho vyšší bezpečnost a případně i atraktivitu.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury i jeho příspěvkové organizace všeobecně zohledňují rozdílnou situaci a potřeby žen a mužů a antidiskriminační opatření jsou dodržována zejména v oblasti pracovněprávních vztahů.

Agenda, která se týká prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže, spadá do gesce odboru lidských zdrojů (dále jen OLZ). Rámec této agendy určují Priority a postupy Ministerstva kultury při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže, které svými stanovenými opatřeními vycházejí z Priorit a postupů vlády České republiky. Jednotlivá opatření zavazují k uplatňování principů rovnosti, a to zejména v odměňování, v rozhodovacích procesech, koncepčních materiálech, ale také v péči o zaměstnance. Zvýhodňování jedné nebo druhé skupiny zaměstnanců na základě jejich příslušnosti k určitému pohlaví by bylo v podmínkách OLZ považováno za diskriminační.

Rozdílný přístup lze zvolit v záležitostech týkajících se bezpečnosti práce a případně ve stanovení rozdílných podmínek při budování např. sociálního zázemí pro zaměstnance. Tato oblast však není v kompetenci tohoto odboru.

V oblasti médií a audiovizí kromě je dle ust. § 2 odst. 2 písm c) zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi, a zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, hlavním úkolem poskytování veřejné služby zejména vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel mimo jiné se zřetelem na jejich věk nebo pohlaví.

Obdobné ustanovení obsahuje i zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (další viz komentář k bodu 2. A).

Také v NPÚ jsou antidiskriminační opatření dodržována zejména v oblasti pracovněprávních vztahů. Opatření jsou i součástí kolektivní smlouvy. V rámci poradních orgánů i úkolů vědy a výzkumu spolupracuje s NPÚ řada starších občanů – odborníků na památkovou péči. Na vedoucí pozice jsou v NPÚ zařazovány pracovníci na základě dovedností, zkušeností a vzdělání a nepřihlíží se na pohlaví ani věk.

V případě práce v muzeích a galeriích nejde o riziková zaměstnání, ale naopak o práci šetrnou k seniorům, přičemž na různé potřeby žen a mužů je brán zřetel automaticky.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Sociální služby ve svých principech reagují na potřeby každého jednotlivce, tudíž v jednotlivých oblastech zohledňují rozdílnou situaci žen i mužů. Ve všech připravovaných materiálech legislativní i nelegislativní povahy je bráno na zřetel proseniorské hledisko a hledisko rovných příležitostí žen a mužů.

Zohlednění rozdílné situace a potřeb žen je průběžně uplatňováno v koncepčních dokumentech a dalších materiálech, podkladech zpracovávanými v rámci odboru, v souladu s kompetencemi vymezenými odboru v Organizačním řádu MPSV.

V oblasti důchodového pojištění jsou navrženy a prováděny úpravy realizovány a limitovány principem rovného zacházení mezi muži a ženami. Přetrvávající rozdíly jsou odstraňovány. Odlišný přístup není možný a mohl by potenciálně být diskriminační.

V roce 2012 probíhala v rámci referátu rovných příležitostí žen a mužů MPSV (od 1.1.2013 oddělení 922) příprava projektu financovaného z Norských fondů. Realizace tohoto projektu by měla započít během roku 2013. Projekt bude soustředěn jednak na oblast sladění pracovního, soukromého a rodinného života a jednak na prevenci domácího násilí, což vychází z požadavku donorů a jejich programových dokumentů. Jako jedna ze stěžejních součástí projektu je plánována veřejná kampaň, která bude prosazovat mimo jiné vyšší využívání flexibilních forem práce a směřovat k prevenci domácího násilí. V rámci této kampaně budou zohledňovány ženy i muži různého věku.

Referát rovných příležitostí žen a mužů MPSV (od 1.1.2013 oddělení 922) v roce 2012 rovněž zpracoval návrh projektu, jehož cílem je optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v ČR. Výstupem projektu by mimo jiné měla být střednědobá strategie rovných příležitostí žen a mužů a navázání spolupráce s příslušnými orgány působícími v oblasti rovných příležitostí žen a mužů v Rakousku a na Slovensku. Projekt byl podpořen z OP LZZ, prioritní osy Mezinárodní spolupráce a je realizován v období od 1. listopadu 2012 do 30. června 2015. V rámci projektu budou zohledňovány rozdílné potřeby žen a mužů věkové skupiny 50+ a dalších znevýhodněných minorit.

V roce 2012 započaly přípravy Operačního programu Zaměstnanost jako navazujícího na OP LZZ. V rámci konzultačního procesu s relevantními aktérkami a aktéry vystupuje do popředí problematika žen a mužů 50+ na trhu práce velmi výrazně, a proto bude zohledňována jako zásadní téma, na které je třeba se soustředit.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Tento úkol je plněn v rámci činnosti členů ČGGS.

2.1. Zpracovat koncepci péče o válečné veterány a vytvářet podmínky pro zvyšování kvality života válečných veteránů.

Gesce: MO

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace

Ministerstvo obrany

Koncepce péče o válečné veterány byla zpracována v souladu s přílohou k usnesení vlády č. 8 ze dne 9. ledna 2008 „Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012“, schváleným materiálem „Koncepční záměr péče MO o účastníky zahraničních misí – novodobé válečné veterány v letech 2009 – 2010“ (z dokumentu „Bílá kniha o obraně“), Obrannou strategií ČR a v neposlední řadě i v souladu s materiálem „Zlepšení kvality života válečných veteránů“.

Cílem koncepce bylo navázat na výše uvedené materiály a realizovaná opatření z předcházejícího období. Koncepce navrhuje pokračovat v nastaveném systému státní sociální péče a vytvářet předpoklady k tomu, aby se váleční veteráni mohli bez problémů podílet na společenském životě, zachovat si vytvořené společenské styky, zájmy a hodnoty a také přiměřeně uspokojovat své životní potřeby, a tím se vyrovnat s podmínkami života, které přináší proces stárnutí. S prodlužující se délkou lidského života, která souvisí se zvyšováním kvality lidského života, životní úrovní a celkovým zlepšováním zdravotního stavu populace, je prvořadě zajistit odpovídající péči i válečným veteránům.

V roce 2012 zahájilo MO projekt „Začleňování válečných veteránů do civilního života“ s důrazem na uplatnění na trhu práce. Projekt získal finanční prostředky formou dotace z Evropských sociálních fondů a je naplánován na dobu 3 let. Nabídne pomoc 1 500 válečným veteránům z České republiky. Projekt je určen především pro novodobé válečné veterány, kterým v průběhu jednoho roku skončí služební poměr, nebo veterány, kteří již služební poměr ukončili.

3. Strategické priority

Program vychází z předpokladu, že ke zvýšení kvality života ve stáří a k úspěšnému řešení výzev spojených s demografickým stárnutím je nezbytné zaměřit se na následující strategické oblasti a priority. Níže uvedené cíle je žádoucí prosazovat horizontálně napříč sektory a na všech úrovních veřejné správy.

- Aktivní stárnutí
- Prostředí a komunita vstřícná ke stáří
- Zlepšení zdraví a zdravotní péče ve stáří
- Podpora rodiny a pečovatелů
- Podpora participace na životě společnosti a ochrana lidských práv

4. Aktivní stárnutí

4. A. *Zvýšit nabídku a dostupnost celoživotního vzdělávání pro zaměstnavatele a zaměstnance. Podporovat zaměstnavatele a zaměstnance investující do zvyšování znalostí a dovedností starších pracovníků a zaměstnavatele poskytující podmínky pro postupný odchod do důchodu a podmínky pro zaměstnávání důchodců.*

Gesce: MPSV, MŠMT, MPO

Spolupráce: *MF, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Přidružený projekt MŠMT - KONCEPT navrhl systém podnikového vzdělávání v malých a středních podnicích.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV zpracovává návrh nového operačního programu Zaměstnanost. Zvýšení nabídky a dostupnosti dalšího vzdělávání (konkrétně profesního vzdělávání) je klíčovou prioritou programu.

Investiční priorita 1.3 *Přizpůsobení pracovníků, podniků a podnikatelů* má specifický cíl „Zvýšit odbornou úroveň znalostí, dovedností a kompetencí pracovníků a soulad kvalifikační úrovně pracovní síly s požadavky trhu práce“. Bude podporovat především zaměstnance a zaměstnavatele, včetně podnikatelů.

Investiční priorita 1.4 *Modernizace a posílení institucí trhu práce* má mj. specifický cíl (2) „Zvýšit kvalitu systému dalšího vzdělávání“ a zaměřuje se na samotný systém profesního vzdělávání.

4. B. *Zpracovat koncepci rozvoje systému dalšího vzdělávání a jeho financování.*

Gesce: MPSV, MŠMT, MPO

Spolupráce: *MF, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace*

Termín: *2009*

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Projekt KONCEPT – Koncepce dalšího vzdělávání (2009 – 2013), podpořený v rámci OP VK, navrhl systémové prostředí pro oblast dalšího vzdělávání, a to na základě doporučení Vládou ČR přijaté Strategie celoživotního učení v následujících oblastech: uznávání výsledků dalšího vzdělávání; stimulace poptávky po dalším vzdělávání jednotlivců i podniků; sladění vzdělávací nabídky s potřebami trhu práce; podpora nabídky dalšího vzdělávání; kvalita dalšího vzdělávání; informační a poradenský systém.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV se podílí na plnění Implementačního plánu Strategie celoživotního učení, přijatého vládou v roce 2008, jehož gestorem je MŠMT. Průběžnou zprávu o plnění Implementačního plánu Strategie celoživotního učení za léta 2009 až 2012 (včetně plnění úkolů v gesci MPSV), vzala vláda na vědomí usnesením č. 10 ze dne 9. ledna 2013 (blíže viz citovaná zpráva).

4. C. *V rámci programů zaměstnanosti nabízet starším osobám speciální programy rekvalifikace a poradenství. Nezaměstnaným osobám starším 50 let povinně nabízet individuální akční plány (IAP) s komplexním řešením situace.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: *sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci realizovaných výzev je vždy kladen důraz na vybrané cílové skupiny a mezi těmito skupinami, kterým je věnována pozornost, je i cílová skupina osob starších 50 let. V roce 2012 byly vyhlášeny výzvy pro předkládání grantových projektů č. 91 v oblasti podpory 2.1 a 96 v oblasti podpory 3.3 OP LZZ. Výzva č. 96 přímo reagovala na Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity zdůrazněním cílové skupiny osob nad 50 let. V této výzvě bylo uvedeno, že projekty zaměřené na cílovou skupinu fyzických osob nad 50 let je stanovena podmínka uvádět informaci o EY 2012 na webových stránkách o projektu a mají povinnost poskytnout řídicímu orgánu elektronicky materiály o projektu pro další publicitu v rámci EY 2012. Dále podpořené projekty zaměřené na cílovou skupinu osoby nad 50 let (i pokud to je pouze jedna z cílových skupin projektu) mají povinnost přikládat ke každé monitorovací zprávě v samostatné zvláštní příloze stručnou informaci o přínosu pro cílovou skupinu osob nad 50 let, a na webových stránkách o projektu musí být uvedeno logo EY 2012.

Zvláštní příloha ke každé monitorovací zprávě musí obsahovat následující:

- popis výsledku práce s cílovou skupinou osob nad 50 let za sledované období (cca 150 slov);
- fotodokumentaci práce s cílovou skupinou (cca 4 fotografie, u nichž má příjemce písemný souhlas vyobrazených osob k uveřejnění);
- popis, jak projekt pomohl jednomu konkrétnímu účastníkovi (v případě že to dosavadní vývoj aktivit v projektu umožňuje) – cca 150 slov;
- k závěrečné monitorovací zprávě navíc příjemce přiloží zhodnocení celkového přínosu pro cílovou skupinu osob nad 50 let (cca 200 slov).

V rámci výzvy č. 96 v oblasti podpory 3.3 bylo schváleno k realizaci celkem 112 projektů, z toho je na cílovou skupinu 50+ zaměřeno celkem 35 projektů, které

zahájily realizaci v roce 2013. V rámci již dříve vyhlášených výzev v oblasti podpory 3.3 je v současné době v realizaci dalších 33 grantových projektů (vedle toho je již 32 ukončených) a 1 IP - Podpora pracovního uplatnění starších osob v souvislosti s vyhlášením roku 2012 Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity (výzva č. 85), které jsou zaměřeny na tuto cílovou skupinu.

Rovněž i v oblasti podpory 2.1 jsou realizovány projekty, ať už regionální individuální projekty (příjemcem je Úřad práce ČR a projekty jsou realizovány na úrovni krajských poboček ÚP ČR), tak grantové projekty. Cílovými skupinami v oblasti podpory 2.1 jsou uchazeči o zaměstnání a zájemci o zaměstnání, ale významnou podskupinou, na kterou jsou zaměřeny projekty, jsou uchazeči a zájemci nad 50 let. V roce 2012 byly schváleny celkem 4 nové RIP z výzvy č. 70 a 26 nových GP v rámci výzvy č. 91 zaměřených na tuto podskupinu. Celkem je v realizaci, spolu s projekty schválenými v minulých letech, celkem 9 RIP, které jsou prioritně zaměřené na CS 50+ (pozn. v dalších 11 RIP je CS 50+ jednou z více podporovaných CS) a 57 GP. Osoby nad 50 let často nejsou jedinou cílovou skupinou realizovaných projektů, velmi často se jedná o projekty, které jsou zaměřeny na více cílových skupin a jednou z těchto skupin jsou osoby nad 50 let.

V rámci oblasti podpory 1.2, která je zaměřena na pomoc zaměstnancům ohroženým nezaměstnaností z důvodu restrukturalizace odvětví či reorganizace podniku, a to ještě v době trvání původního pracovního poměru. Cílem oblasti podpory je připravit zaměstnance ohrožené nezaměstnaností na nové uplatnění na trhu práce u nového zaměstnavatele či pro zahájení SVČ. Důraz je kladen i na vybrané podskupiny cílové skupiny a mezi nimi jsou i zaměstnanci starší 50 let a jsou realizovány regionální individuální projekty a grantové projekty. Výzvy na obě formy realizace již byly ukončeny a v současné době je v realizaci 12 grantových projektů a 1 RIP, z toho v roce 2012 bylo schváleno nových 5 grantových projektů.

V rámci oblasti podpory 3.1 a 3.2 není primárně cílová skupina 50+ podporována. Důvodem je zaměření jednotlivých výzev, kdy aktivity zaměřené k aktivnímu stárnutí a mezigenerační solidaritě nejsou primárně podporovány. V podpořených projektech výzev 21, 43, 67 „*Podpora sociální integrace a sociálních služeb*“ se může tato cílová skupina vyskytnout, ovšem není sledována. Cílová skupina 50+ může být zahrnuta v následujících podporovaných službách (dle zákona 108/2006 sb.) /aktivitách:

- služby sociální prevence a odborné sociální poradenství pro osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění,
- služby sociální prevence a odborné sociální poradenství poskytované obětem trestné činnosti, obětem domácího násilí, obětem obchodu s lidmi a osobám komerčně zneužívaným,
- služby sociální prevence a odborné sociální poradenství osoby opouštějící vězení,
- služby následné péče a odborné sociální poradenství poskytované osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu ve zdravotnickém zařízení, absolvovaly ambulantní léčbu nebo se jí podrobují, nebo osobám, které abstínují.

- programy prevence sociálně patologických jevů včetně prevence kriminality,
- programy získávání základních sociálních a profesních dovedností,
- programy pro osoby opouštějící ústavní zařízení,
- programy pro osoby opouštějící vězení,
- programy pro osoby ve výkonu trestu s cílem přípravy jejich návratu do společnosti a na trh práce,
- programy finanční gramotnosti pro osoby ohrožené předlužeností (včetně poradenství),
- programy pro osoby pečující o osobu blízkou, včetně podpory aktivit poskytovatelů sociální služeb, které vedou ke zvýšení využívání sdílené péče, tj. kombinaci neformální péče (poskytované osobami pečujícími o osobu blízkou) a péče poskytované poskytovateli sociálních služeb.

U všech výše zmíněných aktivit je sledováno, zda směřují svým zaměřením k návratu, udržení se na trhu práce.

Další oblastí, kde může dojít k nepřímé podpoře cílové skupiny 50+, jsou výzvy 22, 45, 66 „Podpora vzdělávání v sociálních službách“. Kde je podpora směřována do oblasti vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách (pouze akreditované kurzy MPSV).

Obdobně tomu tak je i u výzvy 30 „Sociální ekonomika“, která je ovšem zaměřena primárně na jiné cílové skupiny (př. cizinci, etnické a národnostní menšiny, osoby bez přístřeší). Tato výzva je zaměřena na stejné cíle a cílovou skupinu jako výzvy IOP (uzavřené výzvy 1 a 8).

V roce 2012 byla vyhlášena výzva č. 86 na podporu sociálních služeb a dalších činností / aktivit vedoucích k sociálnímu začleňování. Výzva byla ukončena k 6. 6. 2012. V rámci této výzvy byl zohledněn Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Projekty, které žádaly o podporu, mohly získat při zapojení do projektu cílové skupiny osob starších 50 let v poměru 50% až 100% z celkového počtu podpořených osob bodovou bonifikací ve výši 3 bodů při hodnocení projektu.

Celkem bylo podpořeno 5 projektů, které zapojily do svých aktivit cílovou skupinu osob starších 50 let. Projektům zároveň vznikla povinnost přikládat ke každé monitorovací zprávě v samostatné příloze stručnou informaci o přínosu pro cílovou skupinu osob nad 50 let (popis výsledku práce s cílovou skupinou osob nad 50 let za sledované období, popis, jak projekt pomohl jednomu konkrétnímu účastníkovi) a na webových stránkách o projektu a na materiálech, které vzniknou v rámci projektu a budou mít přímou vazbu na cílovou skupinu 50+ (např. brožura metodických postupů pro práci s cílovou skupinou 50+), uvádět logo EY 2012.

4. D. *Ve spolupráci se sociálními partnery a příslušnými ministerstvy vyhodnotit možnost a účelnost zavedení jednotlivých druhů finančních motivací a podpory zaměstnavatelů a zaměstnanců k dalšímu vzdělávání a vzdělávání a zaměstnávání starších osob.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MŠMT, MF, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace

Termín: 2008

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podpora vzdělávání a zaměstnávání starších osob (a dalších osob na trhu práce, zejména evidovaných na Úřadu práce ČR), je rovněž obsažena v návrhu nového OP Zaměstnanost, konkrétně v investiční prioritě 1.1 Přístup k zaměstnání pro uchazeče a neaktivní osoby včetně místních iniciativ zaměstnanosti a podpory mobility pracovní síly.

4. E. *Připravit změny v rámci důchodového systému, které umožní souběh pobírání důchodové dávky a pracovního poměru na dobu neurčitou po dosažení důchodového věku. Navrhnout opatření na podporu postupného odchodu do důchodu.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MF, sociální partneři

Termín: 2008

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Tento úkol je již v rámci resortu splněn s účinností od 1. 1. 2010 v rámci novelizace zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Podle zákona č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, došlo s účinností od 1. 1. 2010 ke změně právní úpravy, kdy výplata starobního důchodu při výdělečné činnosti náleží, i když pracovněprávní vztah je sjednán na dobu neurčitou nebo na dobu určitou, avšak delší než jeden rok. S účinností od 1. 1. 2010 je podle tohoto zákona také zavedena možnost pobírat při výdělečné činnosti polovinu starobního důchodu a současně zvyšovat procentní výměru důchodu o 1,5% za 180 dnů této výdělečné činnosti.

Zákonem č. 306/2008 byla také zrušena podmínka pro nárok na výplatu starobního důchodu vedle příjmu z výdělečné činnosti spočívající v nutnosti uzavřít pracovněprávní vztah na dobu nejdéle jednoho roku. Výkon výdělečné činnosti a zároveň pobírání jakéhokoliv druhu důchodu není podrobena žádnému krácení (jak na straně důchodu, tak na straně příjmu).

4. F. *Sledovat a analyzovat příčiny a vývoj dlouhodobé pracovní neschopnosti (déle než 6 měsíců) a invalidizace v populaci 50+.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: ČSSZ

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV ve spolupráci s ČSSZ průběžně monitoruje vývoj dlouhodobé pracovní neschopnosti a invalidizace , zejména u generace 50+.

4. G. *Přizpůsobovat důchodový systém demografickému vývoji, zejména úpravou důchodového věku.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: sociální partneři

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Průběžné vyhodnocování a analyzování demografického vývoje je klíčovým faktorem pro důchodový systém. Nejvýznamnějším opatřením pro zabezpečení finanční udržitelnosti a přiměřenosti důchodového systému je zvyšování statutárního důchodového věku a s tím spojené reálné zvyšování věku odchodu do důchodu - prodlužování setrvání na trhu práce. Poslední rozhodnutí o pokračování zvyšování důchodového věku bylo učiněno zákonem č. 220/2011 Sb. (novela zákona č. 155/1995 Sb.). Tento zákon s účinností od 30. září 2011 zavedl (mimo dalších parametrických změn) pokračování zvyšování důchodového věku mužů a žen a rovněž - po přechodnou dobu - zvýšil tempo zvyšování důchodového věku u žen. K úplnému sjednocení důchodového věku mužů a žen dojde pro ročníky narození 1975 (důchodový věk 66 let a 8 měsíců). Zvyšování důchodového věku je navázáno na předpokládaný demografický vývoj charakteristický prodlužováním naděje dožití a pokračuje bez zabudovaného „stropu“.

4. H. *V rámci monitorování příjmové situace a rizika chudoby sledovat riziko chudoby jednotlivých skupin starobních důchodců (podle věku, pohlaví a dalších kategorií).*

Gesce: MPSV

Spolupráce: sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Data, která má MPSV k dispozici a metodické zázemí odboru 71 mu neumožňují uvedená rizika sledovat. Sledování ukazatelů chudoby je primárně v gesci ČSÚ, kdy se sledují základní ukazatele metodicky sladěné v rámci EU. MPSV se na tomto obecném sledování nijak nepodílí a nemá s ním žádné zkušenosti, pouze využívá dat ČSÚ. Osoby s nedostatečnými příjmy, včetně seniorů, jejichž důchody nestačí

k zajištění základních životních potřeb, jsou podporovány prostřednictvím nepojistných sociálních dávek, které reagují na stanovené sociální situace.

Monitorování příjmové situace domácností a rizika ohrožení chudobou příslušných skupin obyvatelstva se uskutečňuje prostřednictvím šetření „Příjmy a životní podmínky domácností“ (EU – SILC), které každoročně zabezpečuje Český statistický úřad. Na základě výsledků šetření jsou pravidelně analyzovány údaje o riziku chudoby u osob nad 65 let celkem a také v členění na muže a ženy. Sledováno je také riziko chudoby jednotlivců ve věku nad 65 let a u domácností se 2 dospělými členy, kde alespoň jeden z nich je starší než 65 let. Tato data jsou však zveřejňována s určitým časovým zpožděním a nejsou proto pro analýzu rizika chudoby starobních důchodců vždy dostatečně aktuální. Dle výsledků ze šetření EU – SILC 2011 míra ohrožení chudobou u osob nad 65 let v České republice činila celkem 6,6 % (tj. o 0,2 p. b. méně než dle výsledků EU-SILC 2010), zatímco průměr EU-27 představoval 15,9 %. Míra ohrožení chudobou u mužů nad 65 let byla o 0,1 p. b. nižší než v roce 2010 a činila 2,0 % (průměr EU-27 13,2 %), u žen nad 65 let dosáhla úrovně 10,1 %, tj. o 0,2 p. b. méně než v roce 2010 (průměr EU-27 byl 18,1 %), u domácností jednotlivců nad 65 let oproti předchozímu roku poklesla o 1,5 p. b. na 17,2 % (EU-27 23,7 %) a u domácností se 2 dospělými členy, kde alespoň jeden z nich je starší než 65 let, se naopak zvýšila o 0,8 p. b. na 2,7 % (EU-27 12,6 %). Ze šetření Českého statistického úřadu z roku 2011 jsou k dispozici také podrobnější údaje o míře ohrožení chudobou u osob starších než 75 let. Podle předběžných údajů ze šetření Českého statistického úřadu „Životní podmínky 2012“ (národní modifikace celoevropského šetření EU-SILC) míra ohrožení chudobou u osob nad 65 let v České republice představovala celkem 6,5 % a u domácností se 2 dospělými členy, kde alespoň jeden z nich je starší než 65 let dosahovala úrovně 2,1 %.

Vzhledem k tomu, že je požadováno celkové hodnocení od roku 2008, uvádíme tabulku s údaji o vývoji rizika chudoby jednotlivých skupin starobních důchodců v letech 2008-2011 v České republice a v Evropské unii.

		2008	2009	2010	2011
Míra ohrožení chudobou u osob nad 65 let v ČR (v %)					
ČR	Celkem	7,4	7,2	6,8	6,6
	Muži	3,3	3,0	2,1	2,0
	Ženy	10,2	10,3	10,3	10,1
EU	Celkem	19,0	18,0	16,0	15,9
	Muži	15,7	15,0	13,0	13,2
	Ženy	21,4	20,3	18,3	18,1
Míra ohrožení chudobou u domácností jednotlivců nad 65 let (v %)					
ČR		17,8	19,7	18,7	17,2
EU		28,4	27,2	24,0	23,7
Míra ohrožení chudobou u domácností se 2 dospělými členy, alespoň 1 nad 65 let (v %)					

ČR	2,7	2,2	1,9	2,7
EU	15,0	13,9	12,4	12,6

Zdroj: Eurostat, EU-SILC 2008-2011

Rada seniorů České republiky

Riziko chudoby českých seniorů vyhodnotila Rada seniorů v analytickém materiálu struktury výše starobních a kombinovaných penzí. Dle metodiky Evropské unie bylo v loňském roce ohroženo chudobou 605 000 příjemců starobních penzí, nízké penze, tj. do 8 000 Kč pobíralo 148 921 příjemců a penze oscilující okolo institutu životního minima 9 706 příjemců. Zavedení třetinové valorizace penzí seniory s nízkými příjmy výrazně ohrozilo. K posílení sociální ochrany seniorů s nízkými příjmy zpracovala a předložila Rada seniorů ČR vedení MPSV konkrétní legislativní návrhy.

4. I. *Prohloubit možnosti poskytování příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění zájemcům o penzijní připojištění.*

Gesce: MF

Spolupráce: MPSV, MPO, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace

Termín: 2009

Ministerstvo financí

V průběhu roku 2012 probíhaly legislativní práce návazné na důchodovou reformu a dne 1. ledna 2013 vstoupily v účinnost novely zákonů, které jednak upravují systém dávek u doplňkového penzijního spoření a zavádějí tzv. předdůchod a dále také zvyšují limit pro osvobození příspěvku zaměstnavatele na doplňkové penzijní spoření nebo penzijní připojištění od daně z příjmů, čímž se prohlubuje možnost zaměstnavatele poskytovat vyšší příspěvky svým zaměstnancům (zákon č. 403/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony).

Úprava dávek u doplňkového penzijního systému umožňuje, aby osoby ve věku blízkém důchodovému věku měly možnost čerpat penze ze systému doplňkového penzijního spoření před dosažením důchodového věku, tedy v období, které pro ně může být obtížné z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce. Současně bylo upraveno, aby pobírání těchto dávek nemělo dopad na výši důchodových nároků z důchodového pojištění a tyto osoby, v případě, že nemají příjem z výdělečné činnosti, nemusely hradit pojistné na veřejné zdravotní pojištění. Pobírání dávek tzv. předdůchodu současně nebrání doplnění příjmu dočasnými nebo stálými aktivitami na pracovním trhu.

4. J. *Zvyšovat povědomí o přínosu věkové různorodosti na pracovišti, o dobré praxi v oblasti „age managementu“ a řízení lidských zdrojů, o věkové diskriminaci*

a ochraně proti diskriminaci.

Gesce: MPSV, MPO

Spolupráce: sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Státní úřad inspekce práce resp. oblastní inspektoráty práce se v rámci své kontrolní činnosti zaměřují na zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. V této souvislosti je kladen důraz na kontrolu případného diskriminačního jednání i z důvodu „věkové diskriminace“. V případě zjištění takového jednání ze strany zaměstnavatele je možné uložit pokutu v rámci správního řízení a to až do výše 1 mil. Kč. Obdobně Úřad práce ČR důsledně prověřuje hlášená volná pracovní místa z pohledu případné diskriminační nabídky zaměstnání a to i v souvislosti s možnou diskriminací z důvodu věku. V rámci poradenské činnosti oblastních inspektorátů práce jsou informováni klienti o možnostech obrany proti diskriminačnímu jednání a to např. jsou informováni o možnosti podání podnětu k provedení kontroly, případně o možnosti podání žaloby na zaměstnavatele.

V roce 2012 Výbor pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích zpracoval podnět pro Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů k uplatňování strategie „+1“. Cílem tohoto podnětu je podpora pestřejší a lépe fungující státní správy a snížení její vertikální genderové segregace. Podnět doporučuje vládě ČR, aby uložila jednotlivým ministerstvům a dalším ústředním orgánům státní správy, aby v rámci své organizační struktury (a v rámci organizační struktury obchodních společností, v nichž mají majetkovou účast), přijaly a dodržovaly strategii, jejímž výsledkem bude v každém kalendářním roce zvýšení počtu žen nebo mužů na dané úrovni vedení o jednu/jednoho, až do podílu alespoň 40 % jak žen, tak mužů. Podnětem k uplatňování strategie „+1“ se Rada zabývala na svém zasedání dne 8. ledna 2013 a následně jej na zasedání dne 13. května 2013 schválila.. Přestože strategie „+1“ řeší primárně genderovou vyváženost, umožňuje uplatnění diverzity napříč věkovou strukturou zaměstnanců na všech úrovních a napomáhá také prosazení konceptu Age Managementu ve firmách a institucích.

4. K. *Motivovat a podporovat zaměstnavatele při vytváření zdravých pracovních podmínek a podpoře zdraví na pracovišti.*

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Podpora zdraví při práci je u zaměstnanců starších 55 let tradičně směřována do oblasti preventivní péče, zejména pak preventivních prohlídek, které jsou stanoveny v kratších termínech, čímž se vytváří předpoklad včasného zjištění možných změn v jejich zdravotním stavu včetně zjištění obecných nemocí nesouvisejících s pracovní anamnézou. S cílem trvale zlepšovat případně udržovat zdravotní stav zaměstnanců a přispívat k jejich dobré fyzické a psychické kondici i ve vyšším věku, i vzhledem k prodloužení aktivního pracovního života. Ministerstvo zdravotnictví ČR ve spolupráci se Státním zdravotním ústavem realizuje aktivity zaměřené na podporu zdraví na pracovišti a zapojuje se do aktivit Evropské sítě podpory zdraví na pracovišti (ENWHP). Od roku 2005 je každoročně vyhlašována pro zaměstnavatele soutěž „Podnik podporující zdraví“, které se účastní velké organizace a od roku 2007 byla soutěž rozšířena i na malé a střední podniky. Česká republika se zapojila v rámci evropských projektů „Move Europe“.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV a podřízené organizace (Státní úřad inspekce práce, Výzkumný ústav bezpečnosti práce) realizují dlouhodobě osvětovou činnost v této oblasti a to i ve spolupráci s Evropskou agenturou pro BOZP se sídlem v Bilbau. Součástí této osvětové činnosti je aktivní účast a pořádání řady seminářů, konferencí včetně mezinárodních konferencí a pracovních jednání na tripartitní úrovni. Na těchto jednáních jsou řešeny nejen otázky legislativního charakteru, ale také jsou diskutovány praktické zkušenosti a řešeny problémy vyplývající z různých činností zaměstnavatelů.

Ve sledovaném období byly např. realizovány následující aktivity v gesci nebo s aktivní účastí MPSV a podřízených organizací:

	Termín Místo konání
Bezpečný podnik - Slavnostní předání ocenění	27. 5. 2013 Obecní dům, Ostrožná 46, Opava 1, Sál purkmistrů
Bezpečný podnik, Podnik podporující zdraví, PROFESIONÁL BOZP	22. 10. 2013 Kaiserštejnský palác, Praha 1

Zajištění účasti na výstavách a dalších akcích

	Termín Místo konání
FOR INDUSTRY 2013 12. mezinárodní veletrh strojírenských technologií <i>výstavní stánek – možnost zapojení EU-OSHA</i>	23. – 25. 4. 2013 Pražský veletržní areál Letňany
Slavnostní předání ocenění vítězům dětské výtvarné soutěže	23. 4. 2013 Pražský veletržní areál Letňany

Konference v rámci Evropské kampaně BOZP

100 účastníků

Soutěž učňů stavebních oborů (SUSO) pro školní rok 2012/2013 – 17. ročník

Regionální kola za účasti inspektora z oblastního inspektorátu práce

Místo konání	Termín
REGION SEVERNÍ MORAVA stavební veletrh Dům a byt 2013, Výstaviště Černá louka, Ostrava	12. – 13. října 2012
REGION PRAHA A STŘEDNÍ ČECHY výstava stavebních materiálů a technologií STAVITEL 2013 Výstaviště Lysá nad Labem	15. – 16. února 2013
REGION VÝCHODNÍ ČECHY A JIŽNÍ MORAVA veletrh STAVBA A ZAHRADA 2013, Výstaviště ALDIS Hradec Králové	22. – 23. března 2013
REGION SEVERNÍ ČECHY výstava Dům, byt a zahrada, Výstaviště Zahrada Čech, Litoměřice	3. – 4. května 2013
REGION JIŽNÍ ČECHY výstava Hobby, Výstaviště České Budějovice	17. – 18. května 2013

4. L. V rámci výběrového šetření pracovních sil a dalších statistických šetření na trhu práce se zaměřovat také na situaci starších osob a důchodců.

Gesce: ČSÚ

Spolupráce: MPSV, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Český statistický úřad

VŠPS standardně poskytuje čtvrtletně výstupy z šetření za oblast zaměstnanosti a trhu práce v třídění podle věku: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/2012-zam>

Tématu starších osob a důchodců na trhu práce se věnovaly analýzy z výsledků VŠPS:

Důchodci a jejich aktivita na trhu práce (2010)

<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/77D200489915>

Pracující důchodci tvoří důležitou součást české ekonomiky (2010)

http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/pracujici_duchodci_tvori_dulezitou_soucast_ceske_ekonomiky

V republice pracuje čtvrt miliónu důchodců (2011)

<http://czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/799800315550>

Čtvrt miliónu neaktivních důchodců chtělo pracovat (2013)

<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/7B600034D94D>

V rámci projektu „Kulatý stůl“ v roce 2012 se ČSÚ společně s CERGE-EI věnoval tématu „**Participace starších osob na trhu práce**“:

http://czso.cz/csu/tz.nsf/i/kulaty_stul_participace_starsich_osob_na_trhu_prace20120315

V roce 2012 byl realizován v rámci VŠPS Ad Hoc modul Přechod do důchodu. První výsledky byly v roce 2013 kromě výše odkazované čtvrtletní analýzy uveřejněny také v květnovém čísle časopisu Statistika a MY, které bylo celé věnováno seniorům a stárnutí: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/1804-13-m05_2013

4. M. *Monitorovat zkušenosti zaměstnavatelů se staršími pracovníky, využívání krátkodobých pracovních smluv a snížených pracovních úvazků a zkušenosti s diskriminací v jednotlivých sektorech a regionech. Podporovat výzkum v této oblasti.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: *sociální partneři, výzkumné a vzdělávací instituce, ČSÚ, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí, resp. Státní úřad inspekce práce, dlouhodobě sleduje případy diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Jak bylo popsáno v bodě 4. J., v případě diskriminačního jednání ze strany zaměstnavatele je možné uložit pokutu v rámci správního řízení a to až do výše 1 mil. Kč.

Český statistický úřad

Zkušenosti zaměstnavatelů se staršími pracovníky nejsou údajem, který statistika může zpracovávat. V rámci plnění tohoto úkolu může ČSÚ přispět pouze poskytnutím relevantních údajů za zaměstnanost starších osob.

4. N. *Zvyšovat finanční gramotnost a podporovat výchovu ke zdraví žáků v základním vzdělávání s důrazem na vysvětlování měnících se potřeb a ekonomické situace v průběhu života a ve stáří.*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: *MZ, MPSV, MF, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Požadavek zajistit vzdělávání ve finanční gramotnosti (FG) pro celou populaci byl zadán vládním usnesením z prosince r. 2005 ministrům financí (MF), školství (MŠMT) a průmyslu a obchodu (MPO). Pro MŠMT z něj vyplynula povinnost naplnit daný úkol ve vzdělávacím procesu žáků základních a středních škol.

Proto všechny zúčastněné resorty vydaly v prosinci 2007 společný aktualizovaný dokument s názvem „Systém budování FG na základních a středních školách“, jenž vymezil působnost jednotlivých aktérů finančního vzdělávání, nastavil standardy FG a generoval škálu dalších opatření.

V témže roce vznikla Strategie finančního vzdělávání, která se ale stala národním programovým dokumentem až v roce 2010 (MF, MŠMT a ČNB).

Podpora FG je výslovně zahrnuta také do Programového prohlášení současné vlády ze dne 4. 8. 2010, kdy se v kapitole věnované školství uvádí, že bude mimo jiné posílena výuka klíčových kompetencí (např. finanční a počítačové gramotnosti).

Byla vytvořena definice FG = soubor „znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana“ nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb.

Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat svůj osobní či rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.

MŠMT plní stanovené úkoly vyplývající především z Národní strategie finančního vzdělávání (do r. 2015).

Systém je provázaný a zahrnuje vzájemně navazující aktivity. Především je to:

- tvorba Standardů FG (splněno)
- zařazení Standardů do RVP (probíhalo po etapách, již je také splněno)
- Plošná metodická podpora pedagogů ZŠ a SŠ
- Podpora DVPP
- Podpora projektů finančního vzdělávání ve školách
- Evaluace, resp. ověření RVP v praxi (po uskutečněném vzdělávacím cyklu) a poté revize celého Systému budování FG

Standardy FG definují ideální úroveň (cílový stav) FG, a to diferencovaně pro různé skupiny žáků (1. st. ZŠ, 2. st. ZŠ; SŠ = standard dospělého občana), jednotlivé úrovně na sebe navazují, a to obsahově a i svojí náročností

stanoví vzdělávací obsah a vzdělávací výsledky vzdělávání ve 4 oblastech:

- Peníze
- Hospodaření domácnosti
- Finanční produkty
- Práva spotřebitele (jen SŠ), u ZŠ zakomponováno v oblasti Hospodaření domácnosti

Standardy FG jsou pak v určité míře obecnosti transformovány do RVP, a to do:

- kompetencí,
- závazných očekávaných výstupů (tedy výsledků)
- učiva (tedy obsahu vzdělávání)

ŠVP pak již rozpracovávají obsah RVP do konkrétních předmětů učebního plánu, do jejich vzdělávacího obsahu a do konkrétních ročníků.

Způsob zařazení finančního vzdělávání do výuky v konkrétní škole je v kompetenci jednotlivých škol, což plně odpovídá principům tvorby školních vzdělávacích programů podle RVP, témata budou zařazována v celém průběhu základního i středního vzdělávání. Nelze tedy říci, jak přesně dlouho bude u jednotlivého žáka výuka trvat. Na úrovni MŠMT lze říci, jakých očekávaných výstupů chceme u žáků dosáhnout po 5. a 9. ročníku ZŠ a po konci střední školy. Se samostatným předmětem, zejm. v základních školách, příliš nepočítáme, i když i to je možné. Nejčastější bude případ, že škola zařadí témata FG do stávajících předmětů, nejčastěji matematika, rodinná výchova, výchova k občanství, svět práce. Případně může škola vytvořit nějaký školní projekt, opravdu záleží na rozhodnutí školy. Pokud se školy budou chtít FG věnovat ve větší míře, mohou, samozřejmě, k tomuto účelu využít také disponibilní časové dotace.

Do RVP ZV byly v rámci revize zařazeny standardy FG pro žáka 1. a 2. stupně ZŠ, a to s účinností od 1. 9. 2013. Výuka finanční gramotnosti se tak stává pro žáky v základním vzdělávání závaznou. Základní školy ale byly již od roku 2010 upozorňovány na zařazení FG do vzdělávacích programů. Zároveň bych chtěl zdůraznit, že řada očekávaných výstupů z oblasti FG byla již v dosavadní verzi vzdělávacích programech zařazena, nejedná se tudíž o úplně novou problematiku, spíše o její prohloubení a doplnění.

Ve středním vzdělávání je finanční gramotnost již povinnou součástí všech RVP středního všeobecného i středního odborného vzdělávání. Proces vydávání RVP probíhal po etapách od r. 2007 do roku 2012.

System podpory pedagogů zahrnuje výše uvedenou širokou škálu vzájemně doplňujících se aktivit.

- V průběhu několika let vznikla celá řada metodických příruček pro potřeby pedagogů ZŠ a SŠ s příklady dobré praxe, byly vydány jak v tištěné podobě, tak volně k dispozici na webu.
- Jsou k dispozici učebnice pro základní školy se schvalovací doložkou MŠMT
- Byly zahájeny vzdělávací kurzy k FG v rámci systému DVPP (NIDV), MŠMT akreditovalo i vzdělávací programy dalších subjektů.
- Funguje metodický portál www.rvp.cz. Na něm se nachází samostatný tematický vstup s názvem FG, byla uskutečněna on-line diskuze k FG a standardům, webináře a spuštěn e-learningový kurz Základy FG (za podpory ESF).
- Konzultační centra při NIDV poskytují v krajích učitelům pomoc formou telefonických nebo e-mailových konzultací či v podobě návštěvy konzultanta přímo ve škole.

Na podporu rozvoje FG jsou a budou využívány prostředky z OP VK, a to jak na národní úrovni, tak na krajské.

4. O. Podporovat vzdělávání dospělých v síti škol, a to i prostřednictvím

systémových projektů Evropského sociálního fondu. Zakládat Centra celoživotního učení, která budou podporovat jak nabídku, tak poptávku po celoživotním učení.

Gesce: MŠMT

Spolupráce: MPSV, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V letech 2008 – 2013 byl v rámci OP VK realizován projekt UNIV 2 KRAJE - Proměna středních škol v centra celoživotního učení, kde se převážně střední a vyšší odborné školy učí připravovat vedle nabídky počátečního vzdělávání i nejrůznější formy dalšího vzdělávání pro dospělé. Do projektu jsou zapojeny školy ze všech krajů ČR kromě Prahy. Tato centra sdružená v sítě poskytují vzdělávání jak v oborech počátečního vzdělání, tak široké spektrum dalšího vzdělávání. V každém kraji je zapojeno průměrně 25 škol středních škol (325 škol).

4. P. *Realizovat projekt „Podpora individuálního dalšího vzdělávání“, který bude zaměřen na rozvoj schopností ve využívání informačních technologií, jazykových a dalších dovedností.*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: MPSV, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Projekt nebyl realizován.

4. Q. *Zvýšit informovanost důchodců o možnostech pracovního uplatnění. Podpořit vznik informačních zdrojů, které budou seniorům poskytovat informace o možnosti profesního i mimoprofesionálního uplatnění.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MV, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Informovanost je zajišťována v rámci plnění každodenní agendy odboru sociálního pojištění. Jedná se o konzultační dny, publikační a přednáškovou činnost, prezentace na konferencích, korespondence a odpovědi na podněty občanů. Dále jsou pravidelně aktualizovány příslušné informace na internetových stránkách MPSV (viz také bod 2. D.).

Rada seniorů ČR

Prezentaci dosud ojedinělé analýzy ekonomických aktivit seniorské populace v České republice zorganizovala Rada seniorů ČR na Senátní konferenci u příležitosti „Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity“ dne 13. března 2012. Konkrétní data byla předložena předsedkyní Českého statistického úřadu a zástupci výzkumných ústavů Akademie věd. V této souvislosti bylo prokázáno a na zahraničních zrudnostech také dokladováno, že pracující senioři zaměstnanost mladých negativně neovlivňují, spíše naopak. Informace a také někteří prezentanti byli následně využiti při tvorbě „Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017“. K podpoře ekonomických aktivit seniorské populace zpracovala Rada seniorů ČR též projekt „Zaměstnávání 60+“, který bude projednán v Radě vlády pro seniory a stárnutí populace v průběhu roku 2013.

4. R. *V rámci podpory podnikání přijímat taková opatření, která zohledňují specifika a znevýhodnění starších osob a zvyšují jejich motivaci k podnikání.*

Gesce: MPO, MPSV

Spolupráce: *sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Hlavním cílem programu OPPI pro léta 2007-2013 je podpora podnikání, udržení přitažlivosti ČR a jejích regionů pro investory, podpora inovací a urychlené zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výrobní sféry; zvýšení konkurenceschopnosti. Program je založen na principu rovných příležitostí z hlediska pohlaví, věku, rasy, zdravotního stavu nebo náboženství.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Přestože Ministerstvo práce a sociálních věcí nemá v kompetenci obecnou podporu podnikání, zákon o zaměstnanosti umožňuje podpořit uchazeče o zaměstnání, kteří se rozhodnou řešit svoji nezaměstnanost zahájením samostatné výdělečné činnosti. Odbor podpory trhu práce dále metodicky řídí úřady práce ČR při realizaci aktivní politiky zaměstnanosti a je odpovědný za zpracování příslušných statistik o realizované aktivní politice zaměstnanosti. Konceptně je tato otázka ošetřena v návrhu nového Operačního programu Zaměstnanost, v investiční prioritě 1.1.

5. Prostředí a komunita vstřícná ke stáří

5. A. *Zvyšovat povědomí místních samospráv o projektu Světové zdravotnické organizace „Města přátelská stáří“ (Age-friendly cities). Podpořit metodické*

rozpracování a uplatnění principů tohoto projektu v praxi.

Gesce: MPSV, MZ, MMR

Spolupráce: MV, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Současně platná Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007-2013 reflektuje problematiku obsaženou ve výše zmíněném Národním programu přípravy na stárnutí v několika prioritních oblastech a rovněž je nyní připraven návrh SRR ČR 2014-2020, který definuje opatření zabývající se řešením demografických změn, stárnutím obyvatelstva, problematikou seniorů a zajišťováním adekvátních veřejných služeb pro tyto skupiny obyvatel. Po schválení SRR 2014 – 2020 bude MMR sledovat naplňování jednotlivých opatření a vyhodnocovat regionální rozdíly a účinnost Strategie z pohledu vývoje odvětví a daných témat.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra spolupracuje s Národní sítí Zdravých měst ČR v oblasti kvality ve veřejné správě při přípravě Národních konferencí kvality a soutěže o Ceny Ministerstva vnitra za kvalitu a inovaci ve veřejné správě. Jednou z metod kvality udělované v rámci soutěže je místní Agenda 21, která se zaměřuje na zvyšování kvality veřejné správy, přináší efektivnější práci úřadů, podporuje strategické plánování, řízení municipalit, orientuje se na širší zapojování obyvatel do veřejného života, spolurozhodování o věcech veřejných a budování místního partnerství všech zainteresovaných skupin (obyvatel, podnikatelských subjektů atp.). Příklady dobré praxe této metody jsou uveřejňovány na webových stránkách Ministerstva vnitra pod názvem Podpora kvality ve veřejné správě.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS spolupracuje se Zdravými městy, podporuje také projekty zaměřené na zdravé stárnutí v obcích a regionech, a to za participace členů ČGGS i členů výboru.

5. B. *Podporovat rozvoj služby tísňové péče a její návaznost na služby krizové intervence. Podporovat využití moderních technologií, včetně gerontotechnologie, při podpoře života v přirozeném sociálním prostředí a při zvyšování dostupnosti služeb a zboží.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MZ, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí přispívá na provoz tísňové péče formou dotací. Za rok 2012 bylo na tísňovou péči požádáno celkem o 16 541 442 Kč, z toho bylo přiděleno celkem 9 239 000,- Kč. Podpora či nepodpora rozvoje sociálních služeb je záležitostí krajů, nikoliv národní úrovně.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Spolupráce probíhala dle požadavku gestora tohoto opatření.

5. C. Podporovat uplatňování standardů univerzálního designu (design for all) a rozvoj designérství zaměřeného na potřeby starých lidí. Podporovat vzdělávání v této oblasti.

Gesce: MPO

Spolupráce: MZ, MPSV, MŠMT, MV, MMR, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj zajišťuje metodickou podporu uplatňování soudobých poznatků urbanismu a architektury a podporu veřejného zájmu ve výstavbě, zejména při ochraně životů a zdraví, při péči o životní prostředí.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS spolupracovala například s Mladým designem, který se touto problematikou zabývá.

5. D. Navrhovat a podporovat sociální programy k udržení nezávislého života starších osob a ke zvýšení kvality života seniorů ve venkovských oblastech.

Gesce: MZe

Spolupráce: MPSV, MMR, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace

Termín: průběžně

Ministerstvo zemědělství

V rámci resortu probíhá projekt domů KLAS. Domy KLAS jsou venkovské domy klidného aktivního stáří, které navazují na zkušenosti francouzské koncepce MARPA. Cílem projektu je umožnit venkovským seniorům prožít své stáří důstojně a kvalitně v jim známém a blízkém venkovském prostředí a zabezpečit tak těmto starým lidem odpovídající kvalitu a dostupnost zdravotně sociálních služeb.

Domy KLAS představují bezbariérový komplex garsoniér s malou předzahrádkou pro jednotlivce nebo pár, které zabezpečí soukromí a intimitu každého obyvatele domu.

V rámci domu KLAS jsou i společné prostory (společenská místnost, jídelna) a 1 bytová jednotka pro personál.

Dům KLAS je umístěn v obci v dostupné blízkosti venkovského života a návazných služeb – obchody, hospůdky, kadeřnictví, ordinace lékaře, obecní úřad, kulturní středisko atd. Další prioritou je podpora otevřenosti domu k vnějšímu světu – rozhovory, setkání s obyvateli obce, pomoc dětem při školních úlohách, pozvání ke společnému jídlu s obyvateli apod.

V domě KLAS žije okolo 15 seniorů, jednotlivců či dvojic, v cca. desíti garsoniérách sestávajících z kuchyňky, pokoje a sociálního zařízení. Nemovitost je majetkem obce, popř. neziskové organizace, domy KLAS je možno pořídit rekonstrukcí stávajícího vhodného objektu, nebo výstavbou na obecním pozemku.

V současné době se připravují projekty v mikroregionu Vltavotýnska a Rokytnicka (Orlické hory). Ministerstvo koordinuje realizaci projektu, zajišťuje potřebnou součinnost s Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem práce a sociálních věcí. Využívá při tom zkušeností ze spolupráce s francouzskou Vzájemnou zemědělskou pojišťovnou (MSA), které získalo v minulosti při zavádění sociálních programů na venkově.

V roce 2009 byly zahájeny práce na rekonstrukci objektu v obci Temelín (Jihočeský kraj). V současné době je zprovozněna jeho první část zaměřená na vzdělávací a volnočasové aktivity starších obyvatel Temelína i blízkého okolí. Pro seniory zde bude k dispozici 11 bezbariérových bytů. Součástí bydlení bude i vhodná nabídka pracovní terapie.

V roce 2005 vešlo v platnost nařízení vlády č. 69/2005, o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele. Cílem tohoto opatření, které vycházelo z programu Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP), bylo ekonomické zajištění farmářů ve stáří, vytvoření podmínek pro začínající zemědělské podnikatele a udržení lidí na venkově.

Bylo umožněno farmářům, kteří dosáhli 55 let věku, vstoupit do tohoto opatření a požádat o podporu na předčasné ukončení činnosti. V praxi to znamená, že zmíněný zemědělec předá hospodářství svému následníkovi a začne pobírat dávku, vypočtenou na základě paušální sazby a zvýšenou o sazbu za počet předaných hektarů.

Alokované finanční prostředky na toto opatření se skládají z 80 % z finančních zdrojů EU a z 20 % národních zdrojů.

V období 2005-2006 bylo podáno celkem 372 žádostí o zařazení do tohoto opatření. Od roku 2007 se již nebylo možné do tohoto opatření v rámci programu HRDP zařadit. Žadatelé, kteří byli zařazení do roku 2006, však mohou do ukončení svých závazků podávat žádosti o dotaci. V roce 2012 bylo na základě předchozích závazků z HRDP proplaceno 685 žádostí v částce cca 42 mil. Kč.

V programovém období 2007-2013 byl spuštěn Program rozvoje venkova ČR, v rámci něhož je opět zařazeno opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, na které mohou noví žadatelé podávat žádosti od 1. 1. 2008. Náplň opatření je

podobná předchozímu programu HRDP, je však prováděno Pravidly, kterými se stanovují podmínky pro poskytování podpor na projekty Programu rozvoje venkova. Alokované finanční prostředky na toto opatření se skládají ze 75 % z finančních zdrojů EU a z 25 % národních zdrojů. V roce 2012 bylo proplaceno celkem 571 žádostí v částce cca 101 mil. Kč.

Vzhledem k naplnění cílů stanovených pro opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, a zároveň vzhledem k naplnění závazků odpovídajících výši rozpočtu na toto opatření v rámci Programu rozvoje venkova ČR byl k datu 30. 3. 2012 ukončen příjem žádostí.

Ukončení příjmu žádostí se netýká těch žadatelů, kteří svůj zemědělský podnik předávají příjemci dotace z opatření Zahájení činnosti mladých zemědělců, pokud se tento příjemce zavázal k převzetí podniku v rámci preferenčních kritérií. Žádosti o dotaci ostatních žadatelů, které budou podány po 30. 3. 2012, nebudou přijaty.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj prostřednictvím národních programů regionálního rozvoje podporuje obecně rozvoj venkovských obcí a jejich sdružení.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí upřednostňuje poskytovatele terénních a ambulantních sociálních služeb před pobytovými. Podpora terénních a ambulantních sociálních služeb se realizuje i v rámci projektů, na kterých je možno veřejnosti ukazovat perspektivu jak rozšiřování terénních sociálních služeb a využití domácí sociální péče, tak i vznik nových pracovních příležitostí.

Na 56. zasedání Komise OSN pro postavení žen (Commission on the Status of Women) bylo jako hlavní téma diskutováno posílení postavení žen ve venkovských oblastech a jejich role v otázkách chudoby a vymýcení hladu. V rámci sdílení dobré praxe v otázkách týkajících se zlepšení postavení venkovských žen a nutnosti sladování pracovního, soukromého a rodinného života se referát rovných příležitostí žen a mužů MPSV (od 1.1.2013 oddělení 922) podílel na zastupování ČR na 56. zasedání Komise OSN pro postavení žen, kde se také svým příspěvkem aktivně zapojil do obecné diskuse.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů tohoto opatření.

Rada seniorů České republiky

Rada seniorů ČR se prostřednictvím krajských rad seniorů podílí na tvorbě krajských střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, ve kterých je udržení nezávislého života seniorů podporováno.

<p>5. E. Zapracovat stavebně technické parametry upravitelného bytu do vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj o obecných technických požadavcích</p>
--

zabezpečujících bezbariérové užívání staveb tak, aby byla v těchto bytech zajištěna základní bezbariérovost (bez nutnosti dalších stavebních úprav), která by umožňovala široké využití upravitelných bytů osobami s různým typem zdravotního postižení nebo omezení.

Gesce: MMR

Spolupráce: ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo pro místní rozvoj

Odbor politiky bydlení MMR úkol splnil již v roce 2009, kdy dne 5. listopadu 2009 nabyla účinnosti vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, která upravuje mj. i technické parametry upravitelného bytu.

Odborem stavebního řádu bylo toto opatření splněno v řádném termínu, tj. již v roce 2009, kdy byla vyhlášena vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb (dále jen „bezbariérová vyhláška“). Tato vyhláška je účinná od 18. listopadu 2009. Podle § 2 odst. 1 písm. c) se bezbariérová vyhláška vztahuje také na upravitelné byty. Konkrétní požadavky na tyto byty pak stanoví § 11 odst. 3 této vyhlášky a následně příslušné body přílohy č. 3 k této vyhlášce. Vyhodnocení tohoto úkolu proběhlo v rámci zprávy o plnění programu projednané radou v roce 2010.

5. F. *S využitím konceptu celoživotního bydlení (lifetime homes) navrhnout minimální standardy bezbariérovosti a upravitelnosti bydlení. Podpořit informovanost o možnostech přiměřených úprav domácího prostředí a bydlení a rozvoj poradenství při úpravě bytu.*

Gesce: MMR

Spolupráce: MPSV, odborná veřejnost, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2012

Ministerstvo pro místní rozvoj

Poskytnutí státních dotací na výstavbu bytů určených pro osoby se zdravotními problémy a seniory v rámci Programu výstavby podporovaných bytů (dotační titul Pečovatelství byt) je podmíněno skutečností, že všechny byty musejí být upravitelné, tj. bez dalších stavebních úprav splňující základní požadavky bezbariérovosti. Byty jsou připraveny pro další doplnění zařízovacími předměty či kompenzačními pomůckami podle konkrétního postižení a individuálních potřeb. Budova, ve které se nacházejí, musí splňovat obecné technické požadavky zabezpečujících užívání staveb osobami se sníženou schopností pohybu a orientace.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV podporuje plnění tohoto opatření pomocí odborného sociálního poradenství.

5. G. Podpořit výzkum zaměřený na oblast využívání dopravy staršími osobami, zabezpečení dopravních potřeb a zvýšení dopravní obslužnosti a bezpečnosti dopravy s ohledem na specifika starších osob.

Gesce: MD

Spolupráce: MPSV, MV, MMR, ČGGS, výzkumné a vzdělávací instituce, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo dopravy

Problematika Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 je obsažena v základních strategických dokumentech MD. V dopravní politice tato oblast patří k horizontálním cílům a je tedy průřezově zahrnuta v odpovídající míře ve všech věcných prioritách.

Do konce roku 2011 probíhal strategický výzkum a vývoj v dopravě se zaměřením na udržitelný rozvoj dopravy v rámci programu výzkumu, vývoje a inovací pod názvem „Podpora udržitelného rozvoje dopravy“. Výsledky tohoto programu jsou resortem dopravy uplatňovány v koncepčních materiálech a dále jsou prosazovány do opatření, které mají značný vliv na výstavbu infrastruktury a související stavby. Možná opatření se nalézají v oblastech bezpečnostních prostředků, podpůrných technických systémů a přizpůsobení infrastruktury.

V rámci tohoto výzkumného programu bylo v minulých letech ukončeno několik významných výzkumných projektů zabývajících se touto problematikou, a jejichž výsledky jsou v praxi uplatňovány do konkrétních strategických materiálů k naplnění výše zmíněného opatření.

Jsou to tyto projekty:

[1F44I/091/050](#) - Pasivní bezpečnost chodce při kolizi s vozidlem, biomechanika a vliv informačních technologií.

[1F44K/055/050](#) - Informační zátěž dopravního systému a mentální kapacita řidiče

[1F54L/091/160](#) - Rizikové chování účastníků silničního provozu a možnosti jeho cílené nápravy

[1F54L/093/050](#) - Česká observatoř bezpečnosti silničního provozu - informační systém pro podporu přijímání vhodných opatření ke zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích

[1F84B/042/520](#) - "Prostředky pro detekci a prevenci poklesů pozornosti řidičů" jako součást společného projektu MESPIN "Metody zvýšení spolehlivosti interakce řidiče s vozidlem"

[CG711-078-160](#) - Vývoj metodiky hodnocení účinnosti opatření ke zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích

[CG711-014-160](#) - Metody a nástroje zvyšování spolehlivosti lidského faktoru v bezpečnosti silničního provozu ČR

[CG911-044-150](#) - Zvyšování pasivní bezpečnosti zranitelných účastníků dopravy

[CG911-069-520](#) - Výzkum nových přístupů k řešení přecházení chodců přes pozemní komunikaci

[CG911-106-170](#) - Aktualizace "METODIKY 9202" - metodiky k vyšetřování a posuzování řidičů motorových vozidel dopravními psychology

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra (OBVPV) je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“). Plní všechny úkoly poskytovatele státní podpory ve výzkumu a vývoji na základě zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků (dále jen „zákon“).

Bezpečnostní výzkum je realizován na základě „Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015“, která byla schválena usnesením vlády č. 743/2008.

Cílem je podpořit výzkumné a vývojové aktivity v oblasti bezpečnosti státu a jeho občanů v souladu se strategií prevence, minimalizace a potlačování bezpečnostních hrozeb a tím přispět k dosažení takové poznatkové, technologické a technické úrovně, která umožní ČR získat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet specifické znalosti potřebné pro zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů.

MV poskytuje na podporu bezpečnostního výzkumu ročně cca 500 mil. Kč, což odpovídá přibližně 2 % celkové podpory na výzkum a vývoj v ČR. Dominantní část veřejné podpory bezpečnostního výzkumu je poskytována formou účelové podpory (cca 90%), menší část potom formou institucionální podpory poskytované výzkumným organizacím zaměřeným na bezpečnostní výzkum.

Účelová podpora je poskytována na dva programy na podporu bezpečnostního výzkumu: „Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2010 – 2015“ (UV č. 50/2009, veřejná soutěž - VG), „Program „Bezpečnostní výzkum pro potřeby státu v letech 2010 až 2015“ (UV č. 49/2009, veřejná zakázka - VF).

Dosažené i předpokládané výsledky projektů, bezprostředně použitelné v praxi (např. software, užité vzory, prototypy, certifikované metodiky), přispívají k preventivní reakci bezpečnostních složek státu na skutečně reálně existující bezpečnostní hrozby nebo zvyšují schopnosti adekvátně reagovat na mimořádné situace a maximálně efektivně přispívat k nápravě. V rámci výše uvedených programů je v současné době realizováno 162 projektů a dalších 17 projektů je ve smluvním řízení.

Koncepce stanovila 3 základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR – Bezpečnost občanů, Bezpečnost kritických infrastruktur, Krizový management a 5 priorit podpůrných.

Projekty související s problematikou stárnutí se nepřímo dotýkají priorit Bezpečnost občanů - detekce anomálií v dopravě a tocích cestujících a návazná opatření a

Bezpečnost kritických infrastruktur - doprava silniční, železniční, letecká, vnitrozemská vodní.

Základní priority bezpečnostního výzkumu v ČR se výhradně problematikou stárnutí nezabývají. Uvedené projekty za jednotlivé programy přispívají k řešení problematiky stárnutí pouze dílčím způsobem.

Přehled všech projektů řešených v rámci programů bezpečnostního výzkumu lze nalézt na internetových stránkách MV:

První veřejná soutěž (VG)

<http://www.mvcr.cz/clanek/prvni-verejna-soutez.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Druhá veřejná soutěž (VG)

<http://www.mvcr.cz/clanek/vyhlaseni-druhe-verejne-souteze394816.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Anotace realizovaných projektů v českém a anglickém jazyce (2010):

<http://www.mvcr.cz/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-cr-na-leta-2010-2015.aspx>

Zadávání veřejných zakázek (VF)

<http://www.mvcr.cz/clanek/zadavani-verejnych-zakazek.aspx>

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR se zaměřuje dle svých možností na spolupráci při řešení této problematiky.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí se v hodnoceném období nesetkalo s návrhem výzkumu na dané téma, který by mohlo podpořit.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů tohoto opatření.

5. H. *Transformovat zařízení residenčních sociálních služeb pro seniory tak, aby tato zařízení poskytovala chráněné bydlení a individualizované služby a aby jeho uživatelům byla dostupná jak primární, tak specializovaná (geriatrická, gerontopsychiatrická atd.) zdravotní péče.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MMR, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí se v návaznosti na koncepční řešení kvality a dostupnosti sociálních služeb systematicky věnuje podpoře procesu transformace, deinstitucionalizace a humanizace služeb sociální péče. Hlavní priority procesu transformace pobytových zařízení sociálních služeb jsou vyjádřeny v dokumentu „Koncepte podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné druhy

sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti“, který byl přijat dne 21. února 2007 usnesením vlády České republiky č. 127.

Individuální projekt odboru sociálních služeb a sociální práce MPSV probíhající i v roce 2012 „Podpora transformace sociálních služeb“, hrazený z prostředků Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“), se zaměřoval na zajištění neinvestiční složky deinstitucionalizace a podporu pilotního ověření. Investiční složka transformace u vybraných zařízení mohla být následně podpořena v rámci Integrovaného operačního programu (dále jen „IOP“), oblasti intervence 3.1 Služby v oblasti sociální integrace. Do projektu „Podpora transformace sociálních služeb“ bylo zapojeno 32 organizací ze všech krajů ČR (mimo Prahy), jejichž klienti tak získají možnost využívat bydlení a služby v běžném prostředí.

U jednotlivých poskytovatelů byly vytvářeny transformační plány, které musí být plně v souladu se střednědobými plány dostupnosti sociálních služeb vyplývajících ze zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Hlavním záměrem aktivit v rámci procesu „Podpora transformace sociálních služeb“ a Integrovaného operačního programu je podpořit a pilotně ověřit transformaci služeb sociální péče na základě individuálně určených potřeb uživatelů sociálních služeb a přispět k realizaci deinstitucionalizace pobytových zařízení sociálních služeb v ČR.

V současné době počíná realizace navazujícího projektu „Transformace sociálních služeb“ (realizace projektu bude trvat do půlky roku 2015). Do tohoto projektu je v současné době zapojeno 40 organizací.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Chráněné bydlení jako residenční služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, nespadá do kompetence MMR. Plně ji zajišťuje MPSV.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Byla vypracována strategie geriatrické a dlouhodobé zdravotně sociální péče s ohledem na všechny tyto aspekty péče.

5.1. Podporovat samosprávy a neziskové organizace při zřizování komunitních center a kontaktních poradenských míst pro seniory.

Gesce: MPSV

Spolupráce: MZ, MV, MPO, MMR, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Komunitní centra nejsou zřizována v režimu sociálních služeb, proto jejich podporu MPSV nemůže ovlivnit. Za rok 2012 bylo na odborné sociální poradenství požádáno celkem o 406 038 895 Kč, z toho bylo přiděleno celkem 204 582 893 Kč.

Ministerstvo zdravotnictví

Součástí dotační politiky Ministerstva zdravotnictví k podpoře nestátních neziskových organizací je i financování některých aktivit, které probíhají v komunitních centrech (např. Život 90), dále podpora kontaktních a poradenských míst (např. občanské sdružení Hvězda, Česká alzheimerovská společnost atd.).

Ve spolupráci s Národní sítí zdravých měst a Světovou zdravotnickou organizací byl vydán materiál s informacemi pro komunity „Město přátelské k seniorům“. Dále byla města a obce informována o zavedení sady indikátorů zdravotního stavu obyvatel města, zaměřeného na zdravé stárnutí do internetové databáze NSZM, pro využití ze strany měst a obcí.

Ministerstvo zdravotnictví je od roku 2011 realizátorem projektu Evropské komise „Nový rámec politiky pro aktivní, zdravé a důstojné stárnutí a poskytování služeb a služeb dlouhodobé péče“. Jedním z výsledků tohoto projektu bude brožura s příklady dobré praxe aktivního stárnutí na municipální úrovni a zejména inicializace aktivit vedoucích ke zdravému stárnutí. Dalším výsledkem projektu bude podpora provázání jednotlivých veřejných politik na úrovni komunit a podpora opatření v oblasti zdravotní péče, rehabilitace, sociální péče, vzdělávání a sociální práce.

Ministerstvo vnitra

Jedním z úkolů pro rezort ministerstva vnitra, který vyplynul z vládou schváleného Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, je podpora projektů nestátních neziskových organizací formou finančních dotací a vzdělávání a interdisciplinární spolupráce zaměřené na účinnou prevenci domácího násilí. V roce 2012 bylo v rámci podpory dotačních titulů zaměřených na zkvalitnění života seniorů podpořeno 24 projektů krajů a měst.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

V roce 2012 Ministerstvo průmyslu a obchodu dotovalo projekty zaměřené na ochranu spotřebitele částkou téměř 15 mil. Kč. Projekty byly zaměřeny na poskytování poradenských a informačních služeb, na pořádání seminářů a besed týkající se spotřebitelských práv, na vydávání spotřebitelského časopisu, letáků a brožur. Spotřebitelé se na poradny obraceli zejména v případech reklamace zboží či služby nebo smluvních porušení. Projekty sdružení se orientovaly zvláště na tzv. zranitelné skupiny občanů, jako jsou hendikepovaní občané a senioři. Spotřebitelské organizace např. varovaly seniory před účastí na předváděcích akcích a poukazovaly na rizika spojená s nákupem předražených výrobků. Za tímto účelem byly distribuovány letáky především prostřednictvím domovů seniorů nebo na akcích pořádaných na toto téma.

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR se v rámci své působnosti prostřednictvím regionálních programů zaměřuje i na řešení situací starší generace. MMR mimo jiné poskytlo Radě seniorů ČR dotaci a

prostřednictvím dalších nestátních neziskových organizací podporuje poradenskou činnost zejména v oblasti bydlení.

5. J. *Do vzdělávání policistů, právníků, pedagogů, sociálních pracovníků a dalších profesí zahrnout poznatky o specifických potřebách a rizicích seniorů a další poznatky z oblasti gerontologie.*

Gesce: MPSV, MV, MŠMT, MS

Spolupráce: MZ, MMR, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo vnitra

V roce 2012 proběhla optimalizace policejního školství. Výsledkem zefektivnění bylo snížení počtu policejních škol z původních 5 VPŠ a SPŠ MV a 1 školského účelového zařízení na 3 VPŠ a SPŠ se 3 detašovanými pracovišti, tj. s účinností od 1. 1. 2013 vznikly:

- Vyšší policejní škola MV v Praze s detašovaným pracovištěm a místem výuky v Jihlavě
- Vyšší policejní škola MV pro kriminální policii v Opatovicích n. Labem s detašovaným pracovištěm a místem výuky v Praze – Ruzyni
- Vyšší policejní škola a střední policejní škola MV v Holešově s detašovaným pracovištěm a místem výuky v Brně

Tato zpráva se vztahuje k poměrům z roku 2012, tudíž vychází z názvů a původní struktury policejních škol.

Celoživotní vzdělávání policistů: kvalifikační příprava

Střední odborné vzdělávání

VPŠ a SPŠ MV v Holešově v roce 2012 realizovala střední vzdělávání s maturitní zkouškou – obor vzdělání 68-42M/01 Bezpečnostně právní činnost, kde téma stáří nachází uplatnění v předmětech Občanská nauka, Společenskovědní seminář, Český jazyk, Právo a Informační a komunikační technologie.

Problematika mezigenerační solidarity a přípravy na stárnutí představuje vzorec společensky žádoucího chování občana i policisty, proto je ve vhodných souvislostech průřezově začleňována do přípravy policistů. Policejní práce jako služba veřejnosti musí odrážet dlouhodobé faktory jako demografický a sociální vývoj a akceptovat je při tvorbě vlastní strategie. Cílem policejního vzdělávání v uvedené oblasti je formování postoje policisty ke starší generaci ve smyslu eliminace negativního, stereotypního až ateistického přístupu (pokryto zejména společenskovědními předměty). Předměty právního zaměření rozšiřují znalosti o právu seniorů na plnohodnotný, aktivní a především bezpečný život.

Vyšší odborné vzdělávání

V roce 2012 byly akreditovanými vzdělávacími programy v oboru vzdělání:

68-42-N/03 Přípravné trestní řízení (VPŠ MV v Pardubicích), 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost (VPŠ MV v Praze a Brně, VPŠ a SPŠ MV v Holešově) a 68-42-N/05 Dopravně bezpečnostní činnost (VPŠ MV v Jihlavě).

Charakter problematiky a vysoký stupeň integrace výuky umožňuje téma mezigeneračního dialogu uplatnit v širším spektru výuky. Nosným předmětem je Komunikace a policejní etika, která policisty vybavuje důležitými kompetencemi především sociálního a komunikačního charakteru. Moduly zaměřené na právo (Ústavní právo, Listina základních práv a svobod, Trestní právo II, Trestní právo hmotné) a jeho kodifikaci (relevantní partie občanského zákoníku a zákona o rodině) se problematikou zabývají z jiného pohledu (např. násilí páchané na seniorech). Důraz je kladen na úctu k právům a nedotknutelnost hodnot lidské důstojnosti bez rozdílu věku. V rámci Vybraných kapitol některých právních odvětví se studenti seznamují s funkcí a činností ombudsmana (zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv), který se angažuje mj. ve věcech práva na rovné zacházení a ochranu před diskriminací z důvodu věku. K upevnění získaných kompetencí slouží Služba pořádkové policie.

K dalším modulům relevantním z hlediska tématu patří Sociální psychologie, Sociologie, Sociologie pro dopravní policii (ve výukových tématech zaměřených na rodinu a socializaci), Filozofie, Řízení lidských zdrojů a Andragogika. Problematika stárnutí je zmiňována ve Vybraných kapitolách společenských věd, v části Aplikované sociální psychologie při výuce komunikace (druhy a způsoby komunikace, komunikační chyby a zlovyky, nácvik komunikačních dovedností, techniky sebeprosazení a řešení konfliktů).

Problematika stárnutí nachází odraz rovněž v pracích absolventů – např. v roce 2012 byla v rámci VPŠ MV v Pardubicích zpracována absolventská práce na téma Senior jako oběť trestného činu.

Akreditované studijní programy na Policejní akademii ČR (PA ČR)

PA ČR v Praze uskutečňuje bakalářský a magisterský studijní program Bezpečnostně právní studia a Veřejná správa v prezenční nebo kombinované formě a doktorský studijní program Bezpečnostně právní studia.

V bakalářském studijním programu Bezpečnostně právní studia se problematika vyučuje ve stejnojmenném oboru v předmětech Kriminologie, Sociální ochrana a Prevence kriminality. V oboru Kriminologie a další forenzní disciplíny je zahrnuta v předmětu Kriminologie a v oboru Policejní činnosti v předmětech Kriminologie, Sociální ochrana a Prevence kriminality. V bakalářském studijním programu Veřejná správa, oboru Bezpečnostní management ve veřejné správě se aktivní stárnutí zmiňuje v souvislostech předmětů Základy kriminologie a prevence kriminality a Sociální ochrana.

V navazujícím magisterském studijním programu Bezpečnostně právní studia, obor Policejní management a kriminalistika problematika stárnutí prolíná předměty Kriminologie II a Penologie.

V roce 2012 byly na PA ČR zpracovány 2 bakalářské práce se zaměřením k tématu seniorů – „Programy zacházení s vězněnými (vzhledem ke specifickým skupinám)“

a „Domácí násilí – vybrané typy obětí“ a 2 diplomové práce „Restorativní justice v podmínkách České republiky“ a „Resocializace pachatelů trestné činnosti“.

Kvalifikační kurzy

1. Základní odborná příprava (ZOP)

Vzdělávací program ZOP policistů byl vytvořen na základě profilu absolventa, definujícího jakými kompetencemi má být policista vybaven. K nim patří i průřezově dotčené téma seniorů.

- ZOP pro policisty služby cizinecké policie zařazené ve 3. a 4. tarifní třídě (kódové označení P1/0030) - VPŠ a SPŠ MV v Holešově
- ZOP pro policisty služby pořádkové a služby dopravní policie zařazené ve 3. a 4. tarifní třídě (kódové označení P1/0025) - VPŠ MV v Brně

Předmět Komunikace a policejní etika (např. v bloku Vybrané sociálně-patologické jevy, tématu Poškození rovných práv osob a předmětu) učí policisty přiměřeně zvládat náročné situace v policejní službě, přizpůsobovat jim jednání a ovládat se (např. vhodná komunikace a taktické zásady s oznamovatelem, poškozeným, pachatelem, svědkem, podezřelým včetně komunikace se seniorem). Předmět Řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí vybavuje policisty kompetencemi využitelnými v dalších odborných předmětech. V předmětu Služba pořádkové policie si příslušník osvojuje vědomosti a dovednosti v oblasti etiky policejní práce, chování k občanům, znalost základních povinností při jednání s občany včetně seniorů při výkonu hlídkové služby (zachovávat čest, důstojnost, vážnost, nenechat se ovlivnit společenským postavením či vzhledem). Z hlediska osvojení žádoucího modelu chování a jednání je důležité zařazení nácviku výkonu služby do výuky (modelové situace, hraní rolí). V právních disciplínách se probírá např. otázka domácího násilí na seniorech. Při výuce Rodinného práva jsou zdůrazňovány mezigenerační vztahy. Další poznatky o specifických potřebách a rizicích seniorů policisté získávají ve vhodných souvislostech předmětů Zdravotnická příprava a Kriminalistika.

2. Další kvalifikační kurzy (§ 19 zákona o služebním poměru)

- Kvalifikační kurz pro policisty územních odborů služby pořádkové policie (kódové označení P2/0210) – VPŠ MV a SPŠ MV v Holešově (1 běh, 13 studujících); VPŠ MV v Brně (17 tříd, 215 studujících) – problematika je zohledněna zejména v souvislostech aplikovaného práva ve služební praxi.
- Specializační kurz pro policisty služby kriminální policie a vyšetřování s profesní specializací „Operativně pátrací činnost“ (kódové označení P2/0197) – VPŠ MV v Pardubicích+/ do 22. 10. 2012, VPŠ MV v Brně (2 třídy, 27 studujících)
- Specializační kurz pro policisty služby kriminální policie a vyšetřování s profesní specializací „Trestní řízení“ (kódové označení P2/0198) – VPŠ MV v Pardubicích (do 22. 10. 2012), VPŠ MV v Brně (2 třídy, 20 studujících)

V rámci těchto vzdělávacích programů byla problematika přípravy na stárnutí zmiňována v předmětu Aplikovaná psychologie. Od 22. 10. 2012 došlo ke změně výše uvedených vzdělávacích programů, které nahradily:

- Kvalifikační kurz služby kriminální policie a vyšetřování – trestní řízení (kódové označení P2/0251)

- Kvalifikační kurz služby kriminální policie a vyšetřování – operativně pátrací činnost (kódové označení P2/0250).

V těchto nových kurzech zanikl předmět Komunikace; od 22. 10. 2012 se problematika přípravy na stárnutí v těchto nových kurzech nevyučuje.

Specializační kurz (§ 45 zákona o služebním poměru)

- Řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí – VPŠ MV v Brně (1 třída, 2 studující), VPŠ MV v Jihlavě.
- Metoda řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí (kódové označení R2/0011) – VPŠ a SPŠ MV v Holešově (2 běhy, 22 studujících), VPŠ MV v Pardubicích (1 běh, 6 studujících) – tzv. zážitkový kurz, který napomáhá priority v interpersonálních vztazích vpravit do policejní komunikace a aplikační praxe s cílem odstranit předpojatost a předsudečnost. Získané kompetence v oblasti lidských vztahů jsou využitelné v komunikaci se seniory.
- Rozvoj sociálně psychologických kompetencí pomocí transakční analýzy (kódové označení R2/0027) – VPŠ a SPŠ MV v Holešově (1 běh, 14 studujících) – kurz navazující na kurz Řešení konfliktů pomocí analýzy transakcí. Účastníci se učí předcházet, zklidňovat a řešit konfliktní situace, které vyplývají z rozdílnosti osobností, tedy i rozdílností daných pohlavím či věkem.
- Komunikační dovednosti pro zaměstnance zabezpečující administrativní činnosti (kódové označení P2/0228) – VPŠ MV v Brně (5 tříd, 48 studujících)
- Měkké manažerské dovednosti pro zaměstnance – metodiky (kódové označení P6/0001) – VPŠ MV v Brně (5 tříd, 51 studujících)
- Měkké manažerské dovednosti pro zaměstnance – vedoucí (kódové označení P6/0002) – VPŠ MV v Brně (4 třídy, 30 studujících)
- Specializační kurz pro přípravu členů antikonfliktních týmů Policie ČR (kódové označení P2/0170) – VPŠ MV v Brně (AKT I. – 2 třídy, AKT I. – 28 studujících)
- Kurz další odborné přípravy členů antikonfliktních týmů Policie ČR (kódové označení P3/0045) – VPŠ MV v Brně (II. – 6 tříd, 60 studujících)
- Specializační kurz pro policisty zařazené v preventivně informačních skupinách a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků (kódové označení R2/0033) – VPŠ MV v Brně (3 třídy, 30 studujících)
- Základní kurz lektorských dovedností (kódové označení R2/0006) – VPŠ MV v Brně (6 tříd, 72 studujících)

Další odborná příprava

- Nové trendy v oblasti lidských práv (VPŠ MV v Praze s garancí OPe MV, 27. 11. 2012) – zaměřeno na rovnost žen a mužů, problematiku stárnutí a zdravotně postižených (20 proškolených)
- Základy lidských práv, profesní etiky, rovných příležitostí a problematiky korupce – VPŠ MV v Praze lektorsky i organizačně, 1. 10. – 30. 11. 2012, e-learning (34 proškolených)

- Vstupní vzdělávání zaměstnanců MV (VPŠ MV v Praze s lektorským zajištěním OPe MV, 5. 1., 19. 1., 9. 2., 23. 2., 8. 3., 22. 3., 5. 4., 26. 4., 31. 5., 14. 6., 28. 6., 30. 8., 4. 9., 8. 11., 6. 12. 2012)

- úvod do lidských práv s důrazem na problematiku diskriminace (325 proškolených)

- Školení problematiky korupce – VPŠ MV v Jihlavě (34 běhů, 498 účastníků)

3. Další aktivity policejních škol MV, PA ČR

Instrukčně metodická zaměstnání (IMZ)

V roce 2012 se problematika seniorů promítla do témat principiálně souvisejících s problematikými, až konfliktními vztahy mezi pohlavími, včetně mezigeneračních problémů:

- Nový pohled na problematiku stárnutí ve veřejné správě – VPŠ MV v Praze s lektorským zajištěním OPe MV, 23. 5. 2012 (17 proškolených – management školy)

- Domácí násilí, stalking a krátkodobá ochrana osoby – VPŠ MV v Brně

- Domácí násilí, stalking a krátkodobá ochrana osoby z pohledu výkonu složky (VPŠ MV v Brně) – IMZ s celorepublikovou působností konaný za účasti učitelů policejních škol, policejních odborníků z praxe, působících v oblasti domácího násilí, pracovníků Probační a mediační služby, Bílého kruhu bezpečí a učitelů ze SOŠ PZ v Pezinoku, kteří prezentovali současný vývoj domácího násilí ve Slovenské republice

- Psychologické aspekty ohrožených osob a pachatelů u případů domácího násilí (VPŠ MV Pardubice, 15. 5. 2012) – IMZ s celorepublikovou působností za účasti učitelů policejních škol

Kurzy celoživotního vzdělávání PA ČR

Účast pedagogů policejních škol na kurzech CŽV na PA ČR:

- Lidská práva, globalizace, bezpečnost (kurz č. 12, jednodenní - 3. 1. 2012, katedra veřejnoprávních disciplin – doc. Zoubek ve spolupráci s PF UK, 18 proškolených)

- Domácí násilí (kurz č. 14, jednodenní – 10. 1. 2012, katedra společenských věd – doc. Čírtková, 18 proškolených)

Konference, besedy, semináře apod.

- Rovné příležitosti (OPe MV, červen 2012) – účast učitelů policejních škol MV

- Dny vědy PA ČR v Praze (PA ČR, 1. – 2. 2. 2012) – příspěvek k prevenci recidivy, resp. bezpečnosti regionů

- Kriminologické dny (PA ČR) – přípravné práce na konferenci v oblastech Prevence kriminality, Trendy kriminality, Trestní politika a její účinnost, Viktimologie aj. (realizace ve dnech 30. – 31. 1. 2013)

Preventivní akce, spolupráce a další aktivity

- Psychologická poradna (VPŠ a SPŠ MV v Holešově při oddělení společenskovedních předmětů) – možnost řešení problémů dotýkajících se předmětné problematiky

- Třídnické hodiny a společná setkání (VPŠ a SPŠ MV v Holešově) – příležitost k formování postojů žáků vůči seniorům

- Spolupráce s nevládními a jinými organizacemi v dané problematice: Gender Studies, Bílý kruh bezpečí, Univerzita Palackého Olomouc, Občanské sdružení

Madio Otrokovice, Intervenční centrum Zlín, Arcibiskupství Olomouc, Centrum pro seniory Holešov, Centrum pro seniory Kvasice (VPŠ a SPŠ MV v Holešově)

- Aktivity a mimovýuková činnost žáků z VPŠ a SPŠ MV v Holešově garantovaná oddělením vychovatelů – žáci 1. až 4. ročníku pravidelně 1x týdně docházejí a působí v Centru pro seniory v Holešově jako dobrovolníci. Mimo dobrovolnickou činnost pro Centrum jsou zajišťovány společenské a kulturní akce.
- Vernisáž a slavnostní akce zaměřená na prevenci sociálně-patologických jevů (VPŠ MV v Jihlavě, 16. 3. 2012) – zajištěno ve spolupráci s KČT Jihlava v rámci veřejně prospěšných aktivit
- Poradenská činnost vyučujícího – člena Občanského sdružení pro pomoc obětem trestných činů – Bílý kruh bezpečí s pobočkou v Pardubicích (VPŠ MV v Pardubicích)
- Středisko pro výchovu k lidským právům a profesní etice při VPŠ MV v Praze – působení zaměřené na danou oblast
- Komise pro prevenci sociálně patologických jevů MČ Praha 12 – členkou PhDr. JUDr. Jana Firstová z PA ČR

4. Projekty

Implementace nové integrovatelné e-learningové infrastruktury do resortu MV prostřednictvím videokonferenčního řešení (VPŠ MV v Praze) - projekt financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu České republiky; v jeho rámci pracovní skupina školy zpracovala profil absolventa vzdělávacího programu a vytvořila vzdělávací program e-learningového kurzu „Základy lidských práv, profesní etiky, rovných příležitostí a problematika korupce (pilotně ověřen v průběhu října a listopadu 2012).

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V období let 2007 až květen 2013 bylo akreditováno 294 vzdělávacích programů k problematice seniorů a gerontologie pro celoživotní vzdělávání cílových skupin pracovníci v sociálních službách, sociální pracovníci, vedoucí pracovníci zaměstnanců zařízení sociálních služeb a fyzické osoby, které poskytují pomoc příjemci příspěvku na péči.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů tohoto opatření.

5. K. *Pokračovat v poskytování podpory výstavby nájemních bytů určených osobám se sníženou soběstačností; v rámci nové i stávající výstavby nadále prosazovat obecně technické požadavky užívání veřejných budov osobami s omezenou schopností pohybu a orientace; zpřesnit definici a vymezení podpory v oblasti sociálního bydlení a rozšířit finanční podpory obcí v oblasti sociálního bydlení s důrazem na odpovědnost obcí.*

Gesce: MMR

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové

Ministerstvo pro místní rozvoj

Odbor politiky bydlení: každoročně vyhlašuje podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů, který stanovuje podmínky pro poskytování dotací na výstavbu podporovaných bytů určených k bydlení osob se zvláštními potřebami v oblasti bydlení. V roce 2011 byly vyhlášeny dva dotační tituly:

- pečovatelský byt je určený osobám s omezenou schopností pohybu a orientace v důsledku vysokého věku nebo zdravotního stavu;
- vstupní byt je určený osobám, které v důsledku nepříznivých životních okolností nemají přístup k bydlení a to ani při využití všech stávajících nástrojů bytové politiky. V roce 2012 byla poskytnuta dotace ve výši 161, 7 mil. Kč na výstavbu 280 pečovatelských bytů.

Odboru stavebního řádu se dotýká dílčí problematika užívání veřejných budov osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace.

Odbor stavebního řádu má ve své gesci mj. zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí vyhlášky, včetně vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb. Ustanovení § 1 odst. 1 této vyhlášky stanoví, že mezi osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace patří také osoby v pokročilém věku. Podle § 2 odst. 1 písm. b) se bezbariérová vyhláška vztahuje na všechny fáze procesu výstavby staveb občanského vybavení v částech určených pro užívání veřejností. Dále podle § 2 odst. 2 se ustanovení této vyhlášky uplatní též u změn dokončených staveb a změn v užívání staveb, pokud to závažné územně technické nebo stavebně technické důvody nevyklučují. Konkrétní technické požadavky na stavby občanského vybavení pak stanoví § 6 až 9 této vyhlášky. MMR v této oblasti vykonává následující činnosti:

- a) problematika bezbariérového užívání staveb je začleněna do systému vzdělávání a ověřování zvláštní odborné způsobilosti úředníků obecných stavebních úřadů na úseku územního rozhodování a stavebního řádu;
- b) MMR dle potřeby svolává pracovní porady s vedoucími pracovníky krajských stavebních úřadů;
- c) MMR zpracovává podklady a následně také připomínky k tvorbě nových českých technických norem, které obsahují konkrétní technické detaily ke správné aplikaci bezbariérové vyhlášky;
- d) v září 2011 vydalo Informační centrum ČKAIT, s. r. o., pro MMR a ČKAIT publikaci s názvem Bezbariérové užívání staveb. Metodika k vyhlášce č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb; 1. vydání, ISBN 978-80-87438-17-6. Autorem publikace je Ing. Renata Zdařilová, Ph.D. Cílem publikace je poskytnout komentář k bezbariérové vyhlášce s bohatým doprovodným grafickým vyobrazením. Účelem je také zajistit jednotnou aplikaci této

vyhlášky v praxi. Publikace byla v knižní podobě rozeslána na všechny stavební úřady v České republice a zároveň byla dána k dispozici všem autorizovaným osobám ČKAIT. Metodika je určena také ostatním účastníkům procesu výstavby, popř. také osobám s omezenou schopností pohybu nebo orientace a jejich organizacím. Návazně v roce 2012 proběhly 4 semináře pro projektanty a pracovníky stavebních úřadů, které lektorsky zajistila Ing. Renata Zdařilová, Ph.D. jako autor publikace a částečně Ing. Petr Novák jako zástupce MMR. Z těchto 4 seminářů byly uskutečněny 3 v Praze a 1 v Brně v rámci stavebního veletrhu;

e) MMR průběžně a dle potřeby zpracovává stanoviska k aplikaci ustanovení předpisů stavebního práva týkajících se požadavků na bezbariérové užívání staveb;

f) MMR své metodické materiály publikuje prostřednictvím webových stránek <http://www.mmr.cz>;

g) Ústav územního rozvoje v Brně vydává každé dva měsíce časopis Urbanismus a územní rozvoj. Součástí tohoto časopisu je Stavebně správní praxe, jako příloha informací pro orgány územního plánování a stavebního řádu. Stavebně správní praxe obsahuje také samostatnou rubriku s názvem „Bezbariérové užívání staveb“. Od roku 2010 byla ve Stavebně správní praxi zveřejněna řada příspěvků k problematice bezbariérového užívání staveb, přičemž některé příspěvky obsahovaly více témat. Celkem jde o 37 příspěvků a 53 témat. Archiv Stavebně správní praxe v digitální podobě je k dispozici na internetovém portálu Ústavu územního rozvoje, tedy na URL adrese <http://www.uur.cz> pod odkazem Publikační činnost a knihovna a dále pod odkazem časopis Urbanismus a územní rozvoj. Aktuální přehled příspěvků a témat z rubriky „Bezbariérové užívání staveb“ za rok 2012 je zde:

* Číslo 1/2012

České technické normy obsahující normové hodnoty odkazované „bezbariérovou vyhláškou“ Nová norma ČSN EN 81-41 Svislé zdvihací plošiny Nová norma ČSN 73 6058 Jednotlivé, řadové a hromadné garáže

* Číslo 2/2012

Přehled příspěvků a témat k problematice bezbariérového užívání staveb za rok 2010
Přehled příspěvků a témat k problematice bezbariérového užívání staveb za rok 2011
Komplexní výměna dvou výtahů v bytovém domě - rozměry klecí výtahů
Navrhování provozovny kosmetiky

* Číslo 3/2012

Bezbariérové prostředí ve stavbách pro vzdělávání

* Číslo 4/2012

Novostavba budovy environmentálního návštěvnického, informačního a vzdělávacího centra
Komplexní výměna výtahu v bytovém domě - požadavky na akustickou a hlasovou signalizaci Úřady práce

* Číslo 5/2012

Nová předběžná norma ČSN P CEN/TS 81-76

Požadavky na protiskluzové úpravy a kontrastní označení schodiště

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V *Koncepci bydlení ČR do roku 2020*, kterou vláda schválila svým usnesením č. 524 ze dne 13. 7. 2011, je mj. uložen úkol „Návrh komplexního řešení sociálního bydlení s využitím institutu tzv. bytové nouze“. Garanty uvedeného úkolu byly stanoveny Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo práce a sociálních věcí. V rámci úkolu bylo resortu Ministerstva práce a sociálních věcí uloženo vypracovat „Návrh legislativní úpravy osob v bytové nouzi“ s termínem splnění do 31. 12. 2012.

Návrh byl projednán i odsouhlasen poradou vedení Ministerstva práce a sociálních věcí a dne 18. 12. 2012 byl dopisem paní ministryně odeslán ministroví pro místní rozvoj. Komplexní řešení sociálního bydlení by mělo obsahovat dvě části – analytickou a návrhovou. Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí již analytickou část vyhotovilo, v současné době oba resorty spolupracují na přípravě části návrhové.

5. L. *Pokračovat ve zvyšování přístupnosti veřejné dopravy osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Podporovat finanční dostupnost dopravy.*

Gesce: MD

Spolupráce: MF, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo dopravy

Ke zvyšování přístupnosti veřejné dopravy osobám s omezenou schopností pohybu a orientace zásadním způsobem přispěla úprava standardů kvality a bezpečnosti v zákoně o veřejných službách, který nabyl účinnosti dne 1. července 2010. Splnění standardů kvality a bezpečnosti dopravcem je jednou z podmínek pro zahájení poskytování veřejných služeb v přepravě cestujících. Jednotlivé hodnoty standardů blíže specifikuje na základě zákonného zmocnění nařízení vlády č. 63/2011 Sb., o stanovení minimálních hodnot a ukazatelů standardů kvality a bezpečnosti a o způsobu jejich prokazování v souvislosti s poskytováním veřejných služeb v přepravě cestujících. Toto nařízení nabylo účinnosti dne 1. dubna 2011. Jedním z okruhů upravovaných standardů je vymezení vozidel umožňujících přepravu osob s omezenou schopností pohybu a orientace. Doposud obecně závazným právním předpisem nebyly žádné minimální standardy týkající se počtu bezbariérových vozidel ve veřejné dopravě stanoveny. Přijaté nařízení vlády tedy představuje určitý pokrok směrem k zajištění základní úrovně přístupnosti veřejných služeb osobám s omezenou schopností pohybu a orientace v oblasti zajišťovaných veřejných služeb v přepravě cestujících. Určité vyšší požadavky na dopravce pověřené poskytováním veřejných služeb, zachycené v jednotných standardech kvality a bezpečnosti, by měly přispět k zabezpečení jednotné základní úrovně kvality veřejných služeb, na jejichž provoz přispívají veřejné rozpočty, a přispět tak ke zvýšení atraktivity těchto služeb pro cestující. Jednotlivé hodnoty standardů jsou nařízením vlády

stanoveny jako minimální - předpokládá se, že jednotliví objednatelé veřejných služeb budou v závislosti na regionálních podmínkách a svých finančních možnostech požadovat od dopravců splnění vyšších hodnot standardů.

Řadu aspektů upravují i přímo použitelné předpisy Evropské unie.

V oblasti letecké dopravy je již od 26. července 2008 účinné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě. Nařízení stanovuje základní principy pro přepravu osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace způsobenou postižením, věkem nebo jiným faktorem a detailně rozpracovává povinnosti provozovatele letiště a leteckého dopravce v procesu letecké přepravy. V zákoně č. 49/1997 sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů, je jmenován Úřad pro civilní letectví jako subjekt odpovědný za prosazování nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě. V zákoně jsou rovněž stanoveny sankce, které lze uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě v případě porušení výše uvedeného nařízení.

V oblasti železniční dopravy je od 23. října 2009 účinné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě. Nařízení mimo jiné stanovuje základní pravidla pro ochranu a pomoc pro zdravotně postižené osoby a osoby s omezenou schopností pohybu a orientace cestující po železnici. Česká republika adaptovala své vnitrostátní právo na požadavky nařízení zákonem č. 377/2009 Sb., který nabyl účinnosti dne 3. prosince 2009, a který novelizuje dotčená ustanovení zákona č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů. V zákoně je jmenován Drážní úřad, jako orgán státní správy se sídlem v Praze, jako subjekt odpovědný za prosazování nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1371/2007 ze dne 23. října 2007 o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě. V zákoně jsou rovněž stanoveny sankce, které lze uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě v případě porušení výše uvedeného nařízení. Správní delikty provozovatelů cestovních kanceláří nebo provozovatelů cestovních agentur pak projednávají obecní živnostenské úřady (zřízené na základě zákona č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů).

V oblasti autobusové dopravy se jedná o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 181/2011 ze dne 16. února 2011, o právech cestujících v autobusové a autokarové dopravě a změně nařízení (ES) č. 2006/2004. Nařízení mimo jiné stanovuje pravidla pro autobusovou a autokarovou dopravu, pokud jde o zákaz diskriminace osob se zdravotním postižením a osob se sníženou pohyblivostí, a zakotvuje povinnou pomoc těmto osobám. Povinnosti jsou vztaheny nejen k autobusovým dopravcům, ale i zprostředkovatelům a poskytovatelům služeb cestovního ruchu a provozovatelům autobusových terminálů. Zákonem

č. 102/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů, došlo k adaptaci uvedeného nařízení do vnitrostátního práva, přičemž uvedeným zákonem došlo dále k vymezení subjektů povinností, stanovení sankcí za nesplnění povinností nařízením ukládaných a určení státních orgánů příslušných k jejich projednání.

Ministerstvo dopravy v roce 2012 pokračovalo v procesu vypisování nabídkových řízení na jednotlivé linky dálkové dopravy, tak jak byl stanoven v „Harmonogramu otevírání trhu veřejných služeb v přepravě cestujících v oblasti dálkové a nadregionální železniční osobní dopravy“, který byl schválen vládou ČR usnesením č. 423 z 8. června 2011, a také v „Plánu dopravní obsluhy území vlaky celostátní dopravy – zásadách objednávky dálkové dopravy pro období 2012-2016“. Tyto materiály jsou zaměřeny na zvýšení úrovně dálkové železniční veřejné dopravy, což je rovněž v intencích cílů a opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012. Zadávací dokumentace týkající se připravovaných nabídkových řízení překračuje kvalitativní parametry stanovené v nařízení vlády č. 63/2011 Sb., o stanovení minimálních hodnot a ukazatelů standardů kvality a bezpečnosti a o způsobu jejich prokazování v souvislosti s poskytováním veřejných služeb v přepravě cestujících, a tímto způsobem zpřístupňuje vlaky dálkové dopravy osobám se sníženou schopností pohybu. Například v pilotním nabídkovém řízení na lince R27 Ostrava – Opava – Krnov – Olomouc, vypsáném v roce 2012, byly v zadávací dokumentaci všem dopravcům uloženy požadavky, aby alespoň 20 procent celkové podlahové plochy pro cestující ve 2. vozové třídě v každém vlaku bylo v nízkopodlažním uspořádání, aby v každém vlaku byla zajištěna místa pro přepravu imobilních osob na invalidním vozíku, která budou bezbariérově dostupná v blízkosti dveří s nízkopodlažním nástupem, a aby každý vlak byl vybaven zvedací plošinou či jiným pomocným zařízením, umožňujícím nástup osob se sníženou schopností pohybu a orientace. Přestože z formálních důvodů muselo být toto nabídkové řízení zrušeno, Ministerstvo dopravy předpokládá, že na lince R27 dojde ke stanovenému zpřístupnění vlaků dálkové dopravy osobám se sníženou schopností v prosinci 2014 a na dalších relacích v termínech vyplývajících z připravovaných nabídkových řízení.

Kromě toho v současné době probíhá zadávací řízení k projektu Technologické agentury ČR s názvem „Zabezpečení technického řešení pro odstraňování bariér a zvýšení bezpečnosti osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace a zranitelných účastníků v dopravě prostřednictvím celosvětových systémů družicové navigace“, který by měl být realizován v rámci programu veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“. Jedná se o dvouletý projekt, jehož cílem bude navrhnout, ověřit a vyvinout nová komplexní technická řešení a opatření, která povedou ke zvýšení bezpečnosti a ochrany osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace jako jsou například starší lidé, osoby vyžadující trvalý zdravotní dohled atd. Výsledky projektu budou sloužit jako také podklady pro novelu příslušných právních norem v národním i

evropském kontextu, dále pro novelizaci strategií pro zvýšení bezpečnosti osob se sníženou schopností pohybu nebo orientace.

Informační a komunikační technologie (ICT) a jejich aplikace v dopravě prostřednictvím inteligentních dopravních systémů (ITS), které využívají globální navigační družicové systémy (GNSS), mohou pomoci jednotlivcům zlepšit kvalitu života, mohou integrovat systémy odborného zdravotního dohledu a díky technickému principu mohou být tyto systémy přínosem v krizových situacích a předcházet tak panikám z důvodu nemožnosti správně porozumět nastalé mimořádné situaci. Pro osoby zrakově postižené mohou systémy ITS, zejména navigační systémy nebo systémy na základě radiového přijímače, pomáhat zjistit bezpečnou trasu pro chůzi nebo bezpečné místo pro přechod silnice nebo ulice. Dále mohou systémy ITS prostřednictvím hlasových informací usnadnit nevidomým orientaci ve veřejné osobní dopravě, v zastavěných oblastech, v podchodech a na křižovatkách. ITS mohou rovněž informovat osoby se sníženou mobilitou o nejvhodnější bezbariérové trase. A osobám sluchově postiženým pomáhají informační systémy ve formě značek, obrázků a znaků.

V minulosti, konkrétně v letech 2008 až 2010 Ministerstvo dopravy uskutečňovalo program prostřednictvím Národního rozvojového programu mobility pro všechny, kdy z programu Podpora obnovy vozidel veřejné autobusové dopravy byla podporována realizace schválených záměrů bezbariérových tras, kdy jako dílčí projekt záměru bylo pořízení autobusu. Tímto způsobem byly za uvedené období podpořeny záměry měst Břeclavi a Chomutova, ostatní přihlášené záměry nesplňovaly některou z podmínek programů, proto nemohly být podpořeny.

Kromě toho Ministerstvo dopravy v jednotlivých letech podporovalo nákup nízkopodlažních autobusů v rámci programu Podpora obnovy vozidel následovně:

rok 2008	126 autobusů pro městskou dopravu
	37 autobusů pro veřejnou linkovou z 240 nově pořízených
rok 2009	70 autobusů pro městskou dopravu
	39 autobusů pro veřejnou linkovou ze 126 nově pořízených
rok 2010	78 autobusů pro městskou dopravu
	55 autobusů pro veřejnou linkovou ze 107 nově pořízených

Pro roky 2011 a 2012 již nebyly zákonem o státním rozpočtu vyčleněny žádné finanční prostředky na financování potřeb programu Podpora obnovy vozidel veřejné autobusové dopravy, proto samotné Ministerstvo dopravy přímo Národní rozvojový program mobility pro všechny nepodporovalo. Za resort dopravy je však podpora realizována prostřednictvím Státního fondu dopravní infrastruktury, který zajišťuje financování staveb v rámci bezbariérových tras.

5. M. Předcházet úrazovosti a závislosti starších lidí odstraňováním architektonických a dopravních bariér. Přijmout opatření na snížení úrazovosti a zvýšení bezpečnosti seniorů v domácím prostředí a v zařízeních zdravotních a sociálních služeb.

Gesce: MPSV, MZ, MMR, MD

Spolupráce: ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace
Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Ve smyslu ustanovení § 47 odst. 3 písm. b zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách je poskytovatel povinen v rámci zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb zavést interní systém hodnocení kvality a bezpečí. MZ vypracovalo pro zavedení tohoto systému „Minimální požadavky“, které uveřejní ve Věstníku MZ. Jedná se o minimální spektrum požadavků, které bude aktualizováno a rozšiřováno.

Externí hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb je definováno v zákoně č. 372/2011Sb., o zdravotních službách § 98 jako dobrovolný proces s tím, že prováděcí vyhláška č. 102/2012 Sb., o hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb stanovuje minimální hodnotící standardy a ukazatele kvality a bezpečí. V rámci těchto standardů je stanoveno pro poskytovatele mimo jiné zpracovat interní diagnostické, léčebné a ošetrovatelské postupy při péči o pacienty se smyslovým a tělesným postižením, stanovit postup nutriční péče a systém diet, zpracovat plán činností zaměřený na oblast podpory zdraví, prevenci nemocí zejména v závislosti na tabáku, alkoholu a jiných návykových látkách, zajistit přístup k informacím o faktorech ovlivňujících zdraví a další. Pokud vyhovuje úroveň poskytovaných zdravotních služeb u hodnoceného poskytovatele hodnotícím standardům, obdrží od oprávněné osoby certifikát kvality a bezpečí.

Výše zmiňované minimální požadavky na zajištění kvality a bezpečí vychází z „Doporučení Rady EU o bezpečnosti pacientů včetně prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí“ (Úřední Věstník 2009/C 151/01), z doporučení WHO/ Aliance pro bezpečí pacientů, programu WHO/Nemocnice podporující zdraví, projektu OECD a Resortních bezpečnostních cílů MZ.

Na portálu kvality a bezpečí jsou uveřejněny aktuální informace z oblasti kvality a bezpečí pacientů. Jedná se zejména o tyto aktivity a programy:

a/ Hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb:

Minimální požadavky pro zavedení interního systému hodnocení kvality a bezpečí.

Hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb oprávněnou osobou – tzv. externí hodnocení kvality, na základě oprávnění, které vydává Ministerstvo zdravotnictví dle zákona 372/2011 o zdravotních službách.

b/ Resortní bezpečnostní cíle:

Záměrem je snižování rizikových činností v procesu poskytování zdravotní péče.

c/ Publikace Rádce pacienta v české i anglické verzi:

http://www.mzcr.cz/KnihaBezpeci/obsah/radce-pacienta_2416_18.html

d/ Národní systém hlášení nežádoucích událostí v lůžkové péči byl od 1.1.2013 převeden do správy Ústavu zdravotnických informací a statistiky. Hlášení je povinné pro přímo řízené organizace MZ, pro ostatní poskytovatele lůžkové péče je dobrovolné.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Na MMR toto plnění především zahrnuje program Bezbariérové obce, který je v gesci odboru rozvoje a strategie regionální politiky.

Dále se toto opatření částečně dotýká dotací pro nestátní neziskové organizace, které jsou v gesci odboru rozpočtu. V oblasti „ochrana a podpora zdraví, včetně péče o zdravotně postižené, chronicky nemocné a seniory“ odbor stavebního řádu poskytuje spolupráci. Předmětem podpory v této oblasti jsou zejména následující činnosti:

- podporovat správnou aplikaci bezbariérové vyhlášky, zejména spoluprací se stavebními úřady;
- iniciovat řešení nebezpečných míst a iniciovat odstraňování architektonických bariér;
- zpracovávat a poskytovat metodické informace pro osoby s omezenou schopností pohybu nebo orientace o bezbariérovém prostředí.

MMR v roce 2012 poskytlo v oblasti „ochrana a podpora zdraví, včetně péče o zdravotně postižené, chronicky nemocné a seniory“ dotaci 10 nestátním neziskovým organizacím na projekty ve výši 4 192 000 Kč. Konkrétní výčet je níže:

- a) Sdružení přátel Konta Bariéry na projekt Časopis Můžeš ve výši 500 000 Kč;
- b) Domov Sue Ryder, o.p.s. na projekt Šance pro důstojné stáří ve výši 190 000 Kč;
- c) Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR na projekt Metodické centrum odstraňování bariér pro nevidomé a slabozraké osoby s působností v ČR ve výši 522 000 Kč;
- d) Pražská organizace vozíčkářů, o.s. na projekt Mapování přístupnosti objektů a komunikací z pohledu osob s tělesným postižením se zaměřením na služby a cestovní ruch ve výši 345 000 Kč;
- e) Česká abilympijská asociace, o.s. na projekt Poradenská a konzultační střediska bezbariérovosti ve výši 780 000 Kč;
- f) TyfloCentrum Pardubice, o.p.s. na projekt Poradenství v bezbariérovosti z hlediska osob se zrakovým postižením ve výši 133 000 Kč;
- g) NIPI - bezbariérové prostředí, o.p.s. na projekt Vyrovnání příležitostí pro občany se zdravotním postižením prostřednictvím ochrany veřejného zájmu na úseku bezbariérové přístupnosti staveb ve výši 1 000 000 Kč;
- h) Liga vozíčkářů, o.S. na projekt S ligou proti bariérám ve výši 300 000 Kč;
- i) TyfloCentrum Olomouc, o.p.s. na projekt Vytvoření bezbariérového prostředí pro osoby se zrakovým postižením na Střední Moravě ve výši 272 000 Kč;
- j) INTEGRA Opava na projekt Ochrana a podpora zdraví pro zdravotně postižené, chronicky nemocné a seniory v rámci chráněného bydlení ve výši 150 000 Kč.

Ministerstvo dopravy

V roce 2012 došlo k aktualizaci těchto českých technických norem, týkajících se bezbariérového přístupu staveb (myšleno dopravních staveb): Z2 ČSN 73 6101 Projektování silnic a dálnic a ČSN P ISO 21542 Pozemní stavby – přístupnost a

využitelnost vybudovaného prostředí. Při přípravě legislativy týkající se problematiky jakosti pozemních komunikací, ochrany oprávněných zájmů a životního prostředí působí Rada pro jakost oboru pozemních komunikací Ministerstva dopravy (dále jen Rada). Rada je poradním, iniciačním a koordinačním orgánem Odboru pozemních komunikací Ministerstva dopravy a zaměřuje se na podporu rozvoje managementu a uplatňování Systému jakosti v oboru pozemních komunikací. Koordinuje realizaci programů a projektů pro rozvoj Systému jakosti pozemních komunikací, jedním z úkolů je i systematické zajištění aktualizace rezortních metodických pokynů a předpisů. Zástupci odboru pozemních komunikací jsou stálými členy Rady pro jakost v oboru pozemních komunikací Ministerstva dopravy. V loňském roce byl vytvořen seznam Technických podmínek, které by měly být aktualizovány v roce 2012 a 2013. V souladu s uvedeným probíhají od loňského roku revize vybraných technických podmínek. Při zpracování revize těchto technických podmínek zpracovatelé spolupracovali se sdružením SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky. Aktualizované technické podmínky jsou ve shodě s vyhláškou MMR č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Stran železniční dopravy lze jen doplnit předchozí opatření 5. L. konstatováním, že součástí modernizace či obnovy veřejně přístupné infrastruktury jsou taková řešení, která zjednodušují a zpřehledňují orientaci i pohyb osob s omezenou schopností pohybu a orientace, tj. i řešení, která mají za cíl mj. předcházet úrazovosti (např. střety s jedoucimi drážními vozidly).

Ministerstvo dopravy plně respektuje zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, stanovící povinnost ve správních řízeních ověřit i přístupnost a užívání staveb pro zdravotně handicapované občany, což platí také pro občany se sníženou pohyblivostí. Proto jsou všechny nově budované odpočívky na dálnicích a rychlostních silnicích navrhovány v souladu s vyhláškou č. 174/1994 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Vznik adekvátních opatření na snížení úrazovosti a zvýšení bezpečnosti seniorů podporuje MPSV tlakem na standardizaci sociálních služeb ve smyslu tvorby metodik vztahujících se k této oblasti.

V rámci individuální implementace standardů kvality sociálních služeb jsou také podporována práva uživatelů a podpora jejich prosazování. Rada vlády pro seniory a stárnutí populace byla seznámena s návrhem pracovní skupiny zdravotní a sociální politiky, zdravotní a sociální služby k inspekcím kvality sociálních služeb, standardům kvality a problematice soukromých poskytovatelů. Cílem je předložit na 20. zasedání

Rady vlády návrhy na optimalizaci inspekcí kvality sociálních služeb, které budou řešit problematiku sociálních služeb poskytovaných za hranicí zákona soukromými neregistrovanými poskytovateli sociálních služeb.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů tohoto opatření.

6. Zdraví a zdravé stárnutí

6. A. *Ve spolupráci se samosprávou vytvářet podmínky a programy podporující zdravé a aktivní stárnutí. Podpořit výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe v této oblasti s využitím databáze Národní sítě zdravých měst.*

Gesce: MZ, MPSV

Spolupráce: MMR, MD, MV, MO, MK, MPO, MZe, ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, vědecké a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Dotační programy Ministerstva zdravotnictví (program Vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením a Program grantové podpory) obsahují i projekty, které podporují zdravé a aktivní stárnutí.

Ministerstvo zdravotnictví je od roku 2011 realizátorem projektu EK „Nový rámec politiky pro aktivní, zdravé a důstojné stárnutí a poskytování služeb a služeb dlouhodobé péče“. Jedním z výsledků tohoto projektu bude brožura s příklady dobré praxe aktivního stárnutí na municipální úrovni a zejména inicializace aktivit vedoucích ke zdravému stárnutí. Dalším výsledkem projektu bude podpora provázání jednotlivých veřejných politik na úrovni komunit a podpora opatření v oblasti zdravotní péče, rehabilitace, sociální péče, vzdělávání a sociální práce.

Cíle a opatření jsou plněna díky spolupráci MZ a jím přímo řízených organizací (krajské hygienické stanice, Státní zdravotní ústav) s Národní sítí zdravých měst a kanceláří WHO v České republice v oblasti primární prevence a podpory zdraví obyvatel. Ve spolupráci s krajskými úřady a municipalitami je prosazována integrace problematiky podpory zdraví seniorů do strategických dokumentů krajů a municipalit. Dále byly z dotačního programu sekce hlavního hygienika „Národní program zdraví – projekty podpory zdraví“ v roce 2012 finančně podpořeny 1 projekt v oblasti aktivního stárnutí.

Na základě rozboru statistických dat, příkladů dobré praxe a politických strategií členských států EU byla doporučení k podpoře zdravého stárnutí publikována v závěrečné zprávě Healthy Ageing – A Challenge for Europe i v její stručné verzi, která byla přeložena do 17 jazyků, včetně češtiny. Zpráva z výsledků projektu

obsahuje návrh doporučení politikům, nevládním organizacím a praktickým lékařům k tomu, jak postupovat při propagaci zdravého stárnutí u stále rostoucího počtu seniorů.

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR zaštiťuje realizaci programu Bezbariérové obce, v rámci kterého jsou podporovány projekty obcí na odstranění bariér v budovách obecních úřadů a domů s pečovatelskou službou. Podporu aktivit místních samospráv v této oblasti navrhuje zajistit MMR prostřednictvím programu regionální podpory v letech 2011- 2012. MMR také podporuje již několik let činnost Národní sítě Zdravých měst.

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra spolupracuje s Národní sítí Zdravých měst ČR v oblasti kvality ve veřejné správě při přípravě Národních konferencí kvality a soutěže o Ceny Ministerstva vnitra za kvalitu a inovaci ve veřejné správě. Jednou z metod kvality udělované v rámci soutěže je místní Agenda 21, která se zaměřuje na zvyšování kvality veřejné správy, přináší efektivnější práci úřadů, podporuje strategické plánování, řízení municipalit, orientuje se na širší zapojování obyvatel do veřejného života, spolurozhodování o věcech veřejných a budování místního partnerství všech zainteresovaných skupin (obyvatel, podnikatelských subjektů atp.). Příklady dobré praxe této metody jsou uveřejňovány na webových stránkách Ministerstva vnitra pod názvem Podpora kvality ve veřejné správě.

Ministerstvo kultury

Zaměstnanci organizací jsou pravidelně informováni o významu doplňkových forem vytváření rezerv na stáří. V rámci možností je poskytován příspěvek na penzijní připojištění v rámci FKSP.

O pracovníky-seniory pečují v oblasti zdraví všechny organizace podle svých možností. Tato péče je zajišťována různě a v různé míře, také podle požadavků pracovníků. Některé organizace podporují mj. sportovně rekreační aktivity seniorů, pronájem sportovišť, poskytují poukázky na vitamíny atp. Jiné poskytují příspěvky pro udržení zdraví z FKSP. K zajištění zdravého životního stylu patří také zákaz kouření v budovách.

Životní – pracovní – prostředí je v organizacích zlepšováno postupně podle finančních možností.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Členové ČGGS vydali četné publikace na toto téma.

6. B. *Analyzovat dostupnost údajů o zdravotním stavu populace s ohledem na zdravotní specifika a rizika starších osob a obsah statistického monitorování sociálních a zdravotních služeb. Na základě analýzy upravit systém monitorování zdravotního stavu populace a sociálních a zdravotních služeb.*

Gesce: MZ, MPSV

Spolupráce: ČGGS, ČSÚ, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, vědecké a vzdělávací instituce, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

Zdravotní stav populace je statisticky monitorován Ústavem zdravotnických informací a statistiky, kde jsou potřebné údaje zpracovány i s ohledem na věk pacientů a vydávány v pravidelných přehledech.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci statistických zjišťování resortu Ministerstva práce a sociálních věcí je zabezpečováno příslušné roční zjišťování, jehož součástí je sledování některých aspektů zdravotního stavu klientů v pobytových zařízeních sociálních služeb (např. stupeň závislosti podle zákona o sociálních službách, počet osob trvale upoutaných na lůžko, počet osob mobilních za pomoci druhé osoby nebo techn. pomůcek). Ministerstvo rovněž spravuje registr poskytovatelů sociálních služeb (informační systém), jehož součástí jsou mimo jiné ročně aktualizované informace vztahující se ke zdravotnímu stavu klientů vybraných sociálních služeb a k rozsahu péče, která je těmto klientům poskytována.

Další dostupná data o zdravotním stavu nejen seniorů lze získat ve vazbě na jednotlivé dávkové systémy, které využívají vlastních definic míry zdravotního postižení – např. stanovení tzv. třístupňové invalidity v systému důchodového pojištění, přiznání příslušného stupně závislosti u příspěvku na péči atd.

U některých druhů služeb se zjišťuje například:

- stupeň závislosti (souvisí s PnP a koresponduje se zdravotním stavem klienta)
- v rámci cílových skupin se můžeme dozvědět o zdravotním stavu jednotlivých klientů.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Mnoho publikací ČGGS vychází z těchto dat.

Český statistický úřad

ČSÚ standardně shromažďuje a prezentuje dostupné údaje o zdravotním stavu populace v rámci statistiky zdravotnictví, dále v publikacích Senioři v ČR v datech a Senioři v mezinárodním srovnání.

6. C. Zpracovat koncepci rozvoje systému zdravotních a sociálních služeb pro starší osoby („bílou knihu o službách pro seniory“), která stanoví základní strategii, priority, principy a kompetence poskytování zdravotních a sociálních služeb pro starší osoby. V rámci přípravy nové legislativy navrhnout opatření ke zvýšení provázanosti

zdravotní a sociální péče.

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: ČGGS, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví má své zástupce v pracovních skupinách pro legislativní řešení dlouhodobé péče při MPSV.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Připravovaný VZZ o dlouhodobé zdravotně-sociální péči nebyl v dubnu 2012 schválen LRV. Nyní se připravuje Společné memorandum ministra zdravotnictví a ministra práce a sociálních věcí ke zlepšení dostupnosti zdravotně-sociální péče. Tento dokument deklaruje potřebnost zlepšit legislativní ukotvení, dostupnost a kvalitu dlouhodobé zdravotně-sociální péče. Cílem je ve vzájemné spolupráci obou resortů co nejrychlejším způsobem zajistit legislativní změny, které povedou ke koordinovanému poskytování zdravotních a sociálních služeb v domácím prostředí klientů i v institucích.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

ČGGS připravila a ve výboru schválila koncepci geriatrické zdravotní a zdravotně sociální péče v roce 2009. Tato koncepce byla předložena MZ a byla i součástí Diskusního materiálu o dlouhodobé péči předaného MPSV.

6. D. *Zpracovat ekonomickou analýzu současného systému poskytování dlouhodobé péče v rámci zdravotnictví a sociálních služeb. Na základě této analýzy zpracovat návrh opatření v systému dlouhodobé péče a přijmout opatření k naplňování nové legislativy vymezující dlouhodobou péči, včetně způsobu její úhrady.*

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: ČGGS, ČSÚ, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

Nově připravovaná legislativa v podobě zákona o dlouhodobé zdravotně sociální péči, neprošla legislativní radou vlády a bylo rozhodnuto řešit tuto problematiku novelami stávajících právních předpisů (zákon o zdravotních službách, zákon o sociálních službách a zákon o veřejném zdravotním pojištění). V těchto novelách se upřesňují podmínky poskytování následné a dlouhodobé lůžkové péče. Tato oblast nebyla v minulosti uspokojivě legislativně ani věcně upravena. Tomu odpovídá i

nevyhovující praxe v dnešních léčebnách pro dlouhodobě nemocné a specializovaných odborných léčebných ústavech, která není v souladu s moderními trendy v následné a dlouhodobé péči v evropském kontextu.

Nejasnosti v náplni poskytovaných zdravotních služeb a nemoderní medicínská praxe v této oblasti se odrážejí v nesprávně nastavených úhradách a v podmínkách úhrad z veřejného zdravotního pojištění. Z toho plyne neefektivita financování následné a dlouhodobé lůžkové péče i domácí péče, ale také nejasný nárok na bezplatnou péči včetně neuspokojené poptávky po této péči při stárnutí populace. Návrhy novel budou dány do připomínkového řízení na jaře 2013.

Nový zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách definuje následné lůžkové zdravotní služby, které jsou poskytovány pacientovi, u kterého byla stanovena diagnóza a došlo ke stabilizaci jeho zdravotního stavu, zvládnutí náhlé nemoci nebo náhlého zhoršení chronické nemoci, a jehož zdravotní stav vyžaduje doléčení, dlouhodobé lůžkové zdravotní služby, které jsou poskytovány pacientovi, jehož zdravotní stav je stabilizovaný, nelze jej podstatně zlepšit a bez soustavného poskytování lůžkových zdravotních služeb se zhoršuje.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ekonomická analýza současného systému poskytování dlouhodobé péče v rámci zdravotnictví a sociálních služeb byla zpracována v rámci přípravy VZZ o dlouhodobé zdravotně-sociální péči. V rámci VZZ jsou rozpracovány také návrhy opatření v systému dlouhodobé péče. Přestože VZZ nebyl vládou schválen, bude se na pracích i nadále pokračovat - spolupráce obou resortů je deklarována ve Společném memorandu ministra zdravotnictví a ministra práce a sociálních věcí ke zlepšení dostupnosti zdravotně-sociální péče.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Zástupci ČGGS se zúčastnili jednání pracovní skupiny k této problematice.

Český statistický úřad

Ekonomické informace o zdravotnictví publikuje ČSÚ každoročně v systému zdravotnických účtů: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/3306-13-r_2013.

6. E. *Přijmout opatření na zvýšení provázanosti pečovatelské služby a domácí zdravotní péče a provázanost zdravotních a sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb. Stanovit kompetence a odpovědnost za koordinaci zdravotních a sociálních služeb pro seniory a dlouhodobé (zdravotněsociální) péče. Upravit podmínky předávání pacientů a informací o pacientech mezi poskytovateli zdravotní péče a sociálních služeb.*

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace.

Ministerstvo zdravotnictví

I nadále zůstává zachována možnost, aby poskytovatelé zdravotních služeb poskytovali služby sociální a naopak, aby poskytovatelé sociálních služeb mohli poskytovat ošetrovatelské zdravotní služby.

Základní povinnosti poskytovatelů zdravotních služeb upravuje zákon 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Patří mezi ně též povinnost předávání informací o zdravotním stavu pacienta z důvodu návaznosti poskytování dalších služeb.

Provázanosti zdravotních a sociálních služeb se budou věnovat novely stávajících právních předpisů MZ i MPSV.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Téma řešení je v rámci přípravy právní úpravy pro dlouhodobou péči.

Otázkou dlouhodobé péče se zabývá jedna z aktivit projektu Podpora procesů v sociálních službách. Prvním cílem klíčové aktivity je navrhnout efektivní, dostupný a kvalitní systém dlouhodobé péče. Tedy systém, ve kterém budou efektivně alokovány finanční zdroje a dlouhodobá péče bude dostupná a bude kvalitně poskytována, jak v domácím, tak i institucionálním prostředí

Systém dlouhodobé péče by měl přinést:

- Zvýšení dostupnosti, kvality a efektivity bez navýšení celkových výdajů z veřejných rozpočtů.
- Sjednocení dnes různých podmínek u poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb, které přinese odbourání dosavadní izolace těchto systémů a umožní klientům/uživatelům/pacientům a jejich blízkým více alternativ k zajištění péče.
- Prohloubení principu sdílení péče mezi profesionálními poskytovateli a osobami blízkými, což umožní udržení přirozených vazeb mezi klientem/uživatelem/pacientem a jeho blízkými, nabídne odlehčení neformálně pečujícím a rozšíří možnosti vzniku nových pracovních míst u poskytovatelů služeb.

Aktivita se bude zaměřovat především na přípravu podkladů a jednotlivých návrhů, které následně budou zapracovány do legislativních změn.

Výstupem realizační fáze jsou mj. analytické zprávy vyhodnocující výplatu příspěvku na péči, kapacitu a síť dlouhodobé péče, finanční toky ve veřejných a soukromých rozpočtech a potřeby zdravotně-sociální péče.

V rámci této aktivity se připravuje i nástroj hodnocení ve vztahu k příspěvku na péči.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Tyto aspekty jsou řešeny ve výše uvedené koncepci.

6. F. S využitím modelu Světové zdravotnické organizace „Stáří přátelská centra primární zdravotní péče“ (Age-friendly PHC) vytvářet vhodné legislativní

prostředí pro rozvoj primární péče a pro zvýšení její vstřícnosti vůči specifickým potřebám křehkých seniorů a zpracovat doporučení k využití modelu „stáří přátelské“ zdravotní péče v podmínkách České republiky.

Gesce: MZ, ČGGS

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, vědecké a vzdělávací instituce

Termín: průběžně

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Dle požadavku gestora opatření se zástupci ČGGS účastnili jednání a předali podklady. Byly vydány publikace na toto téma.

6. G. *Vhodným nastavením legislativních podmínek pro zdravotní pojišťovny reagovat na stárnutí populace a měnící se požadavky na zdravotní péči a zajistit dostupnost odborné geriatrické péče (nemocniční a ambulantní). Podpořit rozvoj odborné geriatrické zdravotní péče a uplatnění koncepce oboru geriatrické ČGGS ČLS JEP v praxi.*

Gesce: MZ

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

I v roce 2012 byla prioritou tvorba vhodných legislativních podmínek, tak aby mohly pojišťovny reagovat na stárnutí populace a měnící se požadavky na zdravotní péči, probíhá přípravou příslušných právních předpisů týkajících se zdravotního pojištění. V důsledku stárnutí populace narůstá i úhrada nákladů na zdravotní péči, která je poskytována v souvislosti se stářím. V tomto smyslu je, s ohledem na omezenost finančních prostředků, v zájmu pojišťoven podporovat např. v rámci preventivních programů takové aktivity, které by mohly napomoci snaze o zdravé a aktivní stáří. Systém veřejného zdravotního pojištění je solidární a postavení pojištěnce v něm je stejné nejen z hlediska zdravotního stavu, ale také z hlediska věku či sociálního zařazení.

Mamografický screening - vyšetření hrazené ze všeobecného zdravotního pojištění se provádí ve dvouletých intervalech od 45. roku věku ženy. Na preventivní prohlídku u gynekologa hrazenou z veřejného zdravotního pojištění včetně screeningového vyšetření karcinomu děložního hrdla má nárok jednou ročně každá žena. Od 55 let věku má nárok na preventivní vyšetření kolorektálního karcinomu každý občan ČR.

6. H. *Podporovat rozvoj rehabilitace v domácí a nemocniční zdravotní péči a aktivity vedoucí k co nejdelšímu zachování nezávislého způsobu života.*

Gesce: MZ, ČGGS, zdravotní pojišťovny

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Léčebná rehabilitace je součástí systému poskytování zdravotních služeb. V nově přijaté legislativní normě (zákon 372/2011 Sb.), je zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta (domácí péče) rozšířena o možnost poskytování umělé plicní ventilace a dialýzy.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Dle zadání gestora byla navržena příslušná opatření.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014, který byl přijat usnesením vlády č. 253, ukládá mj. rozvíjet jednotlivé oblasti rehabilitace osob se zdravotním postižením. V resortu MPSV se jedná o sociální rehabilitaci (upravenou v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) a pracovní rehabilitaci (podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti). V roce 2012 bylo na pečovatelskou službu přiděleno 499 587 000 Kč na sociální rehabilitaci 149 985 200 Kč a na soc. aktivizační služby pro seniory 55 394 000 Kč. Aktuálně MPSV pokračuje v přípravách legislativní úpravy koordinované rehabilitace.

6. I. Připravit koncepci rozvoje geriatrické rehabilitace a geriatrického ošetřovatelství a gerontopsychiatrické péče.

Gesce: MZ, ČGGS, zdravotní pojišťovny

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví ustavilo mezirezortní komisi pro vznik Strategie reformy psychiatrické péče, na kterou by měl navazovat i Plán péče o osoby s duševním onemocněním. Ve spolupráci s odbornou společností je navrhován vznik center duševního zdraví jako prvku systému péče, v nichž budou poskytovány služby jak zdravotní, tak i sociální. Vznik tohoto komunitního prvku systému péče o duševní zdraví podpoří hlavní cíl reformy, kterým je zkvalitnění a zpřístupnění péče lidem s duševním onemocněním.

Vláda dne 10. října 2012 přijala usnesením vlády č. 741 Návrh koncepce řešení problematiky Alzheimerovy choroby a obdobných onemocnění v České republice.

Současně bylo uloženo ministři zdravotnictví, aby do 31. prosince 2012 vytvořili meziřesortní a mezioborovou pracovní skupinu pro přípravu Národního akčního plánu pro Alzheimerovu nemoc a další obdobná onemocnění na léta 2014 - 2017, složenou ze zástupců Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zástupců krajů, zástupců sdružení měst a obcí, zástupců odborných společností České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně a dalších odborných a profesních organizací, jichž se dotýká tato problematika. Pracovní skupina byla ustavena.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Je připravena koncepce geriatrické péče a jejich návazností.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Aktuálně MPSV pokračuje v přípravách legislativní úpravy koordinované rehabilitace. Problematika se řeší v rámci pracovní skupiny k řešení problematiky koordinované rehabilitace.

6. J. *Do priorit v rámci programů výzkumu a vývoje v oblasti zdravotních služeb zpracovat výzkumné priority formulované v „Programu výzkumu v oblasti stárnutí pro 21. století“, který byl přijat v roce 2002 ve Valencii.*

Gesce: MZ

Spolupráce: ČGGS, odborná veřejnost, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

6. K. *Připravit metodiku komplexního geriatrického hodnocení a podmínky pro její využití ve zdravotních a sociálních službách, včetně při posuzování žadatelů a klientů zařízení dlouhodobé zdravotní a sociální péče. Podpořit opatření k prevenci institucionalizace a závislosti na dlouhodobé péči.*

Gesce: MZ, MPSV, ČGGS

Spolupráce: zdravotní pojišťovny, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2009

Ministerstvo zdravotnictví

Byla publikována a je dále rozšiřována metodika komplexního geriatrického hodnocení (Geriatrie pro praktické lékaře). Součástí publikace je nejen postup komplexního vyšetření, ale pojednává také o geriatrické farmakologii.

Zabránění institucionalizace a závislosti na dlouhodobé péči souvisí s opatřením 6. L., kde jsou uvedeny nové možnosti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Aktivity MPSV v této oblasti jsou popsány v části 6. E.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Metodika komplexního geriatrického hodnocení je navržena ve výše uvedené koncepci.

6. L. *Zvýšit dostupnost domácí zdravotní péče s důrazem na dostupnost domácí paliativní a hospicové péče a dostupnost pečovatelské služby ve všech oblastech České republiky. Zvážit možnost přijetí opatření na podporu většího využívání návštěvní služby, popř. možnosti dispenzarizace nebo depistáže zdravotně nebo sociálně ohrožených a rizikových seniorů.*

Gesce: MZ, MPSV

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2010

Ministerstvo zdravotnictví

Domácí péče je od devadesátých let nedílnou součástí moderního systému zdravotní i sociální péče v ČR. V posledních letech zaznamenala tato služba výrazný rozvoj, stávající stav agentur pokrývá, až na několik výjimek, dostatečně území celého státu. Pokud byla domácí péče indikována ošetřujícím lékařem, ordinované výkony se hradí ze zdravotního pojištění. V nově přijaté legislativní normě (zákon 372/2011 Sb.), je zdravotní péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta (domácí péče) rozšířena o možnost poskytování umělé plicní ventilace a dialýzy. Plynule narůstá kapacita hospiců, která je však stále nedostatečná.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Problematika není v současné době řízena MPSV. Koncepční řešení se hledá v návrzích dlouhodobé péče. Dostupnost pečovatelské služby (jediné jmenované sociální služby) je řešena v rámci krajského strategického plánování.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů opatření.

6. M. *Do vzdělávání praktických lékařů, jednotlivých lékařských specializací a příslušných nelékařských profesí zahrnout poznatky z oboru gerontologie a geriatrie a paliativní péče.*

Gesce: MZ, MŠMT

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Lékaři, kteří pracují v oboru geriatry, jsou absolventy specializačního vzdělávání podle zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů. Tito lékaři získali specializovanou způsobilost v základním oboru geriatry podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů, ve znění vyhlášky č. 361/2010 Sb., případně mohli získat zvláštní odbornou způsobilost v nástavbových oborech medicína dlouhodobé péče nebo paliativní medicína a léčba bolesti, event. gerontopsychiatrie.

V roce 2010 byla na základě podnětů z praxe a požadavků odborné zdravotnické veřejnosti vydána vyhláška č. 361/2010 Sb., kterou se mění vyhláška č. 185/2009 Sb., ve znění vyhlášky č. 361/2010 Sb. o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů. Jednou ze změn, které tato novelizace s účinností od 1. ledna 2011 přináší, je rozdělení dosavadního nástavbového oboru paliativní medicína a léčba bolesti na dva nástavbové obory, a to obor paliativní medicína a obor algeziologie.

Zdravotničtí pracovníci nelékařských zdravotnických povolání získávají odbornou, popř. specializovanou způsobilost podle zákona č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

Do příslušných vzdělávacích programů kvalifikačního studia jsou promítnuty poznatky z oborů geriatry, paliativní medicíny i algeziologie. Jejich specializační náplň je obsažena ve specializačních vzdělávacích programech:

Ošetrovatelská péče v interních oborech

Komunitní ošetrovatelská péče.

V průběhu roku 2010 byla připravena nová vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, která vstoupila v účinnost 1. března 2011 a nahradila vyhlášku č. 424/2004 Sb.

S problematikou je dále svázána tzv. malá novela výše uvedeného zákona č. 96/2004 Sb., která ve sledovaném období prošla legislativním procesem. Zákonem č. 105/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 96/2004 Sb., byly mj. posíleny kompetence zdravotnického asistenta. Některé problémy spojené s personálním zabezpečením provozu zařízení následné péče, ošetrovatelských lůžek nebo léčby dlouhodobě nemocných např. umožní řešit rozšíření okruhu činností, které nově mohou zdravotničtí asistenti vykonávat bez odborného dohledu (ošetrovatelská péče spojená se sebeobsluhou a uspokojováním základních potřeb pacientů).

Podpora specializačního vzdělávání je Ministerstvem zdravotnictví ČR realizována také prostřednictvím přidělování rezidenčních míst pro klinické obory včetně zaměření oboru na geriatrickou péči.

Další možnosti rozšiřování kompetencí nelékařských zdravotnických pracovníků lze uskutečnit absolvováním akreditovaných certifikovaných kurzů se zaměřením na jednotlivé kategorie nelékařských zdravotnických pracovníků s vazbou na konkrétní problematiku geriatry a paliativní péče:

Tvorba sociálně aktivizačního programu se zaměřením na seniory,

Ošetrovatelská péče v geriatry,

Ošetrovatelská péče zaměřená na seniora,

Paliativní péče pro všeobecnou sestru a porodní asistentku,

Specifická ošetrovatelská péče o nemocné vyšších věkových skupin,

Hospicová péče.

Na předmětnou problematiku geriatry, paliativní medicíny, algeziologie či péče o seniory v širším smyslu jsou dále zaměřeny vzdělávací a školicí akce krátkodobého charakteru jako je paliativní ošetrovatelská péče, zvláštnosti ošetrovatelské péče o seniory s poruchou paměti, nutriční péče o onkologické pacienty, příp. o seniory s nazogastrickou sondou nebo perkutánní gastrostomií, komunitní nutriční péče apod.

Nedílnou součástí těchto aktivit je podpora dobrovolnictví a péče v domácím prostředí pacienta.

6. N. *Podporovat edukační a další aktivity zaměřené na prevenci chronických nemocí a podporu zdraví (např. prostřednictvím zvýšení pohybových aktivit a zdravé výživy).*

Gesce: MZ

Spolupráce: MPSV, MŠMT, MZe, ČGGS regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Část všech programů specializačního vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků je zaměřena na edukační činnost.

Projekty neziskových organizací dotované prostřednictvím dotačního Programu grantové podpory mají jako jeden z cílů zajistit preventivní aktivity a zvýšení vlastní participace občanů na zdravotním stavu. Podporované projekty zahrnují např. rekondiční pobyty, docházkové akce (výcviky, kurzy), přednášky a distribuci informačních materiálů.

V rámci dotačního programu sekce hlavního hygienika „Národní program zdraví – projekty podpory zdraví“ byl v roce 2012 finančně podpořen projekt „Ovlivnění kondice ozdravením výživy a optimalizace pohybové aktivity“, který je cíleně zaměřen na zvýšení pohybových aktivit a zdravé výživy, nejen u seniorů.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Členové ČGGS provozují četnou edukační a přednáškovou činnost.

6. O. *V rámci vyhlášených programů pro občanská sdružení v oblasti sportu a tělovýchovy nadále v rámci Národního programu rozvoje sportu pro všechny uplatňovat projekty celostátního rozsahu zaměřené na seniory. Vytvářet podmínky pro zapojení fakult připravujících odborníky pro oblast sportu a tělesné výchovy do problematiky pohybových aktivit seniorů.*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

7. Rodina a péče

7. A. *Zahrnout problematiku mezigeneračních vztahů, výchovu ke kladným mezilidským vztahům v rodině a ve společnosti do rámcových vzdělávacích programů. Podporovat projekty a aktivity zaměřené na mezigenerační vztahy a mezigenerační spolupráci.*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Obsah doplňujícího vzdělávacího oboru tvoří šest aplikačních témat. Díky nim mohou žáci vhodněji a efektivněji realizovat osvojené sociální dovednosti v každodenním životě. Mezi aplikační témata patří:

Etické hodnoty

Sexuální zdraví

Rodinný život

Duchovní rozměr člověka

Ekonomické hodnoty

Ochrana přírody a životního prostředí

Předností Etické výchovy je, že počet a oblasti aplikačních témat nejsou uzavřeny, takže tento doplňující vzdělávací obor je otevřen inovacím, které by reflektovaly a snažily se řešit nejrůznější problémy současného člověka včetně problematiky stárnutí.

Doplňující vzdělávací obor Etická výchova používá především metody běžné v zážitkové pedagogice. Jedná se o rozhovor, diskusi, inscenační techniky,

didaktické hry, řešení problémové situace, besedy, projekty atd. Inovativní je metodický přístup vedoucí k osvojení sociální dovednosti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV realizuje každoročně dotační řízení pro nestátní neziskové organizace v oblasti podpory rodiny. V rámci dotačního programu jsou podporovány i vzdělávací, tréninkové a poradenské aktivity cílené na vztahy v rodině, včetně vztahů s prarodiči, a na mezigenerační spolupráci. Opatření je plněno.

7. B. *V rámci dotačních a dalších programů podporovat projekty zaměřené na spolupráci žáků v základním a středním vzdělávání se seniory (např. setkávání s pamětníky, poznávání rodinné a regionální historie, práce na PC, umělecká vystoupení).*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: *regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: průběžně

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V minulých letech nebyl v rámci dotačních programů žádný zaměřený přímo na spolupráci žáků se seniory. Je možné hovořit pouze o setkávání s pamětníky a o poznávání regionální historie v projektech, které byly zaměřeny na období 2. světové války a holocaustu.

7. C. *Podporovat výzkum a inovativní projekty a programy, které umožňují a usnadňují život v přirozeném sociálním prostředí, zajišťují mobilitu a bezpečnost v domácím prostředí a okolí a zvyšují soběstačnost starších osob.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: *MZ, ČGGS, výzkumné a vzdělávací instituce, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V roce 2012 nebyla předložena žádná výzkumná potřeba na téma uvedená v bodě 7. C.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů opatření.

7. D. *Podporovat rozvoj a dostupnost respitních sociálních a zdravotních služeb poskytujících odbornou podporu, informace a pomoc rodinám a pečovatelům. Podporovat projekty a organizace zaměřené na poskytování poradenství a pomoci seniorům a pečujícím rodinám.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MZ, ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV může podporovat pouze provoz, a to v odlehčovacích sociálních službách, nikoli ve zdravotnických. Dostupnost je opět řešena v rámci krajského strategického plánování. MPSV v rámci svých dotačních řízení podporuje poradenství.

Ministerstvo zdravotnictví

S cílem zajistit zdroj informací a odbornou podporu pro neformální pečovatele poskytlo Ministerstvo zdravotnictví v roce 2012 finanční prostředky na provoz internetového portálu „Pečující online“ s cílem pomoci rodinným příslušníkům v jejich úsilí starat se o závislého seniora v prostředí, kde se cítí nejlépe, tj. doma. Tento portál byl podpořen z dotačního programu i v roce 2011. Internetový portál je zdrojem cenných informací z oblasti zdravotně sociální péče. Rodinní příslušníci se např. mohou písemnou formou dotázat odborníků na otázky, které je zajímají. Tento projekt byl vybrán EU jako jeden z příkladů dobré praxe.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Úkol byl plněn dle vyžádání gestorů opatření.

7. E. *Při finanční podpoře poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb preferovat takové služby, které podporují život ve vlastním sociálním prostředí a usnadňují pečovatelům uplatnění na trhu práce.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MZ, ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, sociální partneři, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Toto opatření je zakotveno v Prioritách rozvoje sociálních služeb, které lze najít na webu MPSV na straně 9:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/7759/Priority_rozvoje_soc_sluzeb.pdf

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Byly předány návrhy k plnění tohoto opatření.

Z. F. Podporovat vzdělávací programy pro neformální i profesionální pečovatele.

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: MŠMT, ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

V rámci portálu Pečující on-line je možné získat informace o publikacích a vzdělávání.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV podporuje realizaci vzdělávacích programů pro neformální i profesionální pečovatele. V období 2007 až červen 2012 bylo akreditováno 677 kvalifikačních kurzů pro pracovníky v sociálních službách podle §37 vyhlášky č. 505/2006 Sb., 2 942 kurzů pro cílovou skupinu pracovník v sociálních službách – celoživotní vzdělávání a 664 kurzů pro cílovou skupinu fyzické osoby, které poskytují pomoc příjemcům příspěvku na péči (neprofesionální pečovatelé).

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Tato činnost byla uskutečněna v rámci působnosti ČGGS a ve spolupráci s dalšími subjekty.

Z. G. Navrhnout opatření na podporu zaměstnanců pečujících o osoby se sníženou soběstačností, včetně opatření na zvýšení dostupnosti flexibilní pracovní doby a dalších opatření na podporu pečovatelů a souladu zaměstnání a rodinného života. Podporovat zaměstnavatele vytvářející vstřícné podmínky pro pečovatele.

Gesce: MPSV

Spolupráce: sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci akreditační činnosti MPSV podporuje vzdělávací instituce, které připravují vzdělávací programy pro pečující. Z těchto důvodů bylo také v příslušné legislativě doplněno oprávnění takovéto kurzy akreditovat.

MPSV prostřednictvím Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů usiluje o zapojení seniorů do rozhodování o otázkách, které se jich významně dotýkají a které mají značný vliv na kvalitu života starších

osob. Senioři, obdobně jako rodiče pečující o děti, mají např. potřebu flexibilní úpravy pracovní doby.

V rámci Rady vlády pro seniory a stárnutí populace na 19. zasedání rady dne 16. dubna byla zřízena a schválena Ad hoc pracovní skupina pro age management. K hlavním cílům pracovní skupiny je prosazovat systém řízení zohledňující věk a schopnosti zaměstnanců, tzv. Age Management, mezi zaměstnavateli včetně medializace problému na veřejnosti.

V rámci Rady vlády pro rovné příležitosti, resp. Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života, byla ustavena pracovní skupina k „provozním důvodům“ dle § 241 zákoníku práce, která zpracovala dotazníky pro zaměstnavatele, inspektoráty práce, odborové organizace apod., které se vztahují k tématu zvláštních provozních důvodů. Na základě těchto dotazníků budou následně zhodnoceny možnosti dalších kroků v této oblasti.

V roce 2012 Výbor pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích zpracoval podnět pro Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů k uplatňování strategie „+1“. Cílem tohoto podnětu je podpora pestřejší a lépe fungující státní správy a snížení její vertikální genderové segregace. Podnět doporučuje vládě ČR, aby uložila jednotlivým ministerstvům a dalším ústředním orgánům státní správy, aby v rámci své organizační struktury (a v rámci organizační struktury obchodních společností, v nichž mají majetkovou účast), přijaly a dodržovaly strategii, jejímž výsledkem bude v každém kalendářním roce zvýšení počtu žen nebo mužů na dané úrovni vedení o jednu/jednoho, až do podílu alespoň 40 % jak žen, tak mužů. Podnětem k uplatňování strategie „+1“ se Rada zabývala na svém zasedání dne 8. ledna 2013 a následně jej na zasedání dne 13. května 2013 schválila. Přestože strategie „+1“ řeší primárně genderovou vyváženost, umožňuje uplatnění diversity napříč věkovou strukturou zaměstnanců na všech úrovních a napomáhá také prosazení konceptu Age Managementu ve firmách a institucích.

7. H. Analyzovat možnost zavedení pečovatelské dovolené v podmínkách ČR.

Gesce: MPSV

Spolupráce: sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Podle § 191 zákoníku práce zaměstnavatel je povinen omluvit nepřítomnost zaměstnance v práci mimo jiné i po dobu ošetřování dítěte mladšího než 10 let nebo jiného člena domácnosti podle § 39 zákona o nemocenském pojištění. Tímto jiným členem domácnosti může být samozřejmě i senior, tělesně nebo mentálně postižená osoba. Zákonem je tako osoba definována jako „jiný člen domácnosti, jehož

zdravotní stav z důvodu nemoci nebo úrazu vyžaduje nezbytně ošetřování jinou osobou“.

V § 240 a 241 zákoníku práce jsou upraveny zvláštní podmínky zaměstnanců pečujících o děti a jiné fyzické osoby.

Podle § 240 zákoníku práce těhotné zaměstnankyně a zaměstnankyně a zaměstnanci pečující o děti do věku 8 let smějí být vysíláni na pracovní cestu mimo obvod obce svého pracoviště nebo bydliště jen se svým souhlasem; přeložit je může zaměstnavatel jen na jejich žádost. Toto omezení týkající se vysílání na pracovní cestu a přeložení platí i pro osamělou zaměstnankyni a osamělého zaměstnance, kteří pečují o dítě, dokud dítě nedosáhlo věku 15 let, jakož i pro zaměstnance, který prokáže, že převážně sám dlouhodobě pečuje o osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost).

Podle § 241 odst. 2 zákoníku práce požádá-li zaměstnankyně nebo zaměstnanec pečující o dítě mladší než 15 let, těhotná zaměstnankyně nebo zaměstnanec, který prokáže, že převážně sám dlouhodobě pečuje o osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost), o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby, je zaměstnavatel povinen vyhovět žádosti, nebrání-li tomu vážné provozní důvody.

Zákoník práce tedy upravuje jak pracovní volno, tak možnost úpravy pracovní doby pro pečující osoby.

7.1. Zpracovat koncepci péče o truchlící a pozůstalé a vytvářet podmínky pro zvýšení kvality jejich života.

Gesce: MMR

Spolupráce: MPSV, MZ, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

Za plnění tohoto úkolu byl v rámci MMR zodpovědný Odbor rozvoje a strategie regionální politiky. Šlo o oblast péče o pozůstalé, konkrétně o poradenství v této problematice (jak postupovat při úmrtí, jak zajistit pohřeb a hrob).

Koncepce MMR byla naplněna v profesní kvalifikaci Poradce pro pozůstalé (viz <http://www.mmr.cz/Pohrebnictvi/Koncepce-Strategie/Pece-o-pozustale-v-CR>). MMR na toto téma vydalo tři brožurky pro pozůstalé (2010, 2011 a 2013).

MMR v souladu se zákonem o dalším vzdělávání autorizovalo v roce 2012 čtyři osoby, renomované psychology a antropology. První autorizované ověřování znalostí a odborných dovedností uchazečů o profesní kvalifikaci poradce pro pozůstalé proběhlo ve dnech 28. – 29. září 2012 v domově pro seniory Dřevčický Park.

Přípravný kurz ke zkoušce Poradce pro pozůstalé v rozsahu 81 hodin teoretické výuky a 40 hodin praktické výuky se poprvé uskuteční v září a říjnu 2013 v Klatovech. Odpovědnou osobou je paní Hana Formanová, Velenovy 155, Nalžovské Hory, PSČ 341 01, IČO 75398419, Email: vse-pro-venkov@seznam.cz. Číslo akreditace MSMT-50041/12-212/1099.

Povolání poradce v poradenství pro pozůstalé bylo zařazeno do Národní soustavy povolání: http://katalog.nsp.cz/karta_p.aspx?id_ip=101680&kod_sm1=20.

8. Participace a lidská práva

8. A. *Podporovat zapojení seniorů, včetně prostřednictvím seniorských a proseniorských organizací a poradních seniorských rad, do rozhodování o otázkách, které se jich významně dotýkají a které mají značný vliv na kvalitu života starších osob. Klást důraz na zapojení znevýhodněných skupin seniorů, včetně seniorů z etnických a jiných menšin.*

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolupráce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, regionální a místní samospráva, výzkumné a vzdělávací instituce, seniorské a proseniorské organizace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR jedná v rámci podpory seniorských sdružení s jejich zástupci a umožňuje jim konzultace problematických témat. MMR finančně podpořilo Radu seniorů ČR.

Ministerstvo kultury

Pokud jde o řešení problematiky seniorů z etnických a jiných menšin, některé příspěvkové organizace Ministerstva kultury jsou na řešení této problematiky přímo orientovány či k řešení problematiky menšin přímo zřízeny, např. Muzeum romské kultury.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci posílení společenského uplatnění seniorů a v souladu s obsahem a cíli Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 je každoročně vyhlašován dotační program Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností, jehož účelem je podpořit občanská sdružení zaměřená na aktivity ve prospěch seniorů, na zvýšení kvality života seniorů, problematiku spojenou se stárnutím populace, uspokojování potřeb starších osob a prosazování zájmů seniorů jako aktivních partnerů ve společnosti. Cílem programu je podpora aktivizace seniorů, hájení jejich zájmů a práv, aktivity

směřující ke společenskému uplatnění seniorů a přímá práce se seniory (nikoliv však odborné aktivity spadající např. pod Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.). MPSV prostřednictvím Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů usiluje o zapojení seniorů do rozhodování o otázkách, které se jich významně dotýkají a které mají značný vliv na kvalitu života starších osob. Zapojení proseniorských organizací do činnosti Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů probíhá zejména prostřednictvím Výboru pro prevenci domácího násilí, který je zřízen při Radě a ve kterém je zastoupena organizace Život 90 (od února 2012 formou řádného členství). Dne 29. května 2012 se uskutečnilo zasedání Rady, na kterém se Rada zabývala mimo jiné Souhrnnou zprávou o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, jež se kromě domácího násilí v partnerských soužitích zabývá také násilím na dalších osobách, včetně seniorů a senierek. Souhrnná zpráva za rok 2011 o plnění NAP DN, včetně stanoviska Výboru, byla Radou projednána a následně vládou ČR vzata na vědomí usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 12.

Rada seniorů České republiky

Rada seniorů ČR participuje na tvorbě sociálního, zdravotního a bytového zákonodárství státu. V roce 2012 zaujala stanovisko a vypracovala připomínky a konkrétní legislativní návrhy k 10 návrhům právních předpisů. V této souvislosti bylo uplatněno 34 zásadních připomínek a předloženo 9 legislativních návrhů. Představitelé Rady seniorů ČR jsou též členy Rady vlády pro seniory a stárnutí populace, kde podněty a připomínky ke zkvalitnění života seniorské populace pravidelně předkládají a uplatňují. Na úrovni krajů jsou zakládány krajské rady seniorů jako partnerské orgány krajských samospráv a na úrovni měst městské rady seniorů jako partnerské poradní orgány městských samospráv. Krajské rady seniorů spolupracují s Krajskými úřady na tvorbě a kontrole plnění střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb, dále na koncepčních záležitostech ve zdravotnictví, dopravní obslužnosti, atd. V roce 2012 působily krajské rady seniorů kromě Libereckého, Pardubického a Karlovarského kraje již ve všech krajích České republiky. Tj. od roku 2008 došlo k rozšíření ze 3 na 11 krajských rad seniorů. Zakládání a činnost krajských rad seniorů je podporována uzavřeným Memorandem o spolupráci mezi Radou seniorů a Asociací krajů ČR. Městské rady seniorů zase participují na tvorbě komunitních plánů sociálních služeb, zaujímají stanoviska a návrhy k dostupnosti nájemního bydlení seniorské populace, ke kvalitě zdravotní péče, k městské hromadné dopravě, atd. Vše viz zpráva o činnosti Rady seniorů ČR za rok 2012 a zprávy za léta předchozí.

8. B. *Podporovat zapojení starších osob do dobrovolnických aktivit a vytvářet podmínky pro zapojení dobrovolníků do aktivit určených pro seniory. Podpořit medializaci dobrovolnictví.*

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: MV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové

organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

MZ vydalo Metodické doporučení týkající se zavedení dobrovolnického programu v nemocnicích, které je uveřejněno ve Věstníku MZ č. 6/2009 (<http://portalkvality.mzcr.cz/Odbornik/Pages/136-Metodicke-doporuceni-pro-zavedeni-dobrovolnickeho-programu-v-nemocnicich.html>). Činnost dobrovolníků ve zdravotnických zařízeních je každoročně podporována z dotačního programu MZ.

Ministerstvo vnitra

Podpora neziskových organizací, které poskytují služby seniorům, je součástí aplikace zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o dobrovolnické službě). Zákon o dobrovolnické službě v ustanovení §2 odst. 1 písm. a) přímo uvádí pomoc seniorům jako jednu z oblastí, kde je dobrovolnická činnost vykonávána. V roce 2012 bylo akreditováno 37 nových projektů zaměřených na pomoc seniorům.

Uplatnění dobrovolníků je v těchto projektech široké. Dobrovolníci v nich působí ve skupinových aktivitách (např. organizace přednášek, vzdělávacích klubů, pořádání výletů, koncertů, výstav, trénování paměti) nebo jsou zapojeni do individuálních dobrovolnických činností (např. volnočasové aktivity podle zájmu seniora, jednorázové doprovody na úřad, k lékaři apod.).

Dobrovolnická služba je realizována jak u seniorů v jejich domácnostech, tak u seniorů, kteří žijí v domovech pro seniory, na odděleních pro dlouhodobě nemocné apod. Cílem dobrovolnické pomoci je aktivizovat seniory, přispět k udržení soběstačnosti a zvýšit kvalitu jejich života.

Senioři se v akreditovaných projektech dobrovolnické služby zapojují také jako dobrovolníci. Prostřednictvím dobrovolnické služby senioři působí ve veřejném životě, aktivně tráví čas a využívají svých nabytých zkušeností. Dobrovolnickou službu vykonávají v celém spektru oblastí vyjmenovaných zákonem. Zejména se uplatňují v dobrovolnické pomoci při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, pomáhají osobám se zdravotním postižením, seniorům a osobám sociálně znevýhodněným.

Podle ustanovení § 11 zákona o dobrovolnické službě jsou státní účelové dotace udělovány na akreditované dobrovolnické projekty, jejichž cílovými skupinami jsou také senioři.

Rada seniorů České republiky

Veškerá činnost funkcionářského aktivu Rady v centru, krajích a městech, jakož i všech 24 členských organizací, 40 členských klubů a 8 členských městských rad seniorů je realizována bezúplatně, tj. dobrovolnický. Placení jsou pouze experti v bezplatných poradnách Rady a jejich členských organizací. Dobrovolnický jsou tedy zajišťovány stovky besed, vzdělávacích, kulturních, rekreačních, společenských,

turistických a sportovních akcí pro 320 000 členů Rady seniorů ČR. Některé organizace Rady navíc zajišťují terénní pomoc a služby kolegům při obstarávání domácnosti a osobní péči.

8. C. Podporovat zapojení starších osob do kulturních aktivit a projektů, které umožňují prezentaci těchto aktivit. Podporovat dostupnost kulturních událostí, památek a dalších kulturních a duchovních hodnot starším osobám ohroženým izolací a sociálním vyloučením.

Gesce: MK

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo kultury

Podpora projektů, umožňujících seniorům jejich seberealizaci, byla součástí programů vyhlášených odborem regionální a národnostní kultury v programu na podporu kulturních aktivit zdravotně postižených občanů, ale také, i když v menším rozsahu, v programu na podporu neprofesionálních uměleckých aktivit. Podporované projekty v obou programech poskytují široké pole působnosti a zapojení seniorů při jejich realizaci je zcela běžnou záležitostí.

V rámci dotačního výběrového řízení na podporu neprofesionálních uměleckých aktivit Ministerstvo kultury podporuje projekty zaměřené na seniory, ale ve větší míře akce, které nejsou primárně cílené na skupinu seniorů, avšak senioři jsou jejich účastníky a často se také zapojují i do organizačních příprav a samotné realizace. Jedná se o přehlídky, festivaly a jiné otevřené akce v oblasti folkloru, divadla, foto, filmu, které mají prokazatelný a nezastupitelný význam pro českou kulturu. V roce 2012 byly v tomto programu podpořeny projekty:

Předkladatel	Projekt	Dotace v Kč
Česká obec sokolská, Praha	Národní přehlídka sokolských pěveckých sborů	60 000
Český klub kinoamatérů, Praha	Rodinné amatérské video 2012	10 000
Český svaz pro film a video, Kroměříž	XIX. Seniorforum 2012, mezinárodní soutěž filmů	30 000
Osvětová beseda Vysokov	Vysokovský kohout, 45. ročník	30 000
Divadelní soubor Erben, Miletín	X. Národní přehlídka seniorského divadla	70 000
Filmový klub v Rychnově nad Kněžnou	Rychnovská osmička	40 000

Folklorní sdružení Strážnicko – Veselsko, Strážnice	Folklorní festival SENIOŘI 2012	30 000
Společnost pro kulturu obce Strání	Fašank 2012	35 000
Svaz učitelů tance, Chrudim Ing. Černý	Plesové choreografie a párové tance	70 000
Celkem		375 000

Příspěvková organizace Ministerstva kultury NIPOS podporuje ve formě přehlídek a setkání a soutěží umělecké aktivity seniorů. S využitím zahraničních zkušeností byla v roce 1995 koncipována Národní přehlídka seniorského divadla. Jako bienále se konala na různých místech ČR, v posledních několika letech se konala ve Znojmě (pořadatel je kulturní zařízení města Znojemská beseda) a v roce 2012 ji poprvé uspořádal DS Erben Miletín. Přehlídka umožňuje setkání seniorských divadelníků, kteří jsou většinou členy mezigeneračních divadelních souborů. Programová rada ustavená NIPOS vybrala sedm inscenací, které byly uvedeny a rozebrány v semináři vedeném prof. Císařem, prof. Laurinem a dr. Strotzerem. Nejzajímavější inscenace byla doporučena do programu Jiráskova Hronova 2013. Přehlídka získala neinvestiční dotaci MK ve výše uvedeném výběrovém řízení.

NIPOS dále spolupracuje s akcí Seniorforum. Koná se od r. 1993, z toho od r. 2003 je pod patronací mezinárodní nevládní organizace neprofesionálního filmu UNICA. Jde o jedinou takto vymezenou soutěž (filmaři od 58 let) nejen v ČR, ale pokud je nám známo, i ve světě. Pořadatelem je Český svaz pro film a video v Kroměříži.

NIPOS využívá na svých akcích rovněž seniorské folklorní skupiny, které se v posledních deseti letech začaly utvářet u mnoha folklorních souborů buď jako jejich součást nebo jako samostatná složka. V posledních letech folklorní festival „Senioři“, jehož pořadatelem je Folklorní sdružení Strážnicka-Veselska, Horňácka, Strážnice. Tento folklorní festival vznikl z potřeb bývalých tanečníků folklorních souborů setkávat se a hlavně se aktivně zapojovat do činnosti, kterou vykonávali po mnoho let v souborech. Úmyslem sdružení bylo založit novou tradici, která je naprosto ojedinělá v České republice.

Přehlídky, soutěže a výstavy pořádané NIPOS v jednotlivých oblastech neprofesionálního umění jsou otevřeny pro všechny věkové kategorie. Zejména v technických oborech jako jsou film a fotografie se každoročně mezi účastníky objevují senioři jako autoři. Díky mnohaletým zkušenostem a umělecké zralosti patří jejich práce mezi nejzajímavější.

Bohaté zkušenosti a dlouholetá praxe seniorů je stále využívána zejména při realizaci vzdělávacích akcí. Senioři se uplatňují především jako lektoři na seminářích, dílnách a vedoucí dětských folklorních nebo pěveckých souborů. V oblasti amatérského divadla je aktivní účast seniorů velmi patrná. V čele řady amatérských souborů stojí dlouholetí zkušené senioři, kteří působí nejen jako vedoucí souborů, ale současně i jako aktivní herci. Je možné se s nimi setkat na prestižních národních

přehlídkách, kde sklízí stále úspěchy u publika. Jako příklad lze uvést Divadelní soubor Boleradice a Divadelní soubor Luže. V obcích, kde působí tyto soubory, jsou díky nadšení seniorů do divadelní činnosti zapojeni téměř všichni občané obce.

Ve výběrovém dotačním řízení v programu na podporu kulturních aktivit zdravotně postižených občanů a seniorů jsou podporovány zejména projekty zaměřené na využití terapeutické funkce kultury, arteterapeutické programy pro zdravotně postižené občany a seniory, prezentaci umělecké tvorby jako cesta k ovlivňování veřejnosti, činnost zdravotně postižených profesionálních umělců a seniorů v amatérských souborech a dílnách s účastí profesionálních umělců a lektorů, uměleckou tvorbu profesionálních a neprofesionálních umělců pro zdravotně postižené, seniory a dlouhodobě nemocné v nemocnicích a ústavech sociální péče, zájmové a vzdělávací aktivity pro zdravotně postižené občany a seniory v kulturních oborech ve volném čase, usnadnění přístupu ke kultuře odstraňováním informačních bariér, usnadnění komunikace (zvukové knihy a časopisy, tlumočení divadelních představení, titulování filmů apod.), odstraňování architektonických bariér v kulturních zařízeních (rozumí se technické vybavení neinvestičními prostředky).

S ohledem na kulturní a duchovní potřeby starší generace jsou podporovány zvláště projekty, které nabízejí hodnotné využití volného času seniorů a jsou zdrojem jejich seberealizace a sociálních kontaktů. Kulturní aktivity, jež jsou obsahem podporovaných projektů, přispívají k prevenci sociálního vyloučení a izolace seniorů a jsou příležitostí pro posílení mezigeneračních kontaktů a sounáležitosti.

Ze 77 oceněných projektů bylo v roce 2012 podpořeno celkem 56 projektů buď přímo zaměřených na cílovou skupinu seniorů, nebo ji alespoň okrajově postihovaly:

Předkladatel, místo	Projekt	Dotace
APPN, o.s., Praha	www.zpravy-pro-neslysici.cz	50 000
Buena Vista Vinohrad, Praha	Pěvecké sdružení Buena Vista Vinohrad	30 000
Centrum sociálních a zdravotních služeb Poděbrady, o.p.s.	Šikovné ruce našich seniorů - pro radost a potěšení 2012	70 000
Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, o.s., Praha	Pravidelné komentované prohlídky muzeí a galerií tlumočené do znakového jazyka pro neslyšící	53 000
	Síť divadelních a hudebních aktivit pravidelně tlumočených do znakového jazyka pro neslyšící	150 000
Českomoravská jednota neslyšících, občanské sdružení, Brno	Rozvíjení kulturních aktivit neslyšících občanů, dětí a mládeže	30 000
	Zájmové a vzdělávací aktivity neslyšících ve volném čase	30 000
Diakonie ČCE - středisko	Nové terapeutické techniky při práci	25 000

v Myslibořicích	se seniory a zdravotně postiženými klienty	
Diakonie ČCE - středisko Vsetín	SENIORSTAR	34 000
Diecézní charita Brno	Kulturní program kavárny Anděl, Effety a Chráněného bydlení	50 000
Domov pro seniory Kaplice	Kulturní a vzdělávací akce v centru aktivizačních činností v Domově pro seniory Kaplice	13 000
Domov Sue Ryder, o.p.s., Praha	Arteterapie pro zdravotně postižené seniory v Domově Sue Ryder	25 000
	Komunitní centrum Domova Sue Ryder - integrační aktivity pro seniory	25 000
Evropské centrum pantomimy neslyšících, brno	Mezikrajové postupové přehlídky OTEVŘENO v Hradci Králové a v Plzni	34 000
FOKUS Praha, o.s.	Cirkus Bombastico Fokus	66 000
	Týdny pro duševní zdraví 2012	30 000
FOKUS Labe	Týdny pro duševní zdraví 2012	50 000
Hospic sv. Jana N. Neumanna	Kultura jako lék pro nevléčitelně nemocné pacienty	85 000
Charita Český Těšín	Živý domov	30 000
Charita ČR, Praha	S.T.A.R.I. - Společně, talentovaně, aktivně, radostně, iniciativně	80 000
Charita Hranice	Výtvarně dramatický ateliér v Denním centru Archa	55 000
Charita Zábřeh	TVOŘ A BUDEŠ STVOŘEN II.	30 000
Iskérka, Rožnov pod Radhoštěm	Týdny pro duševní zdraví 2012	25 000
Krajská knihovna Karlovy Vary	"Kulturní aktivity pro nevidomé, neslyšící a seniory v roce 2012"	45 000
Krajská knihovna Vysočiny, Havlíčkův Brod	Nedovolte mozku stárnout aneb Využití literatury a čtení k tréninku paměti	48 000
Ledovec, o.s., Ledce	Cirkus Paciento - štace 2012	60 000

Město Horažďovice	Seniorům Dokořán	25 000
Městská knihovna Sokolov	Nebud'te sami, přij'dte k nám	30 000
Městská pečovatelská služba Louny s denním stacionářem	Art brut umělec vystavuje v Lounech	12 000
Občanské sdružení Baobab, Praha	Výtvarný ateliér pro lidi s duševním onemocněním	50 000
Občanské sdružení Benediktus, Chotěboř	BeneBendTúr - koncerty kapely lidí s mentálním postižením	30 000
Občanské sdružení Kolumbus, Ústí nad Labem	Svět umění za okny - Výstavy umělecké tvorby duševně nemocných občanů	35 000
Občanské sdružení MARTIN při OU pro žáky s více vadami, Praha	Přiblížení Prahy a českých tradic osobám s mentálním postižením skrze výtvarnou činnost	30 000
Občanské sdružení Mluvicí kniha, Praha	VÝROBA AUDIODĚL - "DIVADLO S AUDIOPOISEM" PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ A NEVIDOMÉ	200 000
	VÝROBA AUDIODĚL - "ZVUKOVÉ KNIHY" PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ A NEVIDOMÉ	280 000
Občanské sdružení na pomoc zdravotně postiženým LIPKA, Tetín (Prostějov)	Využití terapeutické funkce kultury ke kompenzaci znevýhodnění zdravotním postižením	40 000
Občanské sdružení Slepíši, Tasov	UMĚNÍ S HANDICAPEM	40 000
Obec Hlásná Třebaň	Aktivní stáří - podpora aktivního života seniorů	45 000
Oblastní charita Červený Kostelec	Arteterapeutické programy a terapeutická funkce kultury pro lidi nemocné roztroušenou sklerózou	60 000
Oblastní unie neslyšících Olomouc	Výstava fotografií osob se sluchovým postižením (Luděk Lauermann a Karolína Hyklová)	21 500
Okamžik - sdružení pro podporu nejen nevidomých, Praha	Kulturní akce Hmateliéru pro nevidomé	30 000
Pražská organizace vozíčkářů, Praha	Mapování bezbariérovosti kulturních objektů hlavního města Prahy	85 000
ProART o.s., Praha	Taneční divadlo s a bez hendikepu	40 000

	na festivalu ProART 2012	
Regionální knihovna Karviná	Filmový klub pro nevidomé a slabozraké při Regionální knihovně Karviná	19 000
Sdružení pro komplexní péči při dětské mozkové obrně (SDMO), o. s., Praha	Dílna tvůrčího psaní - nástroj integrace osob s DMO	15 000
Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Praha	Propagace a prezentace zrak. postižených umělců a rozšiřování možností jejich uplatnění v kult. dění	110 000
Sociální služby pro seniory Olomouc, příspěvková organizace	Arteterapie a kulturní aktivity pro uživatele služeb chráněného bydlení a centra denních služeb organizace	25 000
Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, Praha	Prezentace umělecké tvorby jako cesta k ovlivňování veřejnosti	60 000
	Zájmové a vzdělávací aktivity v kulturních oborech ve volném čase	60 000
SPOLU Olomouc	"Kultura pro všechny 2012"	30 000
SPOLU Olomouc	Fimfárum - festival tvořivosti a fantazie lidí se zdravotním postižením i bez	40 000
Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR, Praha	Pantomima neslyšících	60 000
ŠANCE ŽÍT - CHANCE BE LIVE, Chomutov	HUDBA 20. století - vzdělávací akademie pro seniory II. ročník	25 000
	HUDBA SVĚTLO NEVIDOMÝCH - II. ročník	20 000
Štěpán Kysilka, Hostivice	Filmy pro těžce zrakově postižené	250 000
Nadace Leontinka, Praha	Neviditelný svět hudby	82 000
Celkem		3 072 000

Snaha o zapojení starších osob do kulturních aktivit a podpora dostupnosti kulturních událostí a památek se promítá také do cenové politiky vstupného, která je uplatňována formou slev rodinného vstupného, zlevněného vstupného pro seniory, zdravotně postižené, studenty a děti.

Také příspěvková organizace NÚLK podporuje dostupnost kulturních akcí i památek sníženým vstupným pro seniory. Při pořádání kulturních aktivit NÚLK poskytuje důchodcům slevy na vstupném ve výši 50 %. Při Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici mají senioři ve věku nad 70 let vstup zcela zdarma.

Senioři se podílejí na plnění úkolů hlavní činnosti NÚLK, na práci v poradních orgánech ředitele (jsou členy redakčních rad, programové rady a senátu MFF, hodnotících porot, jsou autory pořadů, působí jako lektori aj.).

K dostupnosti poskytovaných služeb pro starší občany přispívá NÚLK bezbariérovým přístupem do festivalového areálu i Muzea vesnice jihovýchodní Moravy, v roce 2012 byl dokončen projekt bezbariérového přístupu a bezbariérového sociálního zařízení pro návštěvníky strážnického zámku. Zámecký park slouží jako rekreační park pro obyvatele a návštěvníky města Strážnice i celého okolí.

Dalším nástrojem je např. iniciativa NPÚ v nabídce prohlídkových tras v rámci objektu a jejich dalším rozšiřováním a usnadněním dostupnosti, s ohledem na starší nebo hendikepované návštěvníky.

V oblasti médií a audiovize podle nového výše uvedeného zákona o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání *„je poskytovatel audiovizuální mediální služby na vyžádání povinen tam, kde je to účelné, poskytnout k pořadu otevřené titulky nebo skryté titulky nebo tlumočení do českého znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením a zvukovou stopu určenou pro osoby se zrakovým postižením, má-li je k dispozici, nebo jinak zajistit, aby některé pořady poskytované v rámci audiovizuální mediální služby na vyžádání byly přístupné osobám se sluchovým postižením a osobám se zrakovým postižením.“*

Tento zákon rovněž novelizoval ustanovení § 3 odst. 1 písm. k) zákona o České televizi. Česká televize má tedy nadále povinnost opatřovat alespoň 70 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky a nově alespoň 2 % vysílaných pořadů vyrábí v českém znakovém jazyce nebo opatřuje simultánním tlumočením do českého znakového jazyka pro osoby se sluchovým postižením a dále alespoň 10 % vysílaných pořadů zpřístupňuje pro osoby se zrakovým postižením.“

Dle ust. § 32 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je provozovatel celoplošného televizního vysílání s licenci povinen opatřit minimálně 15 % vysílaných pořadů skrytými nebo otevřenými titulky pro sluchově postižené.

Podle § 3 odst. 2 nově přijatého zákona o audiovizi je distributor českého audiovizuálního díla povinen opatřit jeho rozmnoženiny rozšiřované veřejnosti na území České republiky titulky pro sluchově postižené a označit obaly takových rozmnoženin nápisem „Titulky pro sluchově postižené“.

Řada pražských kin (například Bio Oko, kino Aero, kino Světozor) pořádá pravidelné projekce určené seniorům za zvýhodněné ceny. Promítací sál Národního filmového archivu Bio Ponrepo (příspěvková organizace MK) seniorům poskytuje slevu z ceny celoroční legitimace.

Příspěvkové organizace v gesci odboru umění, literatury a knihoven se podílejí na zpřístupnění kulturních služeb seniorů především systémem zvýhodněného vstupného. Pražský filharmonický sbor na koncerty, které pořádá, poskytuje seniorům 50% slevu ze vstupného, veřejné generální zkoušky České filharmonie jsou věnovány převážně seniorům, prostor Rudolfiny je nejen pro seniory přizpůsoben osobám s omezeným pohybem (bezbariérový přístup) a v budoucnu je plánováno

toto opatření ještě rozšířit. Národní divadlo poskytuje seniorům zvýhodněné předplatné, kdy v rámci běžného předplatného senioři získávají další slevu při věrohodném prokázání věku 60 let a výše. Statistika seniorského předplatného v sezóně 2012/13 viz Příloha 1. Pro seniory (většinou 60+) připravuje Národní divadlo také speciální nabídky, kdy za cenu obvykle 100 Kč nebo 150 Kč je jim umožněno návštěvu vybraných představení na základě kontaktování oddělení objednávek Národního divadla a dojednání si rezervace. Statistika speciálních seniorských akcí sezóny 2012/13 viz Příloha 1.

Rada seniorů České republiky

Všechny organizace Rady seniorů ČR organizují pro svoje členy zájezdy do kulturních památek, galerií, muzeí, respektive na kulturní produkce. Společenské a kulturní aktivity organizují též krajské rady seniorů. Ročně jde o stovky akcí. U některých organizací a klubů Rady aktivně působí seniorské pěvecké a taneční soubory. Podpora ze strany ministerstva kultury je sporadická.

8. D. *Podporovat rozvoj univerzit třetího věku a dalších vzdělávacích aktivit pro seniory. Podporovat vzdělávací aktivity na místní úrovni, včetně aktivit zaměřených na zvládnání informačních a komunikačních technologií. Podporovat dostupnost informací o vzdělávacích aktivitách pro seniory.*

Gesce: MŠMT

Spolupráce: MPSV, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora rozvoje univerzit třetího věku (U3V) byla ve sledovaném období realizována prostřednictvím rozvojových projektů, konkrétně v letech od 2008 do 2011 částkou přesahující 140 mil. V roce 2012 se změnil způsob poskytování finanční podpory aktivit realizovaných v rámci U3V, prostředky na činnost U3V jsou nadále veřejným vysokým školám poskytovány v rámci článku 4 ukazatele F Obecných pravidel pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám, a to jako součást příspěvku.

U3V realizuje valná většina vysokých škol. Zaměření přednášek je velmi rozmanité, např. umění, psychologie, ochrana práv seniorů, zdraví a pohybové aktivity, finance, grafika, počítačové kurzy, moderní multimediální technika, cizí jazyky apod.

Finanční prostředky na U3V v rámci RP celkem	
Rok	finanční prostředky (v tis. Kč)
2008	32 327
2009	36 469

2010	33 470
2011	39 767
Celkem	142 033

Rada seniorů České republiky

V loňském roce univerzity třetího věku otevřely 1 036 kurzů, ve kterých se vzdělávalo 36 571 seniorských posluchačů. V Centru celoživotního vzdělávání Vltavská se loni vzdělávalo 4 800 seniorských posluchačů. Obě organizace jsou členy Rady seniorů ČR. Poradenský servis k rozšíření počítačové gramotnosti seniorské populace zabezpečuje každý měsíc též měsíčník „Doba seniorů“.

8. E. Podpořit výzkum oblastí, ve kterých starší lidé čelí nebo mohou čelit diskriminaci, zneužívání a jiným formám porušování lidských práv. Zaměřit se na příčiny a faktory diskriminace a zneužívání starších osob (elder abuse).

Gesce: MPSV, MS, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: MV, výzkumné a vzdělávací instituce, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo spravedlnosti

Problematika starších občanů je stálou součástí analýz trendů kriminality a obětí trestné činnosti. Bude sledována také v novém střednědobém plánu výzkumných úkolů IKSP na období let 2012-2015. Občanům nad šedesát let je v těchto analýzách věnována pozornost jako zvláštní kategorii. V současné době pracujeme na analýze údajů týkajících se roku 2012.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci se zabýval problematikou seniorů v období let 2008-2011 v rámci zejména dvou výzkumných projektů zařazených do Střednědobého plánu výzkumné činnosti na toto období.

Problematika seniorů byla sledována v rámci každoročně prováděné analýzy trendů kriminality, a to především z hlediska skladby obětí trestné činnosti. K tomu bylo v roce 2009 provedeno i speciální výzkumné viktimologické šetření na reprezentativním vzorku populace. Výsledky analýz byly pravidelně každoročně publikovány.

Názorům starších občanů byla věnována pozornost také ve výzkumu vztahu veřejnosti k trestní politice, který byl dokončen v roce 2010.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V roce 2012 nebyla předložena žádná výzkumná potřeba na téma uvedená v tomto opatření.

Ministerstvo vnitra

Odbor prevence kriminality připravil v průběhu roku 2012 návrh projektu zaměřený na komplexní preventivní aktivity týkající se bezpečného života seniorů. Tento projekt navrhuje ve spolupráci s Policií ČR, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Justiční akademií a subjektů neziskového sektoru několik klíčových aktivit. Jedná se o konkrétní opatření zaměřená na prevenci trestné činnosti páchané na seniorech, lokální projekty zaměřené na bezpečné chování seniorů, na preventivní aktivity pracovníků pomáhajících profesí a vzdělávání justičních pracovníků v oblasti postihu trestné činnosti páchané na seniorech. Zahájení realizace tohoto projektu financovaného z ESF se předpokládá v II. polovině 2013.

8. F. *V rámci prevence kriminality zvýšit bezpečí starších lidí, zvyšovat informovanost seniorů a relevantních odborníků o hrozících protiprávních rizicích s cílem zvýšit jejich odpovědné chování a eliminovat újmy na zdraví a na majetku. Podporovat využití prostředků podílejících se na zvýšení bezpečí seniorů.*

Gesce: MV, MS, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: MPSV, sociální partneři, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo vnitra

V rámci systému pomoci obětem domácího násilí je v posledních letech věnována zvýšená pozornost rovněž osobám seniorského věku, protože se stávají v posledních letech častými oběťmi útoků (jak fyzických tak psychických) ze strany svých blízkých a rodinných příslušníků).

O potřebě zvýšit bezpečí starších lidí s aktuálními statistikami trestných činů páchaných na seniorech informoval zástupce odboru prevence kriminality MV na jednání Výboru pro prevenci domácího násilí při Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, dále na setkání s odborníky v pracovní skupině Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a na Stálé komisi pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny. Zástupci odboru prevence kriminality MV vystoupili ve Strakově akademii při příležitosti Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity v panelu „Právo starších osob na důstojný život“.

Ministerstvo spravedlnosti

V rámci prevence kriminality a zvyšování informovanosti seniorů o hrozících protiprávních rizicích s cílem zvýšit jejich odpovědné chování a eliminovat újmy na zdraví a na majetku ministerstvo spravedlnosti zařadilo, v médiích často prezentovaný návrh zákona o obětech trestné činnosti, který se týká všech občanů ČR, mj. má ale významný dopad právě i na populaci starší 65 let.

Hlavním účelem návrhu zákona o obětech trestné činnosti, reagujícího na deficit současného právního řádu ve vztahu k obětem trestných činů, je zlepšit postavení

obětí i mimo trestní řízení posílením jejich ochrany a práv. Zákon mimo jiné rozšiřuje právo obětí na poskytnutí peněžité pomoci od státu, právo na respektování jejich důstojnosti či právo na informace.

Za oběť se podle navrhovaného zákona považuje fyzická osoba, které trestným činem bylo nebo mělo být ublíženo na zdraví, nebo které jím byla nebo měla být způsobena majetková či nemajetková újma. Pokud trestný čin zapříčinil smrt oběti, pokládá se za oběť též její příbuzný v přímém pokolení, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel, partner nebo druh. Cílem navrhovaného zákona je rozšířit práva těchto obětí i rozsah pomoci, která je jim poskytována. Mezi právy obětí se stanoví mimo jiné:

- a) právo na respektování osobnosti oběti a především její důstojnosti – Orgány činné v trestním řízení musí k oběti přistupovat zdvořile a citlivě, musí jí podle možností vycházet vstříc.
- b) právo na individuální přístup k obětem – Orgány činné v trestním řízení musí brát ohled na věk a zdravotní stav oběti včetně jejího psychického stavu.
- c) právo na informace – Oběť má při prvním kontaktu s policií či zdravotnickým zařízením právo na písemné informace o tom, kde může vyhledat právní, psychologickou nebo sociální pomoc; má také právo na srozumitelné poučení o tom, jaké možnosti jí poskytuje právní řád.
- d) právo na peněžitou pomoc – Právo oběti na peněžitou pomoc již v současné době upravuje zákon o peněžité pomoci obětem trestné činnosti, nicméně i v této oblasti přinese návrh zásadní změny – právo na odškodnění bude nově mít i oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (znásilnění, sexuální nátlak apod.), zvýší se také poskytované paušální částky. Nárok oběti na náhradu škody či nemajetkové újmy vůči pachateli bude nově přecházet na stát, a to v rozsahu poskytnuté pomoci.
- e) ochrana obětí před tzv. sekundární viktimizací – Oběť má právo na ochranu před další, druhotnou újmou, způsobenou v důsledku přístupu policie nebo orgánů činných v trestním řízení. Může například požádat o provedení opatření, které zabrání jejímu kontaktu s podezřelým. Otázky intimní povahy jí orgány činné v trestním řízení musí klást šetrně a pouze tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Oběť má také právo na výslech osobou stejného pohlaví či právo na doprovod důvěrníka.
- f) institut prohlášení oběti o následcích trestného činu (victim impact statement) – Oběť má možnost učinit kdykoliv v průběhu trestního řízení prohlášení o následcích, které pro ni měl trestný čin. Tímto způsobem se naplní právo oběti být slyšena, a to nejen k okolnostem, které jsou důležité k objasnění skutečností důležitých pro rozhodnutí v dané věci. Prohlášení může oběti pomoci s tím, aby se s událostí citově vyrovnala; obžalovaný si díky prohlášení bude moci uvědomit, co svým činem způsobil.

Ministerstvo spravedlnosti prostřednictvím tiskového odboru o tomto zákoně podávalo informace napříč širokou mediální scénou, z tištěných médií to byla MF

Dnes, Lidové noviny, Reflex, Týden, Aha. O tématu také reflektovala Česká televize a TV Prima.

Ve sledovaném období bylo v rámci prevence kriminality a zvyšování informovanosti seniorů Ministerstvem spravedlnosti resp. Institutem pro kriminologii a sociální prevenci prezentováno na vzdělávacích akcích s jednotlivými problematiky týkající se seniorů a jejich ochrany.

8. G. Zvyšovat informovanost relevantních subjektů, včetně právníků, soudců, policistů, zdravotnických pracovníků a sociálních pracovníků o prevenci, rozpoznávání a možnostech řešení zneužívání a týrání starých osob.

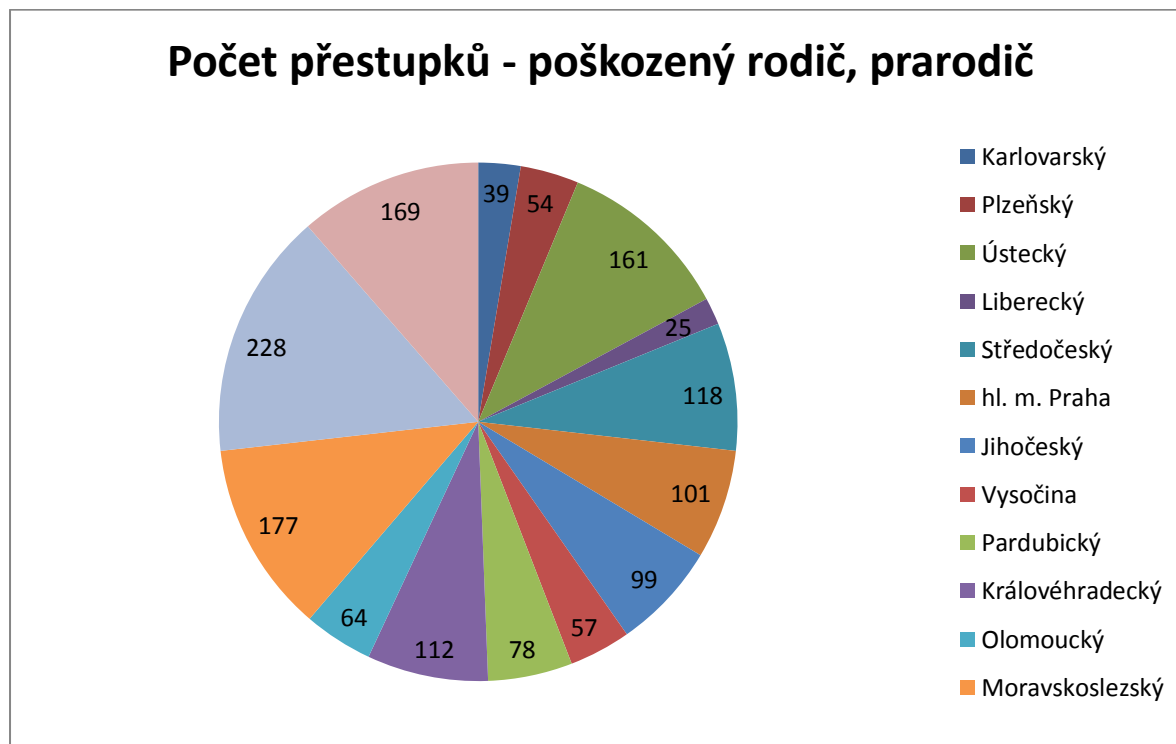
Gesce: MPSV, MV, MS, MZ

Spolupráce: nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, sociální partneři, regionální a místní samospráva, vzdělávací a výzkumné instituce

Termín: průběžně

Ministerstvo vnitra

Problematika zneužívání a týrání starých lidí je jedním z témat, které je součástí obecnějšího tématu domácího násilí. Podle statistik Policejního prezidia bylo v České republice od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2012 spácháno násilí na osobách ve věku 60 let a více celkem v 6376 případech; z toho na mužích ve 2505 případech a na ženách ve 3871 případech.

Údaje jsou od Krajských úřadů – případy řešeny v rámci přestupkového zákona.

V rámci prevence probíhá k problematice domácího násilí školení policistů a to prostřednictvím policistů-lektorů, bezprostředně nadřízených služebních funkcionářů policistů a dále v rámci metodické činnosti, instrukčně metodických zaměstnání i různých

specializačních kurzů pořádaných na středních a vyšších policejních školách. Z podkladů, které každoročně předkládají odbory pořádkové policie krajských ředitelství, vyplývá, že v roce 2012 bylo k domácímu násilí proškoleny 2514 policistů. Od konce roku 2012 se Ředitelství služby pořádkové policie (ŘSPP) podílí na tvorbě nové koncepce základní odborné přípravy policistů, která by v budoucnu měla být jednotná pro všechny nastupující policisty, bez ohledu na služební zařazení. Jako jeden ze vzdělávacích cílů je stanovena schopnost identifikovat znaky domácího násilí a uplatnit institut vykázání podle § 44 až § 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

V květnu 2012 pořádalo ŘSPP ve spolupráci s odborem prevence kriminality MV a Asociací pracovníků intervenčních center v ČR (APIC) pracovní poradou metodiků Policie ČR a zástupců intervenčních center v ČR k problematice domácího násilí. Předmětem porady bylo zhodnocení dosavadní spolupráce a fungování systému pomoci osobám ohroženým domácím násilím. Jedním z hlavních témat bylo rovněž společné vzdělávání policistů a další formy spolupráce vyplývající z Dohody o vzájemné spolupráci a školení policistů v oblasti domácího násilí podepsané mezi Policií ČR a APIC v roce 2011.

Ve druhém pololetí roku 2012 proběhlo ve spolupráci s Bílým kruhem bezpečí, o.s. dvoudenní školení pro policisty-lektory domácího násilí. Celkem bylo proškoleny 13 policistů – lektorů ze služby pořádkové policie, služby kriminální policie a vyšetřování a ze školních policejních středisek, kteří získali osvědčení k proškolení domácího násilí. ŘSPP se dále podílelo spolu se Službou kriminální policie a vyšetřování a odborem mezinárodních vztahů PP ČR na tvorbě příručky nejlepší policejní praxe k překonávání popírání v případech domácího násilí, která byla schválena Radou EU v listopadu 2012.

Zástupci Ředitelství služby pořádkové policie se pravidelně účastní jednání interdisciplinárních týmů, mezirezortní pracovní skupiny, různých seminářů a workshopů a mezinárodních konferencí.

Ministerstvo spravedlnosti

V roce 2012 realizovala Justiční akademie pro oblast trestního soudnictví tyto vzdělávací akce související se sledovanou problematikou:

Dva běhy jednodenního semináře na téma „Ústavní limity trestního práva procesního“, zaměřený mj. na otázky dokazování, nevyhovění důkazním návrhům stran, problematika tvrzení proti tvrzení (obviněný popírá, existuje jediný usvědčující svědek); ustanovování obhájce, bezplatná obhajoba, bezplatný zmocněnec poškozeného; problematika znaleckých posudků a jejich nesprávného hodnocení, kritéria hodnocení znaleckého posudku, pravdivost a věrohodnost znaleckého

posudku, včetně problematiky ochrany práv obětí a svědků trestné činnosti. Seminář byl určen pro trestní soudce a stání zástupce.

Jednodenní seminář na téma „Domácí násilí – znalecká činnost“, zaměřený na znaleckou činnost při objasňování trestných činů týrání svěřené osoby a týrání osoby žijící ve společném obydlí; posttraumatická stresová porucha u obětí domácího násilí; Domácí násilí očima dítěte a dospívajícího; Domácí násilí mezi partnery z hlediska klinického psychologa. Seminář byl určen pro trestní soudce a stání zástupce.

Jednodenní seminář 1. 3. 2012 na téma Znalecká zkoumání – kriminalistika, kterého se zúčastnilo 20 účastníků. Byl zaměřen na témata: citlivé osobní údaje v kriminalistických databázích; právní tituly k získávání identifikačních údajů (kriminalistická trojdílná fotografie, daktyloskopické otisky, profil DNA), jejich uložení v databázích Kriminalistického ústavu Praha, doba jejich uchovávání a důvody likvidace; forenzní genetická expertíza - moderní důkazní prostředek v procesu dokazování -1) základní principy a možnosti genetické expertízy; 2) hodnocení a správné pochopení výsledků genetické expertízy; 3) databáze profilů DNA a její možnosti; Úloha forenzní analýzy mikrostop v procesu dokazování – důkazní možnosti, mýty a chyby. I. část - úvod, vlákna, skla, pigmenty; II. část - povýstřelové zplodiny, zeminy, neznámé látky, nové možnosti zkoumání dříve neupotřebitelných stop. Seminář byl určen pro trestní soudce a stání zástupce.

Dva běhy třídního semináře 19. - 21. 3. a 24. - 26. 10. 2012 na téma Trestní řád, kterých se zúčastnilo celkem 169 účastníků. Seminář byl zaměřen na vazbu a vazební zasedání – s akcentem na novelizaci zákonem č. 459/2011 Sb.; uzavírání dohody o vině a trestu (zahraniční zkušenosti a právní úprava v ČR); spolupracující obviněný; adhezní řízení; oprávnění poškozeného a uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení. Seminář byl určen pro trestní soudce a stání zástupce.

Dvoudenní seminář na téma „Domácí násilí - problematika dokazování a rozhodování v přípravném řízení“, zaměřený na Forezně psychologické otázky domácího násilí; Problematika dokazování domácího násilí v přípravném řízení s důrazem na provádění výslechů osob poškozených domácím násilím; Problematika rozhodování ve věcech domácího násilí v přípravném řízení s důrazem na rozhodnutí vytvářející překážky „res iudicata“ a „ne bis in idem“; Problematika použitelnosti nálezů Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 2523/10; Výslech oběti domácího násilí ve světle Rámcového rozhodnutí o postavení oběti v trestním řízení. Seminář byl určen pro trestní soudce a stání zástupce.

Třídenní seminář na téma „Trestní zákoník“, který se mj. věnoval i témat: Aktuální změny trestního zákoníku spojené s institutem trestu obecně prospěšných prací a s tím související problematika; změny obecných zásad při ukládání trestů a s tím související změny u dohledu; peněžitý trest, výměra peněžitého trestu; aktuální změny trestního zákoníku spojené s institutem trestu obecně prospěšných prací a s tím související problematika Vybrané skutkové podstaty z I. a event. III. hlavy (zejm. §185 - §187) zvláštní části trestního zákoníku a další aktuální výkladové

problémy ze zvláštní části; Vybrané skutkové podstaty z IV. a X. hlavy zvláštní části trestního zákoníku se zaměřením na problematiku domácího násilí a nebezpečného pronásledování; Tisk 617 – návrh zákona o obětech a doprovodná novela trestního řádu; Projekt týkající se obchodování s lidmi. Seminář byl určen pro soudce a státní zástupce.

Jednodenní seminář 12. 4. 2012 na téma Základy kriminalistiky - část 1., kterého se zúčastnilo 23 účastníků. Akce byla zaměřena na fyziodetekční vyšetření v teorii a praxi. A) Teoretická část - podstata a historie metody, využitelnost v rámci trestního řízení, kdy a proč má smysl provádět FZD vyšetření, podmínky pro použití a praktické provedení, kontraindikace, hodnocení výsledků; B) Praktická část - případ z praxe: od nápadu trestné činnosti po právní moc rozsudku; Grafické expertízy v procesu dokazování (písmoznalectví x grafologie) A) Písmoznalecké zkoumání obecně (metody, postupy, možnosti, stupně závěrů, zkoumání z kopií), rozdíl s grafologií + zajímavosti. B) Nové technické způsoby padělání podpisů a jejich zkoumání (autopen, plotter, průsvit apod.); C) Nebezpečí používání neověřených a nevalidovaných diagnostických metod k identifikaci ručně psaného textu a podpisu (metoda eidetická, hermeneutická, fenomenologická) a záměry ministerstva spravedlnosti ve výchově znalců ručního písma) + ukázka posudku zpracovaného takovými metodami); Dokazování s využitím digitálních stop, počítačová kriminalita, zjišťování, zajišťování a zkoumání důkazů; nové formy trestné činnosti spáchané pomocí výpočetní techniky; internet a trestná činnost, technické možnosti a limity zjišťování údajů elektronického provozu související s objasňováním trestné činnosti páchané prostřednictvím počítače: A) Digitální technika - součást života člověka, tedy nezastupitelný zdroj relevantních stop v procesu dokazování. Závěry znaleckých výstupů - odpovědi na dotazy. B) Platební karty - součást každé peněženky. Úskalí používání a zneužití. C) Sdílení digitalizovaných autorských děl pomocí datových sítí – nevědomost či naopak záměr uživatelů. Seminář byl určen pro trestní soudce a státní zástupce

Jednodenní seminář na téma „Aktuální otázky domácího násilí“, zaměřený na domácí násilí – psychologické aspekty, praktické problémy práce policejního orgánu, řídicího se pokyny státního zástupce. Seminář byl určen pro státní zástupce OSZ Ostrava.

Jednodenní seminář na téma „Násilná trestná činnost – část 2.“, který byl zaměřen na méně závažnou násilnou trestnou činnost – vybrané skutkové podstaty (loupež, vydírání, ublížení na zdraví, aj); hraniční oblast méně závažné násilné trestné činnosti a přestupků, subsidiarita trestní represe; trestně procesní otázky týkající se postihu méně závažné násilné trestné činnosti, vztah vykazání podle zákona o policii, přiměřeného omezení zákazu vycestování do ciziny a vazebního řízení, postavení oběti a nový zákon o obětech (a doprovodná novela trestního řádu), výslech obětí násilných trestných činů z trestněprávního a kriminalistického pohledu, obecná problematika výslechu svědků v prověřování; podmínka souhlasu poškozeného, případy, kdy se souhlas poškozeného nevyžaduje, k otázce soukromé žaloby a

zavedení návrhových trestných činů do trestního práva procesního. Seminář byl určen pro soudce a stání zástupce

Jednodenní seminář na téma Výslech, zaměřený na témata taktika výslechu obviněných, svědků v příbuzenském vztahu k obviněnému, poškozenému, přístup k oběti sexuálně motivovaných trestných činů; metodika výslechů, zejména dítěte. Seminář byl určen pro soudce a stání zástupce.

Vězeňská služba se prostřednictvím Institutu vzdělávání problematice přístupu k seniorům dlouhodobě věnuje v rámci vzdělávání vyplývajícím ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a to prostřednictvím přednáškové činnosti pro sociální pracovníky a dále v rámci základní odborné přípravy příslušníků v předmětu Profesionální etika.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV podporuje vytváření podmínek pro zvyšování informovanosti sociálních pracovníků o prevenci, rozpoznávání a možnostech řešení zneužívání a týrání starých osob prostřednictvím akreditací vzdělávacích programů pro cílové skupiny dle §117a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění. V období 2007 až červen 2012 bylo akreditováno 31 programů týkajících se problematiky zneužívání, týrání a diskriminace osob. Kromě toho je povinnou součástí všech kvalifikačních kurzů pro pracovníky v sociálních službách problematika prevence týrání a zneužívání osob, kterým je poskytována sociální služba. Kvalifikačních kurzů bylo ve stejném období akreditováno 743.

8. H. *Podporovat a realizovat preventivní aktivity zaměřené proti zneužívání starších osob a zlepšit spolupráci a výměnu informací mezi místní samosprávou, zařízeními sociálních služeb, zařízeními zdravotních služeb a policií.*

Gesce: MPSV, MV, MS, MZ, Ministryně pro LP

Spolupráce: nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace, regionální a místní samospráva

Termín: průběžně

Ministerstvo vnitra

Plnění tohoto úkolu provádí odbor prevence kriminality MV průběžně v rámci Programů prevence kriminality i v rámci dalších svých aktivit, které finančně podporuje. Často cílovou skupinu při informování o možnostech ochrany před trestnou činností tvoří starší lidé.

Realizátory projektů z oblasti informování občanů bývají převážně samosprávné orgány (městské/obecní úřady, městská/obecní policie) nebo Policie ČR prostřednictvím Preventivně informačních oddělení Krajských ředitelství Policie ČR, v některých případech to jsou i nestátní neziskové, církevní nebo i jiné specializované organizace. Cílem projektů je informování o nejčastějších rizicích a tím zvýšení ostražitosti seniorů a posílení jejich bezpečného chování. Jedná se především

o přednáškovou činnost, vzdělávací kurzy pro seniory, výrobu a distribuci informačních podkladů (cedule, vývěsky, tiskoviny (letáky, brožury, plakáty nebo kartičky) nebo samolepek s textem varujícím před podvodníky v kombinaci s bezpečnostními řetízky, jejichž instalace bývá nedílnou součástí projektu.

Dílčím cílem těchto projektů je rovněž posílení důvěry v samosprávu obce nebo v městskou či státní policii podle toho, kdo je konkrétním realizátorem akce.

V dotačním titulu „Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnou osobou“ bylo v roce 2012 podpořeno 7 projektů nestátních neziskových organizací v celkové výši 1.614.000,- Kč. Dotace jsou poskytovány také na vybavení subjektů a zařízení, která informace poskytují (např. vybavení poradenských center, vybavení týmů pro přednáškovou činnost potřebnou technikou), na použití mediálních prostředků k přenosu informací jako jsou např. videokazety, vysílací časy v radiu a televizi atd. Dotace jsou také poskytovány na podporu komplexních tematicky zaměřených akcí (např. různé kampaně, výstavy, expozice apod.).

Dne 7. – 9. 11. 2012 odbor prevence kriminality MV zorganizoval v Solenicích mezinárodní odborný seminář k problematice domácího násilí a nebezpečného pronásledování. Jednou z částí programu byla i problematika domácího násilí na seniorech. Semináře se zúčastnilo 35 policistů ze SKPV, ŘSP a psychologů – krizových interventů z 13 krajských ředitelství Policie ČR. Lektorská činnost byla zabezpečena 20 lektory z řad policie, intervenčních center, nestátních neziskových organizací a kolegy z Polska, Slovenska a Rakouska.

V rámci preventivních aktivit připravuje odbor prevence kriminality vydání preventivního materiálu „Poukaz na vyšetření – diagnóza: domácí násilí“, který je zaměřen na domácí násilí páchané na seniorech. Tento materiál bude distribuován do všech ordinací praktických lékařů na území hl. m. Prahy (cca 733).

V rámci resortního zdravotnictví byla pozornost trvale zaměřena na podporu aktivit zaměřených proti zneužívání starších lidí. Při poskytování zdravotnických služeb registrovaným pacientům v působnosti resortu jsou průběžně sledovány příznaky možného zneužívání starších lidí v ohrožené věkové kategorii. Zaměření zdravotnického personálu na prevenci možného zneužití vychází z profesní přípravy a správného výkonu praxe.

Vzhledem k převaze registrovaných pacientů s původním pracovním zařazením v rámci resortu a profesnímu složení s odpovídající mírou znalostí v oblasti možného zneužívání je jejich míra ohrožení zcela zanedbatelná.

Opatření týkající se ochrany a prevence před zneužíváním, násilím a trestnými činy u ohrožené skupiny seniorů nad 60 roků jsou souběžně plněna i v rámci Dlouhodobého programu Zdraví pro všechny v 21. století – Zdraví 21.

Ministerstvo spravedlnosti

Problematika přístupu ke starším osobám a stárnutí generace je z velké části řešena mimo gesční příslušnost ministerstva spravedlnosti. Nicméně v rámci naplnění cílů a opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012 je to především Vězeňská služba ČR, která přichází do přímého kontaktu se staršími

osobami. Přístup k těmto osobám je především ovlivněn specifikem vězeňského prostředí. Vězeňská služba prostřednictvím odboru výkonu vazby a trestu v rámci svých kompetencí provádí dohled nad dodržováním důstojného výkonu trestu starších vězňených osob a osob zdravotně postižených, jejich ochrany před diskriminací a zneužíváním. V sedmi věznicích jsou zřízena specializovaná oddělení pro výkon trestu odnětí svobody této cílové skupiny, ve kterých je vězňeným osobám poskytována zvýšená pozornost a komplexní péče ze strany odborného personálu. U této skupiny jsou realizovány především zájmové, vzdělávací a volnočasové aktivity, specifikované dle preferencí jednotlivých osob. Všechny aktivity směřují k aktivizaci seniorů a zdravotně postižených osob, k využívání vlastního potenciálu při řešení problémů a saturaci potřeb.

Vzdělávací aktivity jsou zaměřeny na zvládnání sociálních a společenských změn, seznamování této skupiny odsouzených s moderními komunikačními a informačními technologiemi. Volnočasové a zájmové aktivity nabízejí především hodnotné využívání volného času.

Přestože Vězeňská služba dlouhodobě usiluje o navázání spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi zaměřenými na tuto cílovou skupinu vězňených osob, je zájem ze strany těchto organizací minimální.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Výměna informací a spolupráce se odehrává také v rámci střednědobého plánování rozvoje soc. služeb (komunitního plánování), kdy v obcích a městech, v nichž uvedený proces probíhá, je právě cílová skupina seniorů standardně zastoupena při přípravě plánů rozvoje soc. služeb, stejně jako poskytovatelé služeb pro seniory.

8. I. *Zvyšovat dostupnost krizových a intervenčních služeb, včetně krizových center a krizových linek, seniorům.*

Gesce: MPSV

Spolupráce: MZ, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje ze státního rozpočtu prostřednictvím krajů dotace na provoz i na tyto druhy sociálních služeb. Plnění úkolu však náleží především krajům.

8. J. *Zvýšit informovanost a kompetence starších osob v oblasti spotřebitelských práv a přijmout opatření na ochranu spotřebitelských práv seniorů. Zaměřit se na oblasti, v nichž jsou ohrožena spotřebitelská práva starších osob, včetně oblasti zdraví a bydlení.*

Gesce: MPO, MMR, MPSV, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: MZ, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace
Termín: průběžně

Ministerstvo průmyslu a obchodu

V roce 2012 pokračovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu v plnění cílů vyplývajících z Priorit spotřebitelské politiky 2011 – 2014. Při realizaci těchto cílů spolupracovalo zejména s Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem financí a Ministerstvem pro místní rozvoj a zaměřovalo se rovněž na ochranu zvláště zranitelných skupin včetně seniorů.

V období od roku 2008 do roku 2012 Ministerstvo průmyslu a obchodu svými aktivitami významnou měrou přispělo k celkovému zvýšení úrovně ochrany spotřebitele, a to i seniorů.

Přispěly k tomu změny v legislativní oblasti (zákon o spotřebitelském úvěru, novelizace občanského zákoníku, transpozice evropských směrnic a uplatňování přímo účinných předpisů EU), ale i např. konkrétní aktivity spotřebitelských sdružení (zvýšení počtu poskytnutých rad a informací, pořádaných akcí, vydání tiskovin), které jsou ministerstvem dlouhodobě finančně podporovány formou dotací směřovaných na vybrané projekty.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Odbor politiky bydlení trvale spolupracuje s nestátními neziskovými organizacemi, kterým každoročně poskytuje finanční příspěvek na jejich činnost, a to v rámci programu „Ochrana spotřebitele a ochrana nájemních vztahů: právně osvětová činnost v oblasti bydlení“. Hlavní činností ministerstvem podporovaných neziskových organizací je tedy poskytování právní a odborné pomoci veřejnosti zejména při řešení široké škály problémů v celé oblasti bydlení.

Tabulka ukazuje seznam NNO, kterým byla poskytnuta dotace z kapitoly MMR v roce 2012:

Nestátní neziskové organizace (NNO)		Rok 2012 (v tis. Kč)
1	Remedium Praha	150
2	Sdružení obrany spotřebitelů Jihomoravského kraje (SOS JMK)	200
3	3 P, o.s.	250
4	Občanské sdružení majitelů domů, bytů a dalších nemovitostí v ČR (OSMD)	300
5	Rada seniorů ČR (RS ČR)	400
6	SKP-Centrum, o.s.	500

7	FUERTOS, o.s.	600
8	Sdružení bytových družstev a společenství vlastníků ČR (SMBD)	1 400
9	Sdružení nájemníků ČR (SON)	4 100
	CELKEM:	7 900

Rada seniorů České republiky

Sdružení obrany spotřebitelů ČR a Sdružení českých spotřebitelů, které spotřebitelské právo vykládají a pomoc zajišťují, jsou členskými organizací Rady seniorů ČR. Poradenství a pomoc poskytuje Rada seniorů též prostřednictvím právního poradenství v ambulantních poradnách a také prostřednictvím právního i spotřebitelského poradenství v měsíčníku „Doba seniorů“.

8. K. *Přijmout opatření na ochranu důstojnosti při poskytování zdravotní péče a sociálních služeb. Klást důraz na svobodnou volbu a zajištění dostatečné intimity a soukromí uživatelů sociálních a zdravotních služeb. Přijmout opatření ke snížení používání restriktivních opatření a odstranit užívání síťových a klecových lůžek v sociálních službách.*

Gesce: MPSV, MZ, Zmocněnkyně pro LP

Spolupráce: ČGGS, regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví

Problematika týkající se ochrany lidských práv, důstojného zacházení, ohleduplnosti a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb je uvedena v zákoně č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Důstojnost při poskytování sociálních služeb je sledována těmito zásadami:

- svoboda volby
- intimita
- soukromí.

V sociálních službách jsou hlavní principy prolínající se napříč zákonem o sociálních službách. Na tyto oblasti je kladen zásadní důraz inspekcí kvality sociálních služeb. Restriktivním opatřením je věnována maximální pozornost, jednak v rámci zákona a jednak v inspekcích kvality.

Česká gerontologická a geriatrická společnost

Gestorům byly ze strany předány četné připomínky na tato témata. Členové ČGGS také vydali četné publikace k těmto tématům.

8. L. *Přijmout opatření na ochranu lidských práv a na sociální začlenění duševně nemocných starších osob, včetně osob s demencí.*

Gesce: MPSV, MZ

Spolupráce: *regionální a místní samospráva, nestátní neziskové organizace, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: *průběžně*

Ministerstvo zdravotnictví

Stejně jako v bodě 8. K., i zde se danou problematikou týkající se ochrany lidských práv, důstojného zacházení, ohleduplnosti a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb zabývá zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách.

9. Implementace a spolupráce

9. A. *Zpracovat indikátory plnění jednotlivých priorit Programu a indikátory kvality života ve stáří.*

Gesce: *Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Spolupráce: *ČSÚ, resorty, výzkumné a vzdělávací instituce, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace*

Termín: *2008*

Český statistický úřad

ČSÚ může pouze poskytnout statistické údaje, které lze využít k návrhu indikátorů plnění priorit Programu. Sestavení indikátorů a vyhodnocování plnění priorit Programu by mělo být prováděno expertní komisí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV připravilo zadávací dokumentaci pro veřejnou zakázku „TB02MPSV019“ „Zvyšování efektivity Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017“. Předmětem veřejné zakázky je navržení mechanismu a zpracování metodiky pro hodnocení Národního akčního plánu s tím, že budou vytvořeny měřitelné indikátory, které umožní efektivní hodnocení a evaluaci dosaženého pokroku. Zakázka bude realizována prostřednictvím TA ČR.

9. B. *Každoročně z vybraných dostupných statistických dat zpracovávat statistický přehled o seniorech.*

Gesce: ČSÚ

Spolupráce: *resorty, Rada vlády pro seniory a stárnutí populace*

Termín: *od roku 2009*

Český statistický úřad

Každoročně je publikován přehled o věkovém složení obyvatel České republiky: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/4003-13>

ČSÚ v roce 2012 doplnil průřezové statistiky samostatnou internetovou prezentací všech dostupných údajů o seniorech sbíraných a publikovaných v rámci činnosti úřadu: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/seniori>

Součástí projektu „Kulatý stůl“ byl rovněž seminář o Stárnutí obyvatel České republiky:

http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/kulaty_stul:starnuti_obyvatel_ceske_republiky_prezentace20120131

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Odbor 65 se z pozice spolugestora opatření podílí na přípravě periodické statistické publikace Českého statistického úřadu „Senioři v České republice“ (poskytování statistických údajů do kapitoly 4: Sociální služby seniorům a kapitoly 5: Práce, mzdy a důchody). V roce 2012 byla publikace vydána elektronicky v mutaci „Senioři v mezinárodním srovnání“.

9. C. Zpracovat návrh způsobů sledování dosud nedostupných indikátorů sestavených podle bodu 9.A.

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolupráce: ČSÚ, resorty, výzkumné a vzdělávací instituce

Termín: 2010

Český statistický úřad

Viz bod 9. A.

9. D. Analyzovat a publikovat údaje o starší populaci získané na základě sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011.

Gesce: ČSÚ

Spolupráce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Termín: 2013

Český statistický úřad

Všechny dostupné výstupy ze SLDB 2011 jsou zveřejněny na www.scitani.cz

Další analýzy a datové soubory jsou zveřejňovány na

http://www.scitani.cz/csu/produkty.nsf/podskupina?openform&:2013-E_1.13

Výstupy a ukazatele zaměřené na starší populaci byly zpracovány v publikaci Senioři ze sčítání lidu, domů a bytů 2011:

http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/publ/1417-13-n_2013

9. E. V návaznosti na hodnocení plnění Programu jedenkrát ročně aktualizovat

Program.

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolupráce: resorty, výzkumné a vzdělávací instituce, ČSÚ, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace

Termín: průběžně

9. F. Podporovat úzkou spolupráci a dialog mezi vládou, jednotlivými resorty a regionální a místní samosprávou zaměřenou na řešení prioritních otázek stanovených v Programu.

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolupráce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe, regionální a místní samospráva, seniorské a proseniorské organizace

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

V rámci kompetencí MMR, ze které vyplývá řešení spolupráce z regionální a místní samosprávou se tato spolupráce zaměřuje také na řešení kvality života starších občanů.

Ministerstvo vnitra

Zástupce Ministerstva vnitra je stálým členem Rady vlády pro seniory a stárnutí populace (dále „Rada“). Zástupkyně odboru personálního je členkou pracovní skupiny Rady pro lidská práva seniorů a pracovní skupiny Rady pro univerzity třetího věku. Odbor personální Ministerstva vnitra pravidelně zpracovává odborné připomínky a stanoviska k návrhům a doporučením Rady pro vládu ČR.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

MPSV spolupracuje s ostatními resorty, regionální a místní samosprávou na řešení prioritních otázek programu. Zástupci MPSV a sekretariátu Rady Vlády pro seniory a stárnutí populace se aktivně účastnili seminářů, kulatých stolů a konferencí pořádaných v krajích a regionech s cílem sdílet zkušenosti a prosazovat priority programu.

V rámci spolupráce mezi MPSV, ostatními resorty, regionální a místní samosprávou dochází k propojení i některých témat, jako jsou např. gender a stárnutí. V rámci sdílení zkušeností v těchto oblastech vystoupil zástupce sekretariátu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů na konferenci „Domácí násilí na seniorech“ s příspěvkem k Národnímu akčnímu plánu prevence domácího násilí. Konferenci uspořádalo Městské ředitelství Policie Ostrava dne 20. září 2012.

9. G. Podporovat zapojení a participaci občanů, včetně seniorských a proseniorských organizací, sociálních partnerů a odborné veřejnosti na realizaci

a hodnocení plnění Programu.

Gesce: Rada vlády pro seniory a stárnutí populace

Spolugesce: MPSV, MZ, MŠMT, MMR, MD, MV, MF, MO, MK, MPO, MZe

Spolupráce: seniorské a proseniorské organizace, sociální partneři, výzkumné a vzdělávací instituce, regionální a místní samospráva

Termín: průběžně

Ministerstvo pro místní rozvoj

MMR se aktivně podílí v rámci práce Rady vlády pro seniory na spolupráci s ostatními členy této rady zejména v oblasti problematiky bydlení.

Rada seniorů České republiky

Rada seniorů ČR každoročně zaujímá stanoviska ke zprávám o plnění Programu při jednáních Rady vlády pro seniory a stárnutí populace. Každoročně zpracovává též zprávy o vlastní participaci na plnění Programu. Hodnotící zprávy o plnění Programu jsou projednávány též na schůzích a besedách členských organizací. Seniorská veřejnost je o stavu plnění Programu informována.

10. Připomínky k programu a další informace k jeho plnění

Zmocněnkyně pro lidská práva

Zmocněnkyně vlády pro lidská práva v roce 2012 působila jako patronka Evropského roku aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity. Dne 20. listopadu 2012 uspořádala konferenci „*Je naše země připravena na stáří? Diskuze o právech starších osob*“. Cílem bylo rozvinout diskuzi o současném stavu ochrany práv starších osob v ČR, upozornit na aktuální problémové oblasti, nastínit další možné kroky i představit připravované nástroje na posílení ochrany práv starších osob na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. V rámci akce proběhly dva panely „Práva starších osob na důstojný život“ a „Věková diskriminace: Aktuální trendy ke zvýšení ochrany práv starších osob“. Akce se zúčastnili zástupci Parlamentu ČR, státní správy, neziskového sektoru a akademické obce i zástupce Rady Evropy. Pro účely konference byl pořízen překlad návrhu doporučení Výboru ministrů Rady Evropy členským státům ohledně prosazování lidských práv starších osob. Následně byla vydána tisková zpráva, která shrnuje výsledky debaty. Na internetových stránkách zmocněnkyně vlády pro lidská práva byl zveřejněn audiozáznam z konference i příspěvky panelistů: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/audiozaznam-a-prispevky-ucastniku-z-akce-je-nase-zeme-pripravena-na-stari--diskuze-o-pravech-starsich-osob-102731/>.

Zmocněnkyně vlády pro lidská práva v roce 2012 pokračovala v distribuci „Doporučení zmocněnce vlády pro lidská práva a Výboru proti diskriminaci k zobrazování seniorů v médiích“ z roku 2010. Doporučení jsou rovněž nadále

dostupná na internetových stránkách Rady vlády ČR pro lidská práva: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/proti-diskriminaci/memorandum-media-a-seniori-73570/>.

Na zmocněnkyni vlády pro lidská práva se i v roce 2012 průběžně obraceli občané v obtížných životních situacích, včetně seniorů. Přestože není v kompetenci zmocněnkyně ani v personálních kapacitách jejího úřadu poskytovat právní či jiné poradenství, v těchto případech byla občanům poskytnuta základní rada o možném postupu včetně odkazu na jiné subjekty, které by měly pomoci (státní orgány, Česká advokátní komora, nevládní neziskové organizace atd.).

Zmocněnkyně vlády pro lidská práva rovněž v roce 2012 pokračovala v připomínkování legislativních i nelegislativních návrhů z hlediska lidských práv a zákazu diskriminace včetně diskriminace na základě věku.

Rada vlády pro záležitosti romské menšiny a Agentura pro sociální začleňování, které jsou v působnosti zmocněnkyně vlády pro lidská práva, se průběžně zabývaly snižováním sociálních rozdílů v přístupu k veřejným službám ze strany příslušníků romské menšiny včetně seniorů. Vládní výbor pro zdravotně postižené pravidelně projednával otázky bezbariérového přístupu ke službám. Sekretariát Vládního výboru pro zdravotně postižené poskytoval konzultace zástupcům územních samospráv při předkládání záměrů bezbariérových tras a pravidelně aktualizoval metodickou příručku Národního rozvojového programu mobility pro všechny. Sekretariát rovněž organizačně zajišťoval podmínky pro činnost Řídícího výboru a Hodnotitelské komise Programu mobility.

Ministerstvo financí

Znění Národního programu přípravy na stárnutí (2008-2012) ve svém textu nepředpokládá změnu daňových zákonů, tj. ani zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, tzn. nepředpokládá zavedení dalších výjimek v oblasti daňového zvýhodnění. Tento postup by byl i v rozporu se záměry vlády.

Zákon o daních z příjmů v § 35ba již v současné době umožňuje poplatníkům-fyzickým osobám uplatnit následující slevy na dani:

Na vyživovanou manželku (manžela)

Na vyživovanou manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti lze snížit daň o částku 24 840 Kč (popř. o její poměrnou výši), pokud nemá tato (tento) vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68 000 Kč; je-li manželka (manžel) držitelkou (držitelem) průkazu ZTP/P (zvláště těžké zdravotní postižení s potřebou průvodce), zvyšuje se částka na dvojnásobek.

Invalidita prvního nebo druhého stupně

Na roční slevu ve výši 2 520 Kč (popř. na její poměrnou výši) má nárok poplatník, který pobírá invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně důchodového pojištění dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, popř. ten, kterému zanikl nárok na invalidní důchod prvního nebo druhého stupně z důvodu souběhu nároku na výplatu tohoto invalidního důchodu a starobního důchodu.

Invalidita třetího stupně

Na roční slevu ve výši 5 040 Kč (popř. na její poměrnou výši) na rok má nárok poplatník, pobírá-li invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění podle zákona o důchodovém pojištění, u něhož jednou z podmínek přiznání je, že je invalidní ve třetím stupni, popř. zanikl-li nárok na tento typ invalidního důchodu z důvodu souběhu nároku na výplatu invalidního důchodu a starobního důchodu nebo je poplatník podle zvláštních předpisů invalidní ve třetím stupni, avšak jeho žádost o plný invalidní důchod byla zamítnuta z jiných důvodů než proto, že není invalidní ve třetím stupni.

Za jiný důchod, u něhož jednou z podmínek přiznání je invalidita ve třetím stupni poplatníka, se považuje podle § 50 odst. 2 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vdovský (vdovecký) důchod, na který má plně invalidní vdova (vdovec) nárok po uplynutí jednoho roku od smrti manžela (manželky).

Pro držitele průkazu ZTP/P

Roční slevu ve výši 16 140 Kč (popř. a její poměrnou výši) může uplatnit poplatník, který je držitelem průkazu ZTP/P (tj. občan se zvláště těžkým zdravotním postižením a potřebou průvodce).

Slevy na dani u zaměstnavatelů (fyzických i právnických osob), kteří zaměstnávají pracovníky se zdravotním postižením, pak upravuje § 35 výše citovaného zákona o daních z příjmů.

Vedle výše uvedených slev na dani je dále možno od základu daně ve zdaňovacím období odečíst příspěvek zaplacený poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem podle smlouvy o penzijním připojištění se státním příspěvkem uzavřené mezi poplatníkem a penzijním fondem, na jeho penzijní pojištění podle smlouvy o penzijním pojištění uzavřené mezi poplatníkem a institucí penzijního pojištění nebo na základě jinak sjednané účasti poplatníka na penzijním pojištění u instituce penzijního pojištění, poplatníkem zaplacené pojistné ve zdaňovacím období na jeho soukromé životní pojištění podle pojistné smlouvy uzavřené mezi poplatníkem jako pojistníkem a pojištěným v jedné osobě a pojišťovnou, jakož i úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, pokud nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako výdaj podle § 24 poplatníkem s příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti. Bližší podmínky pro uplatnění těchto odpočtů stanoví § 15 zákona o daních z příjmů.

Zákon o daních z příjmů na straně zaměstnavatele nijak neomezoval příspěvky zaměstnavatele zaměstnancům na penzijní připojištění, resp. jejich zahrnutí do daňových výdajů (nákladů), je-li poskytování příspěvku zakotveno v kolektivní smlouvě, vnitřním předpisu zaměstnavatele, pracovní nebo jiné smlouvě. Z perspektivy prohloubení možnosti poskytování příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění zájemcům o penzijní připojištění tak, jak je uvedeno v bodě 4. I. výše uvedeného materiálu, nebyl v kontextu zákona o daních z příjmů do konce roku 2012 další prostor. Z tohoto důvodu MF doporučilo navrhnout opatření podle bodu 4. I. z Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 vypustit.

Novelou zákona o daních z příjmů provedenou zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření, se s účinností od roku 2013 v návaznosti na zavedení tzv. II. důchodového pilíře od daně z příjmů fyzických osob osvobozují důchody z důchodového spoření, obdobně jako jsou osvobozeny důchody z I. pilíře, tedy z průběžného důchodového pojištění. V návaznosti na penzijní reformu jsou penze a důchody vyplácené na dobu neurčitou (tj. doživotně) z produktů soukromého životního pojištění osvobozeny od daně z příjmů fyzických osob. Jedná se o motivační prvek podporující smysl „spoření na stáří“, tj. pobírání dlouhodobé penze. Dále jsou osvobozeny invalidní penze vyplácené jak z penzijního připojištění se státním příspěvkem, tak i z doplňkového penzijního spoření. Výslovně se zakotvuje, že penze na dobu určitou vyplácené ze soukromého životního pojištění a z doplňkového penzijního spoření, stejně tak jako jednorázové plnění, odkupné nebo odbytné ani jiný příjem z pojištění osob, který není pojistným plněním a nezakládá zánik pojistné smlouvy od daně z příjmů fyzických osob osvobozen není. Osvobození příspěvků zaměstnavatele na penzijní produkty zaměstnance do nově stanoveného (zvýšeného) limitu 30 000 Kč ročně se rozšiřuje o doplňkové penzijní spoření. Daňový odpočet poplatníka za penzijní produkty (až 12 000 Kč ročně) se rozšiřuje o doplňkové penzijní spoření, stejně jako u penzijního připojištění se přitom ale výše příspěvku pro uplatnění odpočtu od základu daně (§ 15) snižuje o 12 000 Kč.

Přípomínka doplňujícího charakteru:

Dle příslušného usnesení vlády bylo od roku 2009 prováděno pravidelné vyhodnocení Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 – 2012 (dále jen „Program“). Program obsahuje 5 strategických priorit, z nichž některé zůstanou nenaplněny, např. část 4 Aktivní stárnutí, kde bod 4. 3. mimo jiné stanovil: „V kontextu demografického stárnutí je zásadní dosažení evropských cílů politiky zaměstnanosti, tj. zvýšení obecné úrovně zaměstnanosti na 70 %, zaměstnanosti žen na 60 % a zaměstnanosti starších osob (55 až 64 let) na 50 %. V následujícím období do roku 2012 je žádoucí dosažení 55 % zaměstnanosti starších osob.“ Dle údajů zveřejněných ČSÚ k 31. 12. 2012 se však tyto cíle nepodařilo naplnit. Míra zaměstnanosti dosáhla 67 %, míra zaměstnanosti žen i přes mírný nárůst pouze 58,9 %. Míra zaměstnanosti starších osob nebyla dohledána, vzhledem k ekonomické situaci a vývoji na pracovním trhu nelze předpokládat zlepšení.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury opatření Národního programu přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012 (Kvalita života ve stáří) spadající do jeho gesce plnilo průběžně v celém sledovaném období a s ohledem na vývoj státního rozpočtu. Podrobné plnění je obsahem jednotlivých zpráv, které Ministerstvo kultury za jednotlivé roky sledovaného období MPSV podávalo.

Priority navržené v Národním programu se promítaly nejen do činnosti MK, ale i jeho příspěvkových organizací. Organizace průběžně dbaly o komunikaci a spolupráci se

seniory a při této činnosti rozšiřovaly programem vytyčené povinnosti. Úroveň plnění jednotlivých opatření Národního programu byla pak přímo úměrná jejich charakteru a možnostem.

Pozitivní pohled na stáří utváří Ministerstvo kultury mj. tím, že dlouhodobě udílí Ceny Ministerstva kultury v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit. Ceny se udělují dle nařízení vlády č. 5/2003, o oceněních v oblasti kultury, udělovaných Ministerstvem kultury ve znění nařízení vlády č. 98/2006 (seznam oceněných ve sledovaném období viz níže).

Ministerstvo kultury plnilo průběžně i opatření týkající se oblasti médií a audiovizuální tvorby a to v rámci zákona č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, zákona č. 132/2010. Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání). V roce 2012 byl schválen zákon č. 496/2012 Sb., o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuaci), který mj. blíže určuje povinnosti při výrobě a zpřístupňování kinematografických a jiných audiovizuálních děl.

V oblasti knihoven byl po celou dobu plnění opatření Národního programu kladen důraz na dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu, což je jeden ze základních principů zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, v platném znění. Ve sledovaném období v oblasti literatury a knihoven došlo ke schválení nové Koncepce rozvoje knihoven, která ještě více klade důraz na dostupnost veřejných knihovnických a informačních služeb.

V samostatném programu vyhlášeném každoročně odborem regionální a národnostní kultury byly podporovány projekty zaměřené na kulturní aktivity seniorů nebo pro seniory, S ohledem na kulturní a duchovní potřeby starší generace jsou podporovány zvláště projekty, které nabízejí hodnotné využití volného času seniorů a jsou zdrojem jejich seberealizace a sociálních kontaktů. Kulturní aktivity, jež jsou obsahem podporovaných projektů, přispívají k prevenci sociálního vyloučení a izolace seniorů a jsou příležitostí pro posílení mezigeneračních kontaktů a sounáležitosti.

Obsahem dotovaných projektů jsou různé formy arteterapie, výtvarné činnosti, keramika, divadelní a literární tvorba, hudební činnosti, aktivity zaměřené na podporu odstraňování architektonických a komunikačních bariér neinvestičními prostředky.

Podobně zaměřené projekty jsou však podporovány i v dalších programech, např. v programu na podporu neprofesionálních uměleckých aktivit.

Dále řada organizací nabízí programy přímo cílené na seniory. Patří k nim například muzea, galerie, objekty ve správě NPÚ, ale seniory při využívání svých služeb zvýhodňují též knihovny patřící do věcné působnosti oddělení literatury a knihoven.

Některá muzea a galerie nabízejí speciální komentované prohlídky výstav a objektů pro seniory a také speciální programy pro seniory – vzpomínkové pořady, besedy se spisovateli, přednášky apod.

Všechny příspěvkové organizace podporují dostupnost svých objektů seniorům také vytvářením systému slev. Běžně jsou nabízeny slevy pro seniory v organizacích spadajících do působnosti odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií, což vyplývá mj. ze zákona 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Ministerstvo kultury tyto slevy monitoruje a dvakrát ročně přehled slev do kulturních objektů a na kulturní akce zveřejňuje na svých webových stránkách.

Příspěvkové organizace v celém hodnoceném období věnovaly v rámci své působnosti pozornost problematice starších osob nejen z hlediska jejich zaměstnání, ale i vzhledem k tomu, že představují významnou klientelu. Přijatá opatření v rámci programu sledovala především zajištění vyšší informovanosti o svých objektech a akcích v nich pořádaných, cenové zvýhodnění i konkrétní opatření ke zvýšenému komfortu svých návštěvníků. Pozornost byla věnována zpřístupňování památek a kulturních objektů osobám se sníženou pohyblivostí a tam, kde to bylo možné i architektonickými úpravami.

Ministerstvo pro místní rozvoj

V letech 2008 - 2012 se územní plánování průběžně zabývalo dostupností území jako jedním ze standardních cílů této disciplíny. Tato činnost vyplývá z ustanovení stavebního zákona. Územní plánování vytvářelo v území podmínky pro umístování potřebného občanského vybavení. Tyto cíle byly prosazovány na veškerém území řešeném územně plánovací dokumentací. Všechny úkoly z Národního plánu přípravy na stárnutí 2008 – 2012 jsou dle kompetencí MMR řádně a průběžně plněny.

Ministerstvo zdravotnictví

V roce 2012 se zásadním způsobem změnila situace v plnění opatření části 6. Zdraví a zdravé stárnutí tím, že nabyl platnosti nový zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Tímto jsou vytvořeny podmínky pro naplňování celé řady opatření, které usnesení vlády č. 8 – Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012, ukládá ministerstvu zdravotnictví.

Na druhé straně došlo k omezení dotačních prostředků v programech, kde byly podporovány aktivity pro zdravé stárnutí populace a pro udržení dobrého zdravotního stavu pro seniory.

Vyjádření krajů k plnění Programu

Vzhledem k tomu, že usnesení vlády ze dne 9. ledna 2008, které schvaluje Národní program přípravy na stárnutí, vyzývá hejtmany, primátora hlavního města Prahy, primátory měst Brna, Ostravy a Plzně a představitele místní samosprávy ke spolupráci na realizaci cílů a opatření Programu a k podpoře regionálních a místních

aktivit v této oblasti, byli v roce 2013 osloveni rovněž představitelé krajské a místní samosprávy. Vyjádření všech krajů ČR a měst Prahy, Brna, Ostravy a Plzně viz Příloha 2.